

KENTTÄPOSTIA

Nro 6/2019

Viesti sotiemme 1939-1945 veteraaneilta

Valtiovallan joulutervehdykset

- Sivut 4–5

Puolustusvoimain komentajan haastattelu

- Sivu 7

Paikallisuudessa on perinnetyön voima

- Sivu 21

Rintamalisään huomattava korotus

- Sivu 33

Kenttäpostia selvitti:

Kuka on kuvan sotilas?

- Sivu 38

Kohti perinneaikaa

Valtiokonttorin pääjohtaja Timo Laitinen:
Valtio mukaan perinnetyöhön

- Teemasivut 18–31

KENTTÄPOSTIA

Julkaisija:
Suomen Sotaveteraaniliitto
ja Rintamaveteraaniliitto

Ilmestyy kuusi kertaa
vuodessa

Lehden vuosikertatilaus: 15 €

Kustantaja:
Suomen Sotaveteraaniliitto
PL 600, 00521 Helsinki
Puhelin: (09) 6126 200

Päätoimittaja:
Sakari Martimo
Toimitussihteeri:
Ariela Säkkinen
toimitus@
sotaveteraaniliitto.fi

Toimitusneuvosto:
Jukka Halonen (pj)
Heikki Karhu
Markku E. Tuominen
Taina Mäkitalo

Ulkoasu: Mediataju Oy,
Matti Halonen

Lehtitilaukset ja
osoitteenmuutokset:
Riina Lillfors
Puhelin: (09) 6126 2015
riina.lillfors@sotaveteraaniliitto.fi
Terttu Kettunen
Puhelin: (09) 6840 7712
terttu.kettunen@rintamaveteraaniliitto.fi

Ilmoitukset:
Isto Valkeapää
GSM 044 722 5926
Veli-Matti Wilska
GSM 050 441 4705

Painopaikka:
Lehtisepät Oy Tuusula

PÄÄKIRJOITUS 18.12.2019

Kohti perinneaikaa veteraanien ehdoilla

Joukossamme on vielä noin 8 500 tammenlehtätunnuksen omaavaa sotien 1939 – 1945 veteraania. Luku antaa ymmärtää, että on korkea aika valmistella konkreettiset toimet sotasukupolven perinteiden vaalimiseksi.

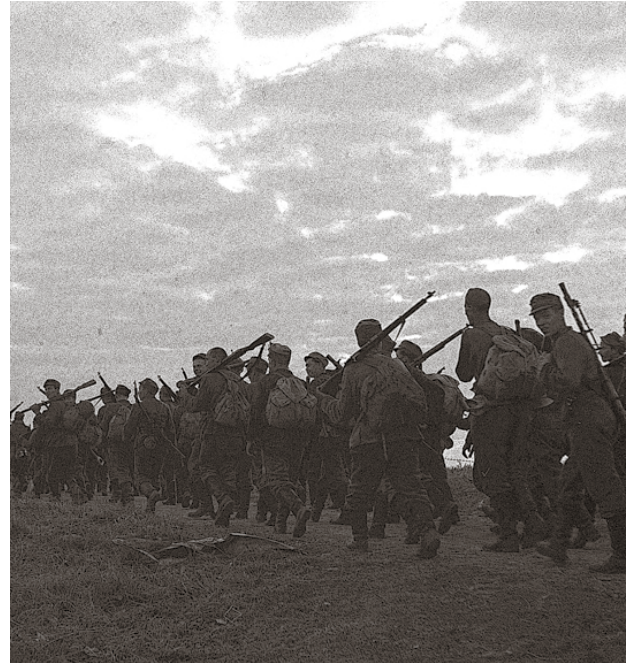
Samalla, kun keskitämme voimavarojamme perinnetyön valmisteluihin, on kuitenkin varmistettava, että huolenpito veteraaneista säilyy toimintamme keskiössä viimeiseen veteraaniin saakka puolisoita ja leskiä unohtamatta. Perinneajaa valmistellaan ja toteutetaan veteraanien ehdoilla.

Perinneaikana tavoite on, ei enempää eikä vähempää, kuin huolehtia veteraanisukupolvemme arvojen ja tekojen muistamisesta ja vaalimisesta osana Suomen kansan tarinaa.

Suomessa on tunnustettu ja tunnustettu sotiemme veteraanien merkitys jo pitkään. Jopa 1960 – ja 1970 luvuilla radikaalismin ollessa elävimmillään jaksettiin kuitenkin muistaa varsinkin sodissa kaatuneita sekä vammautuneita sotaveteraaneja. Vammautumattomat veteraanitkin alkoivat saada huomiota 1970-luvun loppupuolella, ja tänä päivänä koko kansa tunnustaa kunniakansalaistemme aseman. Tätä todistaa vaikkapa marraskuussa eduskuntaryhmien tekemä päätös rintamalisän merkittävästä korottamisesta.

Olemme kuitenkin tulossa vedenjakajalle, kun fyysinen kosketus sodan läpikäyneeseen sukupolven ja heidän oma-kohtaisiin sota-ajan ja maamme jälleenrakennuksen kokemuksiinsa alkaa heiketä. Siksi veteraaniliitoissa yhdessä Tammenlehvän Perinneliiton kanssa valmistellaan sotasukupolven perinteen vaalimista.

Kyseessä on todellisen elämän selviytymistarina, jossa pienestä ja köyhästä kansakunnastamme on muodostunut osa maailman eliittiä lähes kaikilla mittareilla. Pienemmistäkin tarinoista on tehty komeita hittielokuvia ja kirjoitettu myyntimenestyskirjoja.

Kenraali ja sotaveteraani **Jaakko Valtanen** on todennut viisasti, että jokainen sukupolvi muodostaa oman tapansa vaalia aiempien sukupolvien perinnettä. Sitä ei voi mallintaa valmiiksi. Tehtävämme on sen sijaan luoda vankka pohja perinnetyölle ja tukea tätä toimintaa tulevina vuosina.

Näin tulemme jatkaneeksi myös perinneaikana veteraanijärjestöille sopivaa roolia ja tehtävää pitää huolta sotasukupolvemme asiasta. Veteraanijärjestöille tämä on luonnollinen ydintehtävä, mutta ilman kiinteää yhteistoimintaa vaikkapa reserviläisjärjestöjen, rauhanturvaajien ja Kotiseutuliiton kanssa perinnetyö uhkaa näivettyä. Perinteen vaaliminen on jokamiehen oikeus, sillä juuri sotasukupolvi on mahdollistanut nykyisen hyvinvointimme. Se ansaitsee muiston- ja vaalimisen.

● *Svensk resume sidan 15*

TOIMINNANJOHTAJALTA

Laki voimaan – toteutuvatko veteraanin palvelut?

Lehtemme lukijoilta ei varmasti keneltäkään ole jäänyt huomauttamatta, että marraskuun alusta astuivat voimaan rintamaveteraanien kuntoutuslain muutokset, millä taattiin sotiemme veteraaneille maksuttomat kotipalvelut, hoito ja hoiva. Vaikka laki ei tuonut varsinaisiin palveluihin suuria muutoksia, takaa se nyt kunnille rahoituksen veteraaneille järjestettävään kotihoitoon.

Veteraanijärjestöillä on ollut hyvin tiedossa se, että palveluita järjestetään kunnissa hyvin eri tavoin ja eritasoisesti. Valitettavasti näyttää siltä, että tämä epätasa-arvo ei ole poistunut uusien säädösten myötä. Ainakin Valtio- ja oikeusministeriön esitettävien rahoitusarvioiden valossa näyttää siltä, että

palveluiden järjestämisessä on edelleenkin suuria eroja.

Arviot tämän vuoden marras-joulukuun veteraanipalveluihin käytettävistä varoista tuli toimittaa Valtiohallinnalle syyskuun loppuun mennessä. Kaikista kunnista arvioita ei määräraakaan mennessä tullut. Tulleissa kustannusarvioissa alin oli 195 euroa ja korkein hilkun yli 17 000 euroa paikkakunnalla asuvaa veteraania kohden. Täytyy ihmetellä, miten jossain saadaan hoiva järjestettyä vajaalla kahdella sadalla, kun jo veteraanin päivittäiset ateriat kustantavat merkittävästi enemmän.

Suurempi arvio on helpommin selitettävissä; tehostetun palveluasumisen hoiva on kallista. Ve-

teraanien tehostetun palveluasumisen hoiva on ollut jo tänä vuonna Valtiohallinnon korvauksen piirissä ja nyt uusissa arvioissa on se uskoakseni osattu ottaa hyvin huomioon. Se nostaa kustannusten keskiarvoa veteraania kohden.

Erityisen huolestuttavaa ovat olleet maakunnista kantautuneet tiedot, että lakimuutosten tultua voimaan ovat eräät hoivalaitokset ja palveluntuottajat alkaneet korottaa veteraanien maksettavaksi tulevia vuokria tai hoivapalvelujen hintoja. Vuokrien korotukset saattavat syödä veteraanille tulevan hoivan maksuttomuuden kertaheitolla tai korotus jää KELAn maksettavaksi asumistuen muodossa. Hoivapalveluiden

maksuissa mennään kohtuuttomuuksiin, jos vessapaperirullan vaihtaminen maksaa kymmeniä euroja. Emme voi hyväksyä edellä mainitun kaltaista toimintaa.

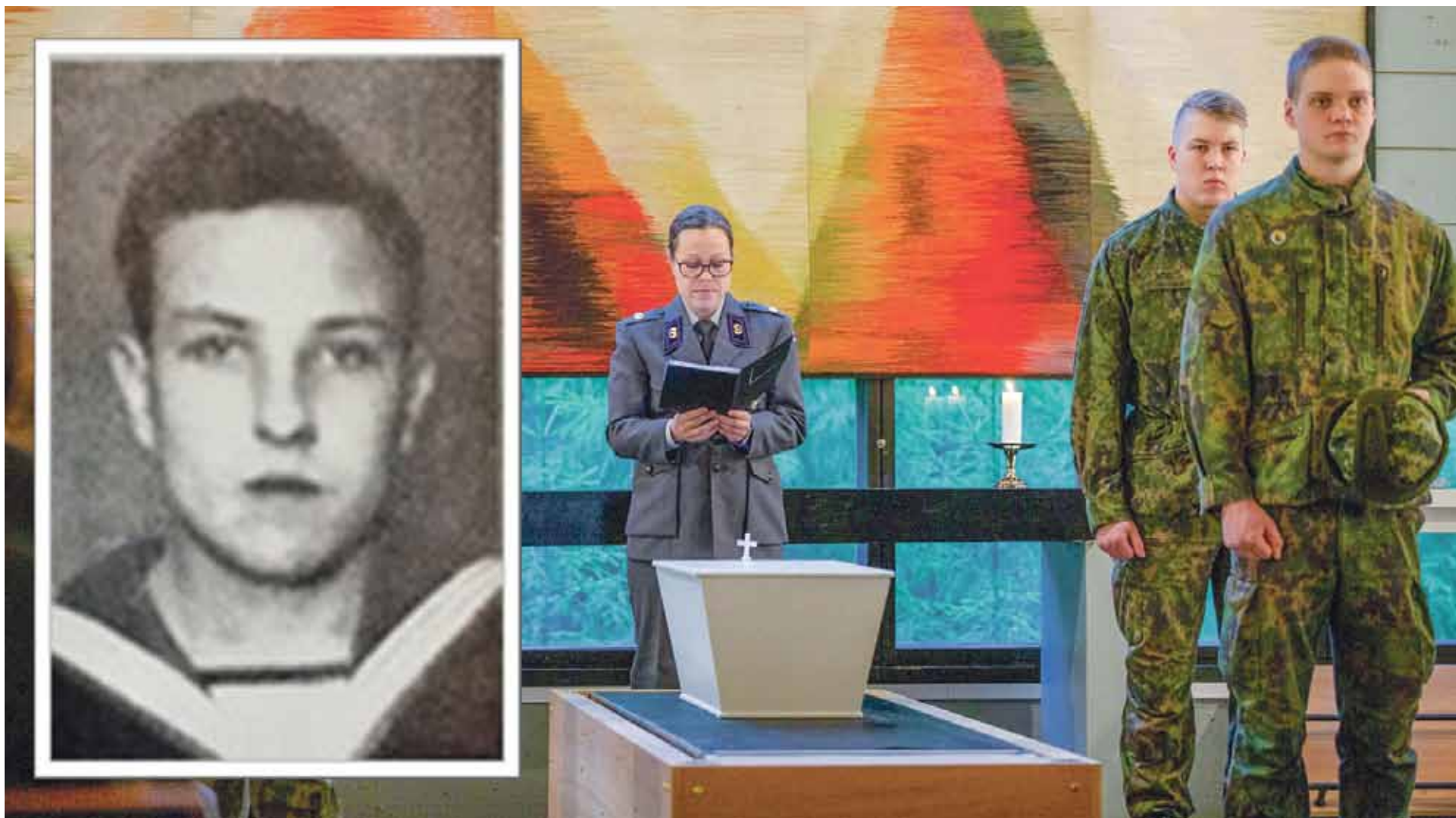
Jälleen kerran vetoan kenttäväkeemme, että seuraisitte miten palvelut omalla alueellanne toteutuvat ja ollaanko palveluiden tuottamisessa noudatettu lain henkeä vai onko alettu veteraanien tai kunnan rahastaminen uusien säädösten varjolla. Jos tällaista tapahtuu, liittojen toimistoissa olisi siitä hyvä tietää.

Sotiemme veteraanien eläkkeiden rintamalisään saadaan vihdoin tuntuva korotus, tosin vasta ensi vuoden huhtikuun alusta. Veteraanijärjestöt ajoivat yksituumaisesti uudista, jossa rintamali-

sä olisi korotettu 200 euroon. Tavoite toteutui puoliksi; korotus on 75 euroa eli lisää nousee 125 euroon. Parempi sekin kuin ei mitään.

HEIKKI KARHU
Toiminnanjohtaja,
Rintamaveteraaniliitto

Sotamies Kalervo Törhösen siunauksen suoritti kenttärövästi Sanna Timonen (kuva: Karjalan Prikaati)

Kahdet sankarihautajaiset itsenäisyyspäivänä

Sotamiehet Törhönen ja Ripatti vihdoinkin kotimaan multiin

Kouvolassa laskettiin haudan lepoon Talvisodassa kaatunut sotamies Kalervo Valdemar Törhönen, Hirvensalmella Jatkosodassa menetetty sotamies Pauli Johannes Ripatti.

Heinäkuussa 2018 Taipaleenjoelta löytyneen sippolalaisen sankarivainajan **Kalervo Valdemar Törhösen** jäänteet laskettiin itsenäisyyspäivänä viimeiseen lepoon Inkeröisten Karhunkankaan hautausmaalle Kouvolassa.

Sankarihautajaisten järjestelyistä vastasi Karjalan prikaati, jonka kenttärövästi **Sanna Timonen** suoritti Taipaleenjoella 20.2.1940 kuolleen 28-vuotiaan sotamiehen siunauksen.

Narvan Marssiin päättyneessä tilaisuudessa kuultiin myös Veteraanin iltahuuto.

Törhösen jäänteet löysivät Taipaleenjoen taistelupaikoilla etsintöjä suorittavat käkisalmelaiset **Inga Dubovtseva** sekä **Vladislav Dubovtsev**. Pelkästään viime vuonna 18 suomalaista sankarivainajaa löytänyt pariskunta on palkittu työstään Sotavainajien muiston vaalimisyhdistyksen mitalilla. Rantalomien sijaan he käyttävät vapaa-aikansa sanojensa mukaan Karjalan soilla etsintöjä viikottain tehden.

”Haluamme tehdä osamme, jotta mahdollisimman moni suomalaispojista pääsisi vielä

kotiin”, he totesivat liikuttuneina mitalin vastaanottaessaan lokakuussa 2018.

Heinäkuussa 2018 löytyneet jäänteet luovutettiin Sotavainajien muiston vaalimisyhdistykselle saman vuoden syksyllä ja tuotiin Suomeen, missä hänen henkilöllisyytensä varmistui terveyden ja hyvinvoinnin laitoksella suoritetuin DNA-testein.

Talin sankarivainaja

Hirvensalmella siunattiin puolestaan viimeiseen lepoonsa Jatkosodan viimeisen kesän suurhyökkäyksessä 27.6. 1944 Talissa kaatunut ja kentälle jäänyt sotamies **Pauli Johannes Ripatti**. Hän oli kuollessaan 20-vuotias.

Hänen siunaamisensa toimitti Maavoimien kenttärövästi **Vesa Aurén**, joka painotti siunauspuheessaan nuorempien sukupolvien osoittamaa syvää kiitollisuutta veteraanisukupolvien ja heidän tekojaan kohtaan. Samalla hän kertasi Baltian maiden kohtaloa toisessa maailmansodassa, mikä olisi voinut olla myös Suomen tie.

Siunauksen lopuksi kuultiin **Pete Nikulaisen** esittämä Veteraanin iltahuuto, joka viimeistään sai yli 200-päisen saattajajoukon kynneliin. Kunnialaukausten saattelemana hänet haudattiin omaisten toiveesta sankarihautaan no 98; siihen samaan, mihin hänet aikanaan kentälle jääneenäkin siunattiin.

TEKSTI: ARIELA SÄKKINEN JA JUHANI MANNINEN

Sotamies Pauli Ripatti laskettiin lepoon Hirvensalmella (kuva: Juhani Manninen)

Veljeä ei jätetä

Vuosien 1939-1945 sodissa pojistamme katosi tai jäi kaatuneina kentälle yli 10 000. Vuonna 1993 Suomen ja Venäjän välille solmittiin valtiosopimus, joka mahdollisti rajan taakse jääneiden etsinnät.

Sen jälkeen Suomeen on päästy tuomaan yli 1300 sankarivainajan jäänteet. Näistä 385 on kyetty tähän mennessä luotettavasti tunnistamaan ja toimittamaan omaisilleen.

Joka syksy Sotavainajien muiston vaalimisyhdistys tuo sen kesän etsinnöissä löytyneet kotiin. Jäänteiden henkilöllisyys varmennetaan Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen THL:n suorittamalla DNA-testeillä. Tunnistamatta jääneet haudataan joka toinen vuosi järjestettävissä sankarihautajaisissa Lappeenrantaan.

Etsinnät jatkuvat yhä.

TASAVALLAN PRESIDENTIN TERVEHDYS

Kunnioitetut sotiemme veteraanit, maamme kunniakansalaiset,

Tänä vuonna tuli kuluneeksi 80 vuotta talvisodan alkamisesta ja Suomen joutumisesta osaksi toista maailmansotaa. Talvisodassa suomalaiset puolustivat maamme 105 päivää yhtenä rintamana. Vain kahta vuosikymmentä aiemmin jyrkästi jakautunut kansa kävi yhdessä taisteluun suunnattoman uhan edessä. Talvisodan tapahtumiin palaaminen muistuttaa meitä sodan kokeneen sukupolven viestistä. Yhdessä toimien ja toisiimme luottaen voimme voittaa mahdottoman.

Suomi selvisi itsenäisenä, demokraattisena maana toisen maailmansodan koettelemuksista. Tästä olemme ikuisesti kiitollisia veteraanisukupolvelle. Sodan jälkeen te raivasitte sodan tuhot, maksoitte sotakorvaukset ja teitte perustaa hyvinvointiyhteiskunnallemme. Sodanajan sukupolvet turvasivat suomalaisille vapauden, josta emme voi koskaan kylliksi kiittää.

Joulun aika rauhoittaa ja tuo mieleen muistoja. Muistamme läheisiämme ja erityisellä lämmöllä heitä, jotka eivät ole enää kanssamme. Toivotan sotiemme veteraaneille ja heidän läheisilleen rauhaisaa ja tunnelmallista joulua sekä terveyttä ja voimia tulevalle vuodelle.

Sauli Niinistö
Tasavallan presidentti

REPUBLIKENS PRESIDENTS HÄLSNING

Ärade krigsveteraner, hedersmedborgare!

I år har det förflutit 80 år sedan vinterkriget bröt ut och Finland hamnade med i andra världskriget. I vinterkriget som pågick i 105 dagar försvarade finländarna sitt eget land i en enad front. Ett folk som bara två årtionden tidigare varit kraftigt tudelatinleddede en gemensam kamp inför ett enormt hot. Vinterkrigets händelser påminner oss om vad den generation som utsatts för krig lärt oss: genom att samarbeta och lita på varandra kan vi vinna över det omöjliga.

Finland genomlevdeandra världskriget somett självständigt och demokratiskt land. För detta är vi evigt tacksamma. Efter kriget rörde veterangenerationen undan krigets skador, betalade krigsersättning och lade grunden till vårt nuvarande välfärdssamhälle. Krigstidens generationer tryggade finländarnas frihet och det kan vi aldrig tacka demtillräckligt för.

Jultiden lugnar sinnet och lockar fram minnen. Vi minns våra närstående och med särskild värme dem som inte längre är med oss. Jag önskar våra krigsveteraner och deras anhöriga en fridfull och stämningsfull jul samt god hälsa och lycka för det kommande året.

Sauli Niinistö
Republikens president

PUHEMIEHEN TERVEHDYS

Joulun alla on kiitoksen hetki. Arvoisat sotiemme veteraanit. Tämä tervehdys on Teille mutta samalla kaikille, jotka sotien pitkinä vuosina osallistuitte rintamalla ja rintaman takana siihen valtavaan ponnistukseen, jolla maamme ja kansamme selvisi.

Tästä aikanne yhteisestä ponnistuksesta voisi myös nykyaikana ottaa oppia. Henkinen perintönne onkin valtava. Osoititte mitä on tahdonvoima ja rohkeus. Näytitte mitä on sitkeys. Kerroitte mitä on kurinalainen yhteistoiminta. Jo läsnäolonne muistuttaa, että on olemassa isänmaa. Seesteinen katseenne kertoo, että sodan kautta saimme rauhan, josta on pidettävä kiinni.

Talvisota alkoi 80 vuotta sitten. Sain toimia joitakin vuosia sitten Talvisotamuistomerkin rahoittamista tukevan kansalaisvaltuuskunnan puheenjohtajana. Sitä työtä tehtiin nöyrän hiljaisena tuntiessamme, että osallistumistanne sotaan ei saa koskaan unohtaa.

Joulun alla toivon, että saatte tavata läheisiänne ja tuntea, että lähimmäiset, lähiyhteisönne ja koko Suomi on kansanne.

Joulukuussa 2019
Matti Vanhanen,
eduskunnan puhemies

IHMISYYDEN JUHLA

Älkää pelätkö! Minä ilmoitan teille ilosanoman, suuren ilon koko kansalle. Tänään on teille Daavidin kaupungissa syntynyt Vapahtaja.

Luukas 2:10–11

Joulun tapahtumat sijoittuvat kauas menneisyyteen, vieraalle maalle kaukana täältä. Mikä tekee niistä niin erityisiä, että niitä muistetaan joka vuosi suurin juhlallisuuksin eri puolilla maailmaa?

Joulu on erityinen juhla ainakin kahdesta syystä. Ensimmäkin se kertoo Jumalasta, joka syntyi ihmiseksi jakamaan kanssamme ihmisen elämän. Jumala ei ole hahmoton eikä etäällävaan juuri tässä, vierellämme, pienenä lapsena, ihmisenä ja Jumalana. Jumala tietää, mitä on olla ihminen.

Joulun erityislaatuisuus ilmenee myös siinä, miten yksittäinen tapahtuma tavallisten ihmisten elämässä saa suuren historiallisen merkityksen. Pienetkin asiat ovat tärkeitä. Kenenkään elämä ei ole niin vähäpätöinen, ettei Jumala olisi siitä kiinnostunut.

Jouluna juhlietaan ihmisyyttä, joka on Jumalan silmissä niin arvokasta, että hän haluaa jakaa sen kanssamme.

Hyvää ja Jumalan siunaamaa joulujuhlaa toivottaen

Tapio Luoma
Arkkipiispa

KRISTUS SYNTYY, KIITTÄKÄÄ!

Joulu on rauhan juhla. Profeetta Jesaja ennusti tulevan messiaan, Kristuksen, elämän ja tehtävän seuraavasti: *”Lapsi on syntynyt meille, poika on annettu meille, hän kantaa valtaa harteillaan, hänen nimensä on suuri neuvontuoja, iankaikkinen isä, väkevä jumala, rauhan ruhtinas. Suuri on hänen valtansa, ja rauha on loputon Daavidin valtaistuimella ja hänen valtakunnassaan.”*

Rauhan ruhtinas syntyy jouluyönä maan päälle. Tuolloin valo koittaa pimeyden keskelle ja tuo elämäämme lohtua ja toivoa paremmasta. Jouluna syntynyt Kristus on suuri neuvontuoja. Hän se väkevä Jumala, joka tuo myös pelastuksen maan päälle. Hän kantaa valtaa harteillaan, todellista valtaa, joka kuuluu vain oikealle hallitsijalle, koska juuri hän on iankaikkisuuden Isä.

Vapahtajamme on myös Rauhan ruhtinas. Ruhtinas -sanon pohjalla on kuningasta alempi titteli, joka voi olla kuka tahansa kuningasta vähäisempi johtaja. Ruhtinaan titteli viittaa niiden luonteeseen kuninkaan vastapainona ja uhkana, sillä voimakas ruhtinas voi käydä kuningasta vastaan ja syrjäyttää tämän. Tätä pelkäsi Herodes, ”juutalaisten kuningas.” Mutta ruhtinas, eli Kristus, josta Jesaja profetoi, ei käy asevoimin ketään vastaan, eikä hajota kansakuntaa kahtia aloittamalla sotaa.

Me emme katso Jumalaa enää valtasuuruutena, kuninkaana tai hallitsijana, vaan kanssakulkijanamme ja lohduttajanamme. Joulun juhla antaa meille mahdollisuuden pysähtyä arkisten kiireiden keskellä. Silloin me voimme aivan erityisesti kantaa sisimmässämme Kristuksen rauhaa ja välittää tuota rauhaa, rakkautta ja sovintoa ympärillemme. Voimme olla paimenten kanssa kedolla ja kuunnella enkeleiden julistusta: *”Jumalan on kunnia korkeuksissa, maan päällä rauha ihmisillä, joita hän rakastaa.”*

Kristuksen syntymästä alkanutta uutta maailmaa rakennetaan tekemällä Betlehemin seimestä paikka, joka on valmis vastaanottamaan kaikki. Seimi on kohtaupaikka. Sinne syntyi Vapahtaja, joka haluaa syntyä sydämiimme tänäkin jouluna. Seimi on myös turvapaikka, jonne otamme vastaan ne, joille ei aina löydy lämpimää majataloa tässä kylmässä maailmassa.

Toivotan kaikille Kenttäpostia-lehden lukijoille siunattua ja rauhallista Kristuksen syntymän juhlaa pelastuksen vuonna 2019.

Leo
Helsingin ja koko Suomen arkkipiispa

Joulun taika

Eletään joulua 1914. Ensimmäinen maailmansota on jämähtänyt asemasotavaiheeseen. Länsirintamalla lämpötila on laskeutunut pakkasen puolelle, sotilaat - britit ja saksalaiset - makaavat liejuisissa juoksuhaudoissa. Ei-kenenkään maalla on ruumiita, joita kukaan ei uskalla hakea pois.

Siitä, mitä sitten tapahtui, on olemassa monta versiota. Tunnetuimman mukaan saksalaiset alkoivat laulaa joululauluja. Britit kuuntelivat *Stille Nachtia*, (eng. Silent night, suom. Jouluyö, juhlayö) ensin hämmentyneinä, mutta vastasivat siihen taputtamalla. Sitten lauloivat britit, ja nyt puolestaan saksalaiset taputtivat. Rohkeimmat alkoivat kurkkia juoksuhaudoista ja huikkailla vastapuolelle joulutervehdyksiä. Lopulta tunnelma oli niin luottavainen, että kummankin puolen sotilaat uskaltivat juoksuhaudoistaan ei-kenenkään-maalle.

Kirjeistä ja silminnäkökertomuksista on selvinnyt, että sotilaat kätelivät, tarjosivat toisilleen tupakkaa ja ehkä ryyppyjäkin, vaihtoivat pieniä muistolahjoja, toivottelivat hyvää joulua. Ruumiit kerättiin pois ja haudattiin. Erään brittiupseerin mukaan saksalaiset kerääntyivät haudan toiselle ja brittiläiset toiselle puolelle. Luettiin psalmi 23, jonka jälkeen rukoiltiin sekä englanniksi että saksaksi.

Kotirintamalle lähetetyissä kirjeissä on kerrottu myös ei-kenenkään-maalla pelatuista jalkapallo-otteluista.

Aselepoa ei tapahtunut kaikkialla, mutta sotahistorioitsija **Max Hastingsin** mukaan myös joissain paikoin itärintamalla sotilaat tapasivat jouluna ei-kenenkään-maalla. "Itävaltalaisista tupakkaa ja snapseja vaihdettiin venäläiseen leipään ja lihaan".

Usein joulun alla mietin tätä tapahtumaa. Kuvittelen kaksi sotilasta, britin ja saksalaisen, jotka istuvat vierekkäin maassa, tupakoivat, katsovat jalkapallo-ottelua. Pelipohjana oli jäänyt mutapeltto, maalit on merkitty päähineillä. Yhteistä kieltä ei ole, mutta miehet ovat näyttäneet toisilleen tyttöystävien kuvia. Ehkä he ovat ottaneet muutaman ryyppyn samasta pullosta, ja kun oma maa tekee maalin, kaverikin hymyilee leveästi siinä vieressä.

Ehkä britillä on rikkinäinen rukkanen, ja saksalainen antaa omista varastoistaan uudet rukkaset.

Aselepo kesti jouluaaton ja joulupäivän. Kenraalit lopettivat sen.

Miltä miehistä tuntui palata takaisin omalle puolelle juoksuhaudaan? Kätelivätkö he viimeisen kerran, vaihtoivat pitkän, surullisen ja väsyneen katseen keskenään, käänsivät sitten toisilleen selän sanomatta mitään. Miltä tuntui nostaa kivääri ja tähdätä, kun britin sormia ei palellut, olihan vihollinen antanut ehjät rukkaset. Ja ajatteliko saksalainen, että valokuvan perusteella britin tyttöystävä oli ihan nätti, mutta kyllä se oma tyttöystävä on paljon kauniimpi.

Tätä vuorokautta kutsutaan Joulun Ihmeeksi. Ihmiset haluavat olla toisilleen kilttejä jouluna.

Tiedän, että maailmantilanne oli mikä oli, mutta naivisti ajatellen se vasta olisikin ollut ihme, jos sovun olisi annettu jatkoa, se olisi levinnyt kulovalkean tavoin ja lopulta lopettanut koko sodan. Sotaa ei voi olla, jos sotilaat kieltäytyvät sotimasta.

Kuvittelen, että saksalainen meni naimisiin tyttöystävänsä kanssa ja sai monta pellavapäistä lasta. Britti otti sodasta mukaansa rukkaset, kaivoi ne välillä lipaston laatikosta esille ja huomasi toivovansa, että saksalainen olisi selvinnyt elossa. Mutta jos totta puhutaan, kyllä britin mielestä oma tyttöystävä oli paljon kauniimpi kuin sen saksalaisen tyttöystävä...

Hyvää ja rauhallista joulua Teille kaikille.

EVE HIETAMIES
kirjailija,
Apu-lehden toimittaja

KOLUMNI

Korkean tason perinnetyötä Talvisodan syttymisen 80-vuotispäivänä

Tasavallan presidentti Sauli Niinistö oli laskemassa patsaan juurelle 105 kynttilää; yhtä sodan jokaiselle päivälle

Tasavallan presidentti **Sauli Niinistö** laski 30.11.2019 järjestetyssä Talvisodan 80-vuotismuistotilaisuudessa seppeleen ja yhden 105:stä kynttilästä Talvisotapatsaalle Helsingissä Kasarmintorilla. Karun arvokas tilaisuus keräsi kutsuvieraiden lisäksi suuren joukon seuraajia.

Myöhemmin iltpäivällä Talvisotatayhdistys isännöi Säätytalolla seminaarin "Talvisodan opit ja viestit nykypäivälle". Dosentti **Thomas Riesin** mukaan Suomi oppi Talvisodassa läksynsä. Koko sodan jälkeisen ajan Suomi on pitänyt huolta puolustusvoimien materiaalista

sekä sen käyttöaidosta. Tämä on taas perustunut kovaan maanpuolustustahtoon. Sodan oppien merkitystä korostavat yhtäläisyydet vuoden 1939 tilanteesta ja tässä päivässä.

Ressun lukion historian ja yhteiskuntaopin lehtori **Antti Kohi** omassa puheenvuorossaan mukanaan kannustavia terveisiä koulumaailmasta. Talvisodan perintö puhuttelee hänen mukaansa nykykoululaisia ja tarjoaa innostavia lähtökohtia jopa medialukutaidon opetukseen.

Sotaveteraaniliiton puheenjohta-

ja **Erkki Heikkinen** piti tilaisuuden päätöspuheen. Hän totesi Talvisodan muistopäivän olevan luonteva hetki "miettiä sitä, voisimmeko tehdä vielä enemmän lähimmäistemme parhaaksi. Erityisesti veteraanien, mutta myös muiden ikäihmistien, lasten ja nuorten. Heidän hyvinvointinsa on isämaamme tulevan menestyksen perusta."

SAKARI MARTIMO
KUVA: VALTIONEUVOSTON
KANSLIA

Aaro Mäkelä Suomen Reserviupseeriliiton puheenjohtajaksi

Suomen Reserviupseeriliiton uudeksi puheenjohtajaksi valittiin marraskuussa Turussa pidetyssä liittokokouksessa **Aaro Mäkelä**.

36-vuotias Mäkelä on aiemmin toiminut liiton ensimmäisenä varapuheenjohtajana ja on vuodesta 2016 ollut myös Maanpuolustus-koulutusyhdistyksen hallituksen jäsenenä sekä talousvaliokunnan puheenjohtajana. Puheenjohtajakisaan häntä esitti Kanta-Helsingin Reserviupseerit, puoltajana toimi Helsingin Reserviupseeripiiri.

Toimikaudellaan hän toivoo saavansa aikaan vastuiden ja liiton

keskeisten hankkeiden ja tehtävien entistä laajempaa jakamista, liiton kokous- ja työskentelymallien ajantasaistamista sekä työtä liiton tarjoamien palveluiden terävöittämisiksi.

"Meillä on hyvää tarjontaa nuorille jäsenille kuten senioritoimintaakin. Viestinnässä ja kohdentamisessa on kuitenkin parannettavaa", hän arvioi kampanjansa aikana.

Koulutukseltaan Mäkelä on kauppatieteiden maisteri sekä luonnontieteiden kandidaatti. Hän toimii ALM Partners Oy:n toimitusjohtajana ja on yksi sen

osakasyrittäjistä. Sotilasarvoltaan hän on yliluutnantti.

Kenttäpostia-lehti onnittelee uutta puheenjohtajaa!

ARIELA SÄKKINEN
KUVA: SUOMEN
RESERVIUPSEERILIITTO

”Veteraanien arvostus tulee säilymään”

Puolustusvoimain uusi komentaja, kenraali Timo Kivinen ihailee veteraanisukupolven vaatimattomuutta ja kiitollisuutta.

Kesäkuussa tehtävänsä nimitetty Kivinen hymähtää kysymykselle siitä, onko hän nyt unelmatyössään.

”Jos tämä sotilas- ja upseeriura nyt näin päättyy, niin ei tämä sitten ole ihan huonosti mennyt!”

Sotilasura oli hänelle aina enemmän tai vähemmän selvä valinta.

”Äitini puheiden mukaan olen kuulemma jo kansakouluikäisenä ensimmäistä kertaa niin sanonut. Kotitalo on Lappeenrannassa lentokentän pohjoispuolella, mistä mentiin lähellä sijaitsevalle varuskunnan laukkaradalla olleelle lähiharjoitusalueelle. Melkein päivittäin siellä pikkupoikana pyörittiin. Joskus tehtiin vähän pahojakin ja sotilaat tulivat hakemaan pois nähdessään, ettei kaikki ole ihan niin kuin pitää. Siinä oli ensitutustuminen Karjalan tykistörykmentin kanssa!” hän virnistää.

Tukea uravalinnalleen hän on saanut mm. sukunsa veteraaneilta.

”Enoni ja äitini toisen siskon mies, jota kummisedäksi kutsuimme, olivat molemmat veteraaneja. Heidän kanssaan tuli aikoinaan oltua kanssakäymisissä, mutta ei heistäkään kumpikaan oikein sodasta puhunut. Kummisetä jäi sotien jälkeen vielä aktiivipalvelukseenkin. Kadettikouluun mennessäni ja sieltä valmistuessani he kyllä kovasti kannustivat.”

Talvisodan opit elävät

Kivinen arveleekin, että asevelvollisuusajasta tarjota jokaiselle suomalaismiehelle luontaisen kosketuspinnan veteraaniasiaan ja -perinteeseen.

”Täytyy kuitenkin muistaa, että veteraanienkin asioista on vasta puhuttu tässä yhteiskunnassa aika myöhään. Silloinkin kun minä olin nuori, ei näistä asioista puhuttu. Taisi mennä niin, että laajemmin ruvettiin puhumaan vasta siinä Neuvostoliiton lopun lähestyessä ja veteraanien arvostus lähti pikkuhiljaa nousemaan.”

Hän kiittelee, kuinka hienoa on ollut nähdä ymmärryksen asiasta lisääntyneen viime vuosikymmeninä.

”Puolustusvoimissa arvostus on toki aina ollut olemassa”, hän muistuttaa.

Puolustusvoimissa sotaveteraanien ja heidän kokemustensa perintö elää yhä varsin konkreettisesti mm. uusia polvia koulutettaessa. Suomen armeija oli vielä varsin nuori, kun sen taidot joutuivat tosielämän testiin.

”Sotien tapahtumia on matkan varrella tutkittu ja hyödynnetty sotien jälkeen kaikki ns. taistelutekniset asiat, mitä sodissa sitten vaikeimman kautta opittiin. Taistelutekninen puoli on toki pitkässä juoksussa muuttunut, mutta kyllä edelleenkin on joitain sotataidollisia ja operaatiotaidollisia asioita, joita hyödynnetään – ei pelkästään meillä vaan myös muualla maailmalla. Esimerkiksi Talvisodan menestyksekkäitä taisteluja pohjoisessa ja Tolvajärvellä tarkastellaan yhä operaatiotaidon opetuksessa”, hän paljastaa.

Veteraanien arvostus tulee säilymään

Veteraanien ja Puolustusvoimien yhteyttä ylläpidetään myös muuten. Veteraanit ovat tuttu näky niin paraateissa kuin kutsunta- ja valatilaisuuksissa. Veteraanien vähetessä on väistämättä kiinnitetty huomiota myös edessä siintävään perinneaikaan.

”Veteraanien perintöä pitää oikealla lailla ajassa elättää. Veteraanijärjestöt ovatkin jo tietysti pohjineet seuraavaa vaihetta ja miten sitä perintöä viedään eteenpäin. Puolustusvoimat tulee vaalimaan veteraanien perinteitä tulevaisuudessakin, siitä ei ole epäilystä. Hoidamme kyllä osuutemme, että heidän arvostuksensa tulee seuraavassakin vaiheessa säilymään korkealla.”

Myös suurelle yleisölle näkyvin tapa, jolla Puolustusvoimat tukee veteraaniasiaa, ovat jokaisesta saapumisesta Sotiemme Veteraanit-keräyksen avuksi jalkautuvat varusmiehet. Niissä tullaan Kivisen mukaan jatkamaan niin pitkään, kuin keräyksiä järjestetään. Pitkän uransa saatossa hän on ollut keräyksen lisäksi mukana myös muissa tempauksissa.

”Varusmiehenä ollessa 70-luvun lopulla esimerkiksi kerättiin marjoja jollekin veteraanille. Kerran olin johtamassa nuorena upseerina veteraanin vesakonraivauksessa olutta joukkoa. Veteraanityötä on puolustusvoimissa tehty eri menetelmin ennen sen virallista alkamis-takin - eri paikkakunnilla se on veteraanien tarpeesta riippuen saanut erilaisia muotoja.”

Vaikuttavia veteraanikohtaamisia

Vuosien varrella on mahtunut lukuisia vaikuttavia veteraanikohtaamisia.

Elokuussa tehtävänsä aloittanut Kivinen on järjestyksessään Puolustusvoimain 28. komentajaa

”Kun olin Utissa komentajana (Utin Jääkärirykmentti 2001-2004) niin tuli paljon oltua ERP 4:n veteraanien kanssa. Silloin heitä oli vielä koko joukko ja hyvässä kunnossa. Heidän tilaisuuksissaan oli aika paljonkin osallistujia ja on jäänyt mieleenkin eräskin kesäpäivä. Oli värikästä ja mielenkiintoista päästä kuuntelemaan heidän keskustelujaan”, hän naurahtaa.

Kivinen on hyvillään, että veteraanisukupolven merkitys ymmärretään Suomessa jo Puolustusvoimien ja järjestöjen ulkopuolellakin ja veteraaniasiaa saa näkyvyyttä mediassakin.

”Veteraanien palvelus tälle yhteiskunnalle ei rajoitu sotaan”, hän muistuttaa.

”Ensin sen sukupolven piti taa-ta maahan itsenäisyys ja sitten piti sotien jälkeen vielä jälleenrakentaa maa. Se on ollut merkittävä vaihe Suomen historiassa ja paljon yhdelle sukupolvelle. Joukossahan oli vielä niitäkin, jotka olivat olleet mukana jo vuoden 1918 tapahtumissa”, hän huomauttaa.

Kivisen äänestä kuultaa aito ihailu hänen puhuessaan tapaamistaan veteraaneista.

”Se on se vaatimattomuus: he eivät tee itsestään numeroa, ja se henkinen tasapainoisuus ja rauhallisuus. Vaikka he ovat olleet mukana hurjissa asioissa, niin he osaavat arvostaa elämää, jota nyt elävät – ehkä eri tavalla kuin me muut, joita vaivaa pienetkin asiat”, hän pohtii.

Sotavuosien hinta ja menetykset ovat Kiviselle tuttuja myös hänen lähipiiristään.

”Anoppi on Karjalan kannaksen evakkoja. Hänen veljensä kävi siellä aikanaan, kun oli elossa, mutta itse hän ei ole suostunut sinne lähtemään. Olisi liian raskasta – kaksi kertaa on sieltä joutunut evakkoon lähtemään.”

Hän kunnioittaakin pyrkimyksiä vaalia myös tätä perintöä.

”Minäkin tunnen ihmisiä, jotka käyvät siellä säännönmukaisesti esimerkiksi vanhoja suomalaisia hautuumaita ylläpitämässä.”

ARIELA SÄKKINEN

PUOLUSTUSVOIMAIN KOMENTAJA

Tervehdys Sotaveteraani- ja Rintamaveteraaniliiton Kenttäpostia-lehden lukijoille

Kunnioitetut sotiemme veteraanit, hyvät sodan ajan sukupolvien edustajat

Puolustusvoimat vaalii veteraanien perintöä ylläpitämällä puolustusjärjestelmämme valmiina ja suorituskykyisenä pahimman varalle. Sotilaallisella valmiudella ja suorituskyvyllä ennaltaehkäisemme kriisien syntymisen ja osoitamme kaikille osapuolille, että Suomi on valmis ja kykenevä puolustamaan maataan.

Suomen puolustuskykyä kehitetään systemaattisesti, tasapainoisesti ja pitkäjänteisesti. Puolustuskyvyn kulmakivinä ovat asevelvollisuus, koko maan kattava puolustus ja sotilasliittoihin kuulumattomuus. Kaiken taustalla on kansalaisten vahva maanpuolustustahto.

Vahva itsenäinen puolustuskyky turvaa valtionjohdon toimintavapauden ja kansalaisten elinmahdollisuudet ja viimekädessä kansakunnan itsenäisyyden. Tämä on velvollisuutemme sotiemme veteraaneja kohtaan. Ilman veteraanien ja sodan ajan sukupolvien uhrauksia Suomea ei asetettaisi tällä hetkellä eri mittareilla maailman huipulle. Meidän nykysukupolvien velvollisuutena on tehdä parhaamme taataksemme tuleville sukupolville turvallisen tulevaisuuden niin kuin aikoinaan meille tehtiin. Samalla haluan korostaa, että veteraaneja ei jätetä missään vaiheessa. Pidämme yhteiskuntana huolta siitä, että teillä on asiat kunnossa jatkossakin.

Tervehdin sotiemme veteraaneja ja sodan ajan sukupolvien edustajia Puolustusvoimien koko henkilöstön puolesta ja kiitän tekemästänne työstä ja uhrauksista Suomen hyväksi. Joulun lähestyessä muistamme kiitollisuudella myös poisnukkuneita.

Toivotan teille, sotaveteraanit ja omaisenne, sekä kaikille muille tämän lehden lukijoille rauhaa joulua ja terveyttä tulevalle vuodelle.

*Puolustusvoimain komentaja
Kenraali Timo Kivinen*

Veteraaniliittojen Valtuuskunta eduskunnassa

Valtuuskunta vieraili eduskunnassa puheenmiehen **Matti Vanhasen** isännöimällä lounaalla. Vastaavia tapaamisia on järjestetty eri muodoissa jo vuosia.

Tällä kertaa Rintamaveteraaniliiton puheenjohtajan **Matti Louekosken** kiitospuheelle oli tavallis-

takin enemmän aihetta: Eduskunta päivitti ”Veteraanilain” ja korotti tuntuvasti rintamalisää. Puhemies Vanhanen kiitti myös veteraanijärjestöjä sitkeästä ja tuloksetta työstä isänmaan puolustajien eteen.

SAKARI MARTIMO

VeVan vierailulla Markku Honkasalo (vas.), Antti Simola, Matti Louekoski, Jukka Paarma, Erkki Heikkinen, Matti Vanhanen, Marja-Liisa Taipale ja Seppo Savolainen

Talvisodan syttymisen 80-vuotismuistopäivän yllätys: Karjalan Kannaksella löydettiin Talvisodan sankarivainaja

Tähän mennessä 30.11.2019 Säiniön alueelta löytyneen vainajan tiedetään olevan noin 35-vuotias, todennäköisesti 23. tai 21. Divisioonaan kuulunut mies.

Karjalan Kannaksella etsintöjä suorittava Karjalan Valli -ryhmä kertoi löydöstään vain tunteja sen jälkeen. Vihjeen he kertoivat saaneensa venäläisestä epäselvästä taistelupäiväkirjasta.

Ryhmän perustajajäseniin kuuluvan **Vjatseslav ”Slava” Skokovin** mukaan metsä on täynnä tyhjien patruunalaatikoiden jäännöksiä, minkä vuoksi metallinpaljastimet piippasivat tauotta. Alueelta löytyneiden hylsyjen määrä on jää kuitenkin vähäiseksi, mikä sai hänet epäilemään, ettei kyseessä olisikaan taistelupaikka, vaan esimerkiksi ampumatarvikkeiden jakopaikka.

”Kertomuksen mukaan siellä kuitenkin taisteltiin kovasti, ja monta vainajaa jäi kentälle”, hän kertoo ryhmän tekemästä taustatyöstä.

Etsintäpaikka ei ole heille tyypillinen, sillä tavanomaisesti ryhmä tutkii jatkosodan aikaisia, vuoden 1944 taistelupaikkoja.

”Nyt lähdimme tiedustelemaan erästä entisen Viipurin maalaiskunnan paikkaa, missä taisteltiin Talvisodan loppuvaiheella. Suomalaiset joukot olivat kamalan sekaisin, mutta siellä olivat jonkin verran uudet pataljoonat 21. Divisioo-

nasta tai 23. Divisioonasta. Otaksun, että olemme viimeksi mainitun divisioonan kaistalla, mutta asiaa on vielä tutkittava. Kyseessä voi olla myös Jalkaväkirykmentti 62:n osakin.”

Harvinainen löytö

Iltapäivään tullessa päivän saldo oli jäänyt vaatimattomaksi.

”Hylsyjä, öljypullo venäläiselle kiväärille, puukon tupen kärki, Viipurin oluttehtaan pullonkorkki. Melkein kaikki poterot olivat tyhjiä, mutta eräästä matalasta kuopasta sain hyvän signaalin. Kun olin päässyt noin 60 sentin syvyyteen, tuli näkyviin suomalaista tai ruotsalaista alkuperää oleva kulho”, Skokov kertoo päivän tunnelmia.

Sitten lapio osui paljasjalkaisen ihmisen sääriluuhun.

”Vainaja makasi hiekalla täydessä poterossa niin, että jalat olivat sen pohjalla, mutta vasen käsi melkein poteron pinnalla. Niinpä eläimet olivat syöneet jo kämmenstä. Sotilas oli saanut haavan päähänsä ja sen vierestä löysimme muodottoman kiväärin luodin. Venäläiset olivat ottaneet melkein hänen koko omaisuutensa: löysimme

vainajan yhteydestä kulhon lisäksi vain Lahti-Saloranta-pikakiväärin tyhjän lippeen ja vyön.”

Suomalaisten tuntulevy

Vainajan kansallisuuden vahvisti viimeistään sen alta löytynyt Talvisodan aikainen tuntulevy.

”Valitettavasti ohut levy on tosi huonossa kunnossa. Siitä on jäljellä vain neljäsosa ja luettavissa on vain kolme viimeistä numeroa.”

Tilanne ei kuitenkaan ryhmän mukaan ole toivoton.

”Noin 35-vuotiaaksi arvioimallamme vainajalla oli tekoampaat. Kantakortin ja pataljoonan lääkärin asiakirjat – mikäli ne ovat säilyneet – voivat olla avuksi.”

Ryhmä jatkaa etsintöjä paikalla vielä lisää, sillä Skokovilla on epäilyksensä.

”Luulen, että paikalta voi vielä löytyä noin viisi muutakin vainajaa”, hän yllättää.

Vainaja luovutetaan muiden ensi kesän etsintäkauden aikana löydettyjen sankarivainajien kanssa Sotavainajien Muiston Vaalimisyhdistyksen edustajille ja tuodaan Suomeen ensi syksynä.

**TEKSTI: ARIELA SÄKKINEN
KUVA: KARJALAN VALLI**

Neuvostosotilaiden hautamuistomerkki
Nellimin ortodoksisella hautausmaalla.

Suomessa kuolleiden neuvostosotilaiden muistoa vaalitaan

Nangujärven hautapaikka oli yksi kohteista kesällä ja alkusyksystä tehdyillä matkoilla, joiden tarkoituksena oli saada Sotavainajien muiston vaalimisyhdistyksen ylläpidettävänä olevaan neuvostosotilaiden hautapaikkojen luetteloon aiempaa tarkempia paikkatietoja ja ajantasaista kuvamateriaalia.

Matkan aikana tavoitettiin yhtä lukuun ottamatta kaikki Rovaniemellä, Sodankylässä, Inarissa, Utsjoella ja Kittilässä olevat 16 hautapaikkaa. Yhteensä näihin on haudattu runsaat 800 neuvostosotilasta. Muistomerkkin mukaan tänne Inarin Nangujärven hautapaikkaan on haudattu 170 neuvostosotilasta, joidenkin asiakirjatietojen mukaan tosin vain 70.

Hautapaikat on perustettu pääasiassa saksalaisten huostassa olleille vankileireillä ja työpisteissä menehtyneille neuvostosotavangeille. Nykyisen Lapin läänin alueella saksalaisilla oli yhteensä 65 vankileiriä, joista yksistään Inarissa oli 27 sekä Sodankylässä 14 ja Rovaniemen seudullakin 13. Tienrakennusta ja siltatöitä varten perustettuja leirejä sijaitsi pääasiassa Rovaniemeltä Inarin kautta Petsamoon johtaneen Jäämerentien varrella.

Syrjäisemmällä seuduilla, muun muassa Sodankylässä ja Inarissa, oli metsätyöleirejä, joista toimitettiin rakennustarpeita ja poltto-putta saksalaisille joukoille puuttomaan Petsamoon. Nangujärven hakkuuleireiltä puutavara vedettiin muuleilla Jäämerentien varteen lastauspaikoille.

Inarin Hyljelahdessa saksalaisilla oli sotavankien rangaistusleiri, jossa vankien olot olivat erittäin karut ja kurinpito kovaa. Täällä

oli ainakin 1943 myös muista erillään joukkueen verran juutalaistaustaisia sotavankeja. Hyljelahteen on 1948 haudattu 50 maastosta löytynyttä neuvostosotilasta.

Niinkin myöhään kuin toukokuussa 1944 saksalaiset ryhtyivät rakentamaan Inarin Kaamaseen lentokenttää, jota lopulta ei koskaan ehditty ottaa käyttöön. Saksalaisen ja suomalaisen työvoiman lisäksi kohteella työskenteli joku määrä sotavankeja. Heistä yksitoista on haudattu läheisen Aitajärven rannalle.

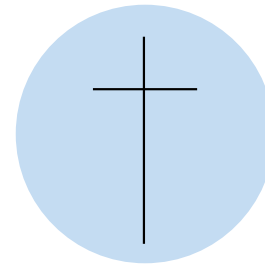
Yksi vaikuttavimmista hautapaikoista on Inarin Nellimin ortodoksisella hautausmaalla, missä 16 neuvostosotavankia on saanut viimeisen leposijan kolttasaamelaiten hautojen suojassa. Sulassa sovussa lepäävät myös Rovaniemen Viirinkankaan hautausmaalle haudatut 283 neuvostosotilasta viereiseen lohkoon haudattujen veteraanien kanssa.

Kittilän hautausmaalla on muistomerkki 26 sinne haudatulle neuvostosotavangille. Leiritietoja Kittilästä ei ole, joten vainajat lienevät perääntyvien saksalaisten syksyllä 1944 mukanaan kuljettamia ja syystä tai toisesta surmaamia.

Neuvostosotilaiden hautapaikat ovat oleellinen osa Lapin paikkakuntien poikkeuksellisen kansainvälistä sotavuosien historiaa. On tärkeätä, että nekin otetaan huomioon, kun veteraanijalan jälkeisen perinneajan suunnitelmia ja toimenpideohjelmaa tehdään.

PERTTI SUOMINEN

Sotavainajien muiston vaalimisyhdistyksen puheenjohtaja

Joulun odotus ja adventin aika

Syksyn harmauden keskellä, haudoille tuodut kynttilät valaisevat. Syyspimeä hautausmaa loistaa kauniina. Sankarihautojen rivistöt kertovat meille itsenäisyystaistelujen vaatimista uhrauksista. Itsenäisyyspäivänä sankaripaadet saavat havuseppeleensä, kunnianosoituksena itsenäisestä kansakunnasta. Monta rukousta vielä jäljellä olevat aikalaiset ja uudet sukupolvet lähettävät elämän Herralle. Meille on annettu hyvä maa, asua ja elää.

Vakavat keskustelut koulujen joulujuhlien pitopaikoista ja juhlien sisällöstä ovat herättäneet kummastusta. Eikö meillä nyky-Suomessa ole suurempia asioita kansalaisten hyvinvoinnin edistämiseksi? Odotankin seurakuntien kirkkoherroilta kannanottoja Jumalan sanan puolesta. Ikaikäiset arvot uhkaavat nyt hukkaa toisarvoisten kannanottojen alle. Sodan käynyt sukupolvi on Jumalaan luottaen selvinnyt pahimmasta ja antanut voimansa ja viisautensa yhteiseen käyttöön.

Täytyköön kirkot kauneimpien joululaulujen esittäjistä, nuorista ja ikääntyneistä.

Voimaa, yhteisymmärrystä ja hiljaisia rukouksia tarvitaan tässä ristiriitojen aikakaudessa. Eriarvoisuuden lisääntyminen ja toisista värittämisen väheneminen on nyt liikaa vallalla. Lapsiköyhyyden hävittäminen on meidän jokaisen tehtävä. Pitää uskaltaa olla heikomman puolella.

Tulevat pyhäiset päivät,
suuremmat kuin sunnuntaiset,
korkeammat kuin kirkontorni.

Tulevat suuret syntymäjuhlat,
isoille ja pienemmille,
tietäjille ja paimenille,
kaikelle kansalle.

Koska Joosefille ja Marialle
on lapsi annettu,
heinille kannettu.

Köyhässä kylmässä majassa,
paimenten ja enkelten suojassa.

Kaikille armorikasta Jeesuksen syntymäjuhlaa ja parhainta tulevaa vuotta!

IRMA SUONPÄÄ

kirjoittaja on raumalainen seurakuntaneuvos

Suomeen haudatut neuvostosotilaat

Suomessa olevat neuvostosotilaiden hautapaikat ovat sotavuosista lähtien olleet pääsääntöisesti suomalaisten viranomaisien hoidossa. Sodan jälkeen maassa ollut valvontakomissio edellytti, että hautapaikat pidetään asianmukaisessa kunnossa.

Aluksi tehtävä oli puolustusvoimien vastuulla ja siirtyi sittemmin 1949 sisäasiainministeriölle (poliisille). 2010 hautojen hoitoon liittyvät tehtävät siirtyivät

vasta perustetuille aluehallintovirastoille ja 2015 edelleen Itä-Suomen aluehallintovirastolle, joka on tehnyt useiden yhteisöjen ja yksittäisten henkilöiden kanssa hoitosopimuksia. Näin myös Lapissa, missä vierailut kohteet vaikuttivat enimmäkseen hyvin hoidetuilta.

Yhteensä Suomeen on haudattu n. 14 000 toisen maailmansodan neuvostosotilasta 73 hautausmaalle.

SANA

SYNTYMÄPÄIVÄT

Antti Luukkonen 103 vuotta

Alikersantti **Antti Luukkonen** muistaa yhä aamun 30.11.1939 Kivennavan kunnantuvalla.

”Oli Antin päivä ja 23. syntymäpäiväni. Mietin, mitä seuraava vuosi toisi tullessaan. Vastaus tuli pian. Kranaatit alkoivat ujeltaa: talvisota oli syttynyt. Aamusaikkaa hake-massa ollut mies juoksi takaisin pakit tyhjinä.”

Antti Luukkonen, sahuri ja kirvesmies, on asunut koko ikänsä Puumalan Hurissalossa. Tyyne-puolisonsa hän menetti 66 yhteisen vuoden jälkeen. Kahdelle tyttärelle huolenpito isästä on kunnia-asia, ja Marja-Leenatyttö asuu isänsä kanssa punaisessa talossa Saimaan rannalla.

Antti rakensi talon omin käsin täytettyään

80 vuotta. Asiaa ei vaatimattoman miehen mielestä silti sovi hehkuttaa: olihan pohja-valussa talkooapuakin! Myös putki- ja sähkömiestä tarvittiin. Taitavissa käsissä syntyy yhä katajaisia voiveitsiä ja pannunalusia lahjaksi ystäville. Käsien vapina tosin hidastaa työtä. Kuvion sommittelu puunappuloista käy aivojumbasta.

”Työvuosina en pitänyt ollenkaan lomiamutta pyhänä lepäsin. Juopotella ei tarvinnut koskaan eikä riidellä vaimon kanssa.”

Talvi- ja jatkosodan veteraani huokuu samaa rauhaa kuin järvimaisema. Hän tekee luontohavaintoja niin joutsenparin liikkeitä kuin puiden kasvusta. Myös uutiset kiinnostavat.

”Rauha maassa on suurin lahja. Toivon Suomeen sovinnollisempaa mieltä. Kansanedustajat saisivat riidellä vähemmän ja kunnioituksen pitäisi säilyä, jotta päästään sopimuksiin.”

Fyysisesti ja henkisesti hyväkuntoinen 103-vuotias kiittää lapsuuskotinsa eväitä.

”Isä oli kärsivällinen lapsia kohtaan ja luki meille pyhäisin Raamattua. Äidin iltarukous ’Levolle lasken Luojan’ on kulkenut mukana tähän päivään asti.”

LIISA SEPPÄNEN

tietokirjailija, Mikkeli

Aili Tarkki 100 vuotta

Jatkosodan veteraani **Aili Tarkki**, o.s. Yrjölä, syntyi Kotkan Haapasaarella 24.11.1919 luotsin perheeseen. 1939 hän pääsi opiskelemaan Kotkan talouskouluun ja valmistuttuaan toimi koulun emäntänä, kunnes se tuhoutui täydellisesti vuoden 1944 pommituksissa.

Koulun ollessa lomien aikana suljettuna Aili Yrjölä palveli lottana mm. Kilpisaarissa 1941, Äänislinnassa Mannerheimin käsikyllä marras-joulukuussa 1941, Ulko-Tammiossa kesällä 1943 ja Kirkkomaalla 1944. Ulko-Tammiossa Aili menetti pommituksessa kuulon toisesta korvastaan. Rintamantunnuksen arvoiset komennukset kestivät syksyyn 1944.

Kotkan talouskoulun tuhouduttua pom-

mituksissa Aili pääsi opiskelemaan SOK:n Ravintolaemäntien kouluun ja sai v. 1946 emännän paikan Naantaliin valmistuneessa Ravintola Arlassa. Täällä hän tapasi myös tulevan puolisonsa Lauri Tarkin, juuri sodasta palanneen Luonnonmaalta olevan veteraanin. Heidät vihittiin Haapasaaren kirkossa v. 1948 ja he ehtivät olla avioliitossa lähes 66 vuotta. Perheeseen syntyi neljä poikaa.

Aili Tarkki toimi ensin eri ravintoloissa ja myöhemmin Naantalin kaupungin palveluksessa Haijaisten vanhainkodin sekä terveyskeskuksen emäntänä. Lauri oli pitkään kaupunginvaltuustossa, Aili puolestaan kirkkovaltuuston jäsenenä.

Puolisot hoitivat Luonnonmaan kotiaan puutarhoineen ja osallistuivat aktiivisesti myös paikallisen Sotaveteraaniryhdistyksen toimintaan. Puolisot muuttivat Aurinkosäätiön palvelutaloon 2013, jossa Lauri menehtyi jo vuoden kuluttua. Aili viihtyy kodissaan hyvin ja huumori on edelleen hersyvää. Merkkipäivää Aili Tarkki juhli läheistensä seurassa.

SEPPO JAAKKOLA

Naantalin seudun Sotaveteraanit ry

Jaakko Vauhkonen 100 vuotta

Jaakko Vauhkonen syntyi 23.12.1919 Piek-sämäellä kauppias **Aleksanteri Vauhkonen** nelilapsisen perheen nuorimpana.

Kun talvisota alkoi 30.11.1939, oli pommitusten kohteena myös Kouvola, jossa Vauhkonen oli tuolloin ratapihalla töissä. Pommien jysähdellessä hän juoksi suojaan työmaansa viereiseen maakellariin.

”Pommitusten räiskettä kuunnellessa minä pelkäsin niin kovasti, etten sellaista pelkoa kokenut koskaan sodan aikana.”

Varusmiespalveluksen Vauhkonen suoritti ilmatorjuntajoukoissa Tampereella, Riihimäellä ja Kouvola. Aliupseerikoulun hän kävi Santahaminassa 1940-41. Sen päätyttyä korpraali sai komennuksen jalkaväkeen konekiväärikomppaniaan.

Sotatoimissa Vauhkonen koki ensimmäi-

sen tosipaikan Nuijamaalla. Vaaran paikka ja sattui reissun varrelle monia. Viisi kertaa hän tunsu olleensa tarkka-ampujan tähtäimessä, kerran jopa oman vartiomiehen vahingossa ampumana. Onneksi osumia ei tullut. Keuhkokuume vei hänet kuitenkin sairaalahoitoon.

”Toipumisloman jälkeen onnistuin järjestämään itselleni siirron IT-joukoista jalkaväkeen, yksikkönä oli JR 5:n 9. komppania.

Juhannuksena 1944 Vauhkonen haavoitui kranaatinheitin ammuksesta olkapäähän. ”Elettiin kesän 1944 ratkaisuvaiheita. Tilanteen vakavuutta osoitti sekin, että tämä sotasairaala täyttyi haavoittuneista. Lievemmin haavoittuneita jouduttiin siirtämään lisäpaikoille.”

Vauhkonen oli valittu Niinisalon reserviupseerikurssille n:o 59. Toivuttuaan riittävästi hän pääsi lähtemään Niinisaloon. Kurssin päätyttyä oli vuorossa kotiutus.

Siviiliuransa hän teki rautateilla, jääden eläkkeelle Piek-sämäen konepajan konttoripäällikön tehtävästä. Hänen näkemyksensä on selvä.

”Kun maahan hyökätään, on isänmaata puolustettava.”

KAUKO VOUTILAINEN

Mikkelin Rintamaveteraanit

Kalle Kuosmanen 100 vuotta

Juuri 100 vuotta täyttänyt **Kalle Kuosmanen** on tuttu näky Iisalmen kaduilla kävelysauvalenkillä. Kahden sodan veteraani on säilyttänyt sitkeytensä korkeasta iästä huolimatta.

Kalle syntyi Varpaisjärvellä 10.12.1919 yhdeksänlapsiseen perheeseen. Perheen maatila oli pieni ja isän oli hankittava lisä-särvintä rakennus- ja metsätöistä. Kallenkin oli jo 13-vuotiaana lähdettävä metsätöihin isänsä kanssa.

Ennen talvisotaa Kalle ehti oppia sotataitoja kaksi viikkoa ennen kuin tuli käsky taisteluihin Karjalan Kannakselle, missä hän toimi konekiväärimiehenä. Talvisodan päätyttyä varusmiespalvelus jatkui koiranohjaajakoulutuksessa Hämeenlinnassa. Koiria käytettiin sodan aikana erilaisissa partiointitehtävissä. Kallen ohjaama koira pelasti-

kin Jatkosodassa hiihtopartion vihollisviejytykseltä.

Kalle pelkäsi koiran saaneen osuman, kun sitä ei heti löytynyt. Kun partio palasi retkeltään, makasi koira korsussa Kallen vuoteessa. Jälleennäkeminen oli muistorikas. Hyvänä hiihtäjänä Kalle avasi usein latua partiointimatkoilla. Mieleen onkin jäänyt kerta, kun väsyneet miehet olisivat halunneet palata takaisin valmiiksi avattua latua. Kalle aavisti, ettei kaikki ollut kunnossa ja lupasi avata latua umpihankeen. Tämä osoitautui oikeaksi valinnaksi: kävi ilmi, että vihollinen oli ollut odottamassa suomalaisia mäen töyrässä. Partiohiihtoa kertyi sotavuosina yli 4 000 km.

Sodan jälkeen Kallen hiihtoura jatkui ja hän menestyi kilpailuissa valtakunnalliseläkin tasolla. 1950 Kalle avioitui Eevansa kanssa. Perheeseen syntyi seitsemän lasta. Samana vuonna Kalle siirtyi puolustuslaitoksen palvelukseen Iisalmissa sijaitsevan asevarikko 9 :n asehuoltomestariksi.

Hiihdon lisäksi Kalle menestyi myös ammunnessa. Hänelle on myönnetty SVR 1 lk ansiomerkki.

ESA LAUKKANEN

Iisalmen Sotaveteraanit

Veikko Peura 100 vuotta

Rintamaveteraani **Veikko Peuran** syntymäpäivää vietettiin 29.9.2019 hoivakoti Uitto-mieheissä Keminmaassa. Hoivakotiin Veikko siirtyi vaimon sairastuttua toukokuussa 2019. Tilaisuus oli lämminhenkinen, ja paikalla olivat lähiomaiset, kodin asukkaat ja veteraanijärjestön edustajat.

Veikko syntyi Rovaniemen maalaiskunnan Kontojärvellä. Nuorena hän teki metsä-, uitto- ja maatoita. Urheilu takasi perustan hyvälle terveydelle, mikä mahdollisti menestyksellisen osallistumisen eri lajien kilpailuihin.

Sotapolku alkoi kutsunnoilla 13.9.1939, varusmiespalvelus 15.2.1940. Veikko sai ilmatorjuntakoulutuksen, pääasiassa tulenjohtomiehenä. Asepalvelus jatkui it-piiri

5:ssä 1.8.1942 saakka Mikkelin suojauksessa. Tehtävät jatkuivat 39. kevyessä it-jaoksessa, Imatran kaupungin ja Immolan kentän suojana.

Jaos siirtyi Antreaan helmikuussa 1943. Huhtikuussa seurasi siirto raskaaseen it-patteri 82:een ja raskaan kaluston koulutukseen. Veikko siirtyi 20.3.1944 takaisin sotatoimialueelle, nyt raskaan 105. it-patterin mukana Viipurin puolustukseen.

Veikko kävi myös Kotkan it-puolustuksessa siirtyen pian Pulsaan, Kriville ja Syvärille. Hänet kotiutettiin 20.11.1944. Hän oli sodassakin innokas urheilun harrastaja osallistuen joukko-osastojen ja yksiköiden välisiin talvi- ja kesäurheilukilpailuihin.

Veikko vihittiin Elma Sormusen kanssa avioliittoon 30.12.1956. Perheeseen syntyi kaksi tytärtä. Esikoisen aloitettua koulutensa muutettiin vaimon kotitalalle Keminmaahan. Veikko pääsi Kemi-yhtiön kuorimoon, jossa työskenteli kolmivuorotyössä eläkkeelle pääsyyn saakka.

Pitkän iän ja hyvän terveyden pohja rakennettiin jo varhain. Urheilun harrastaminen on kuljettanut Veikon nyt yli 100 vuoden ikään.

PEKKA SUOPAJÄRVI

Kemin rintamaveteraanit ry

Heikki Lirberg 100 år

Läkaren och krigsveteranen **Heikki Lirberg**, Fagersta, Sverige, firade nyligen sin 100-åriga födelsedag i närvaro av familj, vänner och representanter för de olika föreningar han varit verksam i. Jubilaren var glad och rörd över alla välgångsönskningar som kom honom till del. Det sedvanliga telegrammet från svenska kungahuset var bara ett i raden av hyllningar under eftermiddagen.

Lirberg (ursprungligen Liiri) föddes 1919 i Savonlinna. Som ung läkarstudent i Helsingfors inkallades han som bataljonsläkare i Fortsättningskriget med placering bland annat på Karelska näset juli 1944. Under krigsåren drabbades han av hjärnhinneinflammation, vilken nästan kostade honom livet. När freden kom fick han möjlighet att avsluta sina medicinstudier i Sverige. Han mötte kärle-

ken och beslutade sig för att stanna kvar i Sverige. Lirberg verkade som kirurg i Haparanda, Oskarshamn, Sala och Ludvika innan han slutligen avslutade sitt yrkesverksamma liv som överläkare för Kirurgkliniken i Fagersta. Han gick i pension 1985, men fortsatte att driva en privat medicinsk mottagning ända fram till 2016, då en stroke ledde till betydande synproblem.

Han var i de yngre åren en ivrig tennis-spelare, skridskoåkare och utförsåkare med Schweiz som favoritresmål. Han har också varit verksam inom krigsveteranförbundet i Sverige sedan 1985, både på nationell och lokal nivå. Som ordförande för Sverigedistriktet av Finlands Krigsveteranförbund rf, Suomen Sotaveteraaniliitto ry, har han mött både presidenter och kungar i ett oförtröttligt arbete för systrar och bröder, osynligt märkta av kriget på olika sätt.

För sina insatser belönades han med medalj av 1:a graden Finlands Vita Ros. Så sent som 2016 var Lirberg fortfarande verksam som förespråkare för finska krigsveteraner boende i Sverige.

Idag har den höga åldern tagit ut sin rätt och Heikki Lirberg njuter av livet och god omvårdnad på Malmens vårdboende i Fagersta. Han har tre döttrar, sex barnbarn och sex barnbarnsbarn.

CHARLOTTA LINDBO

Heikki Lirbergs dotter

Suomalaisten sotavankien muistomerkki Kazakstanin Karagandassa

Muistokäynti sotavankihaudoilla Kazakstanissa

Neuvostoliitossa sotavankueudessa olleista noin 4 400 suomalaissotilaasta yli 1 000 menehtyi eri syistä vankeusaikanaan sotavankileireillä ja -sairaaloissa. Heitä on haudattu noin 30 eri paikkakunnalle Venäjällä ja Kazakstanissa. Kymmenelle hautapaikalle on suomalaisten sotavankien muistoksi pystytetty muistomerkki.

Sotavainajien muiston vaalimisyhdistyksen toteuttaman kansallisen sotavankiprojektin yhteydessä koottujen tietojen mukaan Kazakstanissa sijainneilla sotavankileireillä ja -sairaaloissa menehtyi yhteensä 192 suomalaista sotavankia. Eniten menehtyneitä, 169, oli Karagandan leirillä nro 99. Akteben (Aktjubinsk) leirillä nro 76 menehtyneitä oli 14 ja Martukin sotavankisairaalsassa nro 1035 yhdeksän. Joidenkin aiempien tietojen mukaa Karagandassa olisi ollut 258 suomalaista sotavankia ja Kazakstanissa yhteensä noin 270.

Karagandan leirillä oli kaikkiaan jopa 67 000 eri kansallisuuksia edustavaa sotavankia. Muun muassa saksalaisia oli 29 000 ja japanilaisia 22 000. Leirillä olleet sotavangit työskentelivät pääasiassa alueen hiilikäivoksilla. Työ oli raskasta, olosuhteet aroilla ankarat, ravinto puutteellista ja taudit raiivosivat. Kuolleisuusluvut olivat näistä syistä korkeat.

Tolvajärvellä heinäkuussa 1941 vangiksi jäänyt ja marraskuussa 1944 palautettu **Unto Huttunen** oli Karagandassa tammi-kuun alkupäivistä heinäkuun 1942 puoleenväliin. Paluukuulustelussaan Hangossa Huttunen kuvasi Karagandan olosuhteita epäinhimillisiksi. Pahinta oli kova kylmyys.

”Suomalaisilla vangeilla olivat hyvin heikot vaatteet; asuntoparakit olivat kurjia ja

niiden lämmitys mitätöntä. Kevätpuolella 1942 aiheutti kuolemantapauksia hyvin heikoksi muuttunut ruoka. Melkein kaikki kuolivat siten, että ensin saivat ankaran vatsataudin ja sen jälkeen vesipöhön, joka aiheutti kuoleman. Vankileirin taholta ei talven aikana annettu minkäänlaisia vaatteita, jonka vuoksi vilustumistaudit olivat yleisiä.”

Suomen valtion muistomerkki Karagandan sotavankihaudausmaalla paljastettiin marraskuussa 1994. Alueella on myös kymmeniä muita eri maiden sotavankien ja Stalinin vainojen uhrien muistomerkkejä. Karagandan sisäisen karkotuksen Karlag-leirillä puolestaan oli enimmillään yli 65 000 siviilihenkilöä, mukana myös suomalaistaustaisia.

Sotavainajien muiston vaalimisyhdistyksen hallitus teki syyskuussa 2019 muistokäynnin Karagandan sotavankimuistomerkille. Vuosittain eri kohteille suuntautuvilla matkoilla halutaan osoittaa, että kauaskaan kotimaastaan haudatuiksi tulleita sotilaitamme ei ole unohdettu.

PERTTI SUOMINEN

Sotavainajien muiston vaalimisyhdistyksen puheenjohtaja

Viimeiseen iltahuutoon

Oiva Kaijala 1922–2019

Pusulalainen jatkosodan veteraani **Oiva Kaijala** menehtyi elokuussa 97-vuotiaana. Lääkintäaliupseerina maataan palvelleen Kaijalan sotataival kesti hieman yli kolme vuotta. Hänen sodanaikaisiin sijoituspaikkoihinsa kuului mm. Jaakkiman Huuhanmäki, jonka sijainti oli elintärkeä Laatokan suojelemisessa sen läheisen Rauhalan laivastotukikohdan vuoksi. Siellä lääkintämies paikkaili myös italialaisia aseveljiä.

Myös kevyessä ilmatorjuntapatterissa koko sodan ajan taistellut nuorukainen kotiutettiin vasta joulukuussa 1944. Hän oli tuolloin 22.

Sodan jälkeen hän ryhtyi hoitamaan tilaansa. Hän teki lisäksi mittavan rupeaman kunnallispolitiikassa, missä hän toimi nel-

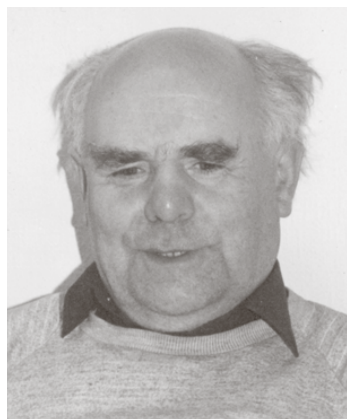
jä vuotta kunnanhallituksen puheenjohtajana ja 14 vuotta kunnanvaltuuston johdossa. Hänen ihmissuhdetaitonsa, tasapuolisuutensa ja ystävällisyytensä tekivät hänestä pidetyn henkilön. Nummen ja Pusulan kuntien yhdistyttyä hänet valittiin edelleen nyt syntyneen Nummi-Pusulan kunnanvaltuuston puheenjohtajaksi. Kuntaliitoksia ei loppuun saakka pusulalaiseksi itsensä kokenut puheenjohtaja kuitenkaan kannattanut.

Osallistuminen, mukana eläminen ja lähimmäisen huomioonottaminen olivat olennainen osa Oiva Kaijalan persoonaa. Eläkepäivänsä hän vietti Aili-vaimonsa auttamana Pusulan kirkonkylässä. Jalat eivät enää loppuvuosina jaksaneet kantaa, mutta hänen lempilausahdukseensa kiteytyvä perintö tulee kantamaan vielä seuraaviakin polvia. ”Kaikki hyvin.”

OLAVI SKOG

Kirjoittaja on pusulalainen kotiseutukirjailija

Albert Kirjanen 1936–2019

Albert Kirjanen menehtyi Kouvolassa 12. marraskuuta 2019. Hän oli syntynyt 9.5.1936 Inkerinmaalla Neuvostoliitossa. Kirjanen oli suomensukuinen inkeriläinen, jonka sydän sykki vahvasti suomalaisille.

Suomen puolelle jatkosotaan oli liittynyt tuhansia inkeriläisiä ja karjalaisia nuoria miehiä, jotka eivät halunneet taistella suomalaisia vastaan. Sodan jaloista siirrettiin Inkerinmaalta kymmeniätuhansia inkeriläisiä Suomeen, heidän mukanaan myös Kirjanen perheineen. Suomessa hän kävi yhden luokan kansakoulua.

Sodan jälkeen inkeriläiset oli palautettava Neuvostoliittoon, niin myös Kirjaset. Elämäntyönsä hän teki autonkuljettajana.

Kirjanen aloitti ensimmäisten joukossa rajan taakse jääneiden inkeriläisten ja karjalaisten heimoveteraanien, heidän puoliso-

densa ja leskiensä avustamisen 1990. Hän teki aluksi yhteistyötä Inkerin Liiton kanssa ja vuodesta 1993 myös Suomen Sotaveteraaniliiton kanssa. Myöhemmin tulivat mukaan Finnairin lentävä henkilökunta, AKS:n perinneyhdistys, monet seurakunnat, Lions ja Rotary-järjestö sekä lukuisat yksityishenkilöt. Kirjanen osasi verkottumisen taidon ja kykeni hankkimaan lähipiiriinsä henkilöitä, jotka halusivat auttaa heimoveteraaneja, joiden kohtalo oli ollut mitä tukalin.

Vuonna 1996 hän oli perustamassa Inkeriläiset ja karjalaiset heimoveteraanit ry:tä ja toimi sen ensimmäisen hallituksen jäsenenä sekä myöhemmin avustustyöryhmän jäsenenä. Lähes kolme viimeistä vuosikymmentään hän omisti heimoveteraanien ja heidän leskiensä avustamiseen. Hän olisi halunnut auttaa kaikkia kaikissa asioissa ja suomalainen yhdistystoiminta joutuikin joissakin tilanteissa asettamaan rajoja avustustoiminnan laajuudelle. Tätä hänen oli joskus vaikea hyväksyä ja ymmärtää.

Suomen kansalaisuuden Kirjanen sai vuonna 2000. Sitä ja saamaansa Suomen sinistä passia hän arvosti korkealle. Hänelle on myönnetty Sotaveteraaniliiton ansiomitali ja SVR M1 sekä Kaatuneiden Muistosäätiön veteraanipalkinto vuonna 2014.

MARKKU SEPPÄ

Sotaveteraaniliiton entinen toiminnanjohtaja

Olavi Lösönen 1926–2019

lahteen perhe muutti 1941.

Vuonna 1943 Lösönen joutui Sortavalaan lentotukikohdan vartiointitehtäviin. Tammi-kuun 1944 kutsunnoissa hänet sijoitettiin Huuhanmäen varuskuntaan, jossa hän sai panssaritorjuntakoulutusta. Neuvostoliiton suurhyökkäyksen alettua kesäkuussa 1944 Olavin joukko-osasto siirrettiin Myllykoskelle. Heinäkuussa hän sai siirron aliupseerikouluun Niinisaloon, joten rintamalle hän ei ehtinyt. Lokakuussa hänet vapautettiin palveluksesta, mutta kutsuttiin sitten kaksi vuotta myöhemmin jatkamaan varusmiespalvelustaan.

Veteraanasialle omistautunut Lösönen oli pitkään Kontiolahden sotaveteraanien puheenjohtaja ja piirihallituksen jäsen. Piirin puheenjohtajana hän toimi vuosina 2006–2013. Vielä veteraani-iässä hän oli innokas urheilija; ennen muuta pikajuoksija. Vanhemmalla iällä tuli harrastukseksi myös golf. Myös runonlausunta oli sydäntä lähellä.

Kun Kontiolahden kunnassa vietettiin Suomen 100-vuotisjuhla, kunnanjohtaja luonnehti Lösöstä seuraavin kauniin sanoin, joihin on helppo yhtyä: ”Kunnioitettu ja kaikkien arvostama mies, täynnä huumoria ja tilannetajua, sosiaalista pääomaa ja elämän kokemusta”.

JORMA MIKKONEN

*Puheenjohtaja
Pohjois-Karjalan Sotaveteraanipiiri ry*

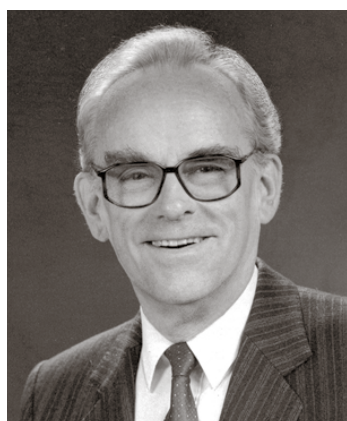
Pohjois-Karjalan Sotaveteraanipiirin entinen puheenjohtaja ja piirin kunniapuheenjohtaja **Olavi Lösönen** kutsuttiin viimeiseen iltahuutoon 19.11.2019, 93-vuotiaana.

Siviiliuransa Suistamolla syntynyt Lösönen teki mm. Pohjois-Karjalan Osuusliikkeen varastolla. Lisäksi hän ajoi taksia.

Talvisodan syttyessä Lösönen oli 13. Lepäsyryn kylän taloihin oli tuolloin majoitettu sotilaita. Vihollisen hyökkäys lähestyi pelottavan nopeasti kahdesta suunnasta. Olavi muisteli, kuinka venäläinen hävittäjä hyökkäsi pihalla seisoneita sotilaita vastaan keskellä kirkasta päivää. Myös hän itse joutui tulituksen kohteeksi.

Lösönen perhe joutui evakkoon Vesannon seudulle. Kotinsa hän joutui jättämään uudelleen myös Jatkosodan jälkeen. Kontio-

Rauno Riisalo 1925–2019

Jatkosodan veteraani, ekonomi **Rauno Riisalo** poistui joukostamme pitkäaikaisen sairauden murtamana 27.10.2019.

Elämäntyönsä hän teki kaupallisella alalla. Rauno aloitti työnsä Kuusinen Oy:n markkinointiosastolla jatkaen Auran Panimo Oy:n markkinointijohtajana. Ekonomiliiton koulutusjohtajana toimittuaan hän siirtyi Tekstiili- ja kauppiain liiton toimitusjohtajaksi, jossa oli vuodet 1969–84. Turun Nuorkaupakamarissa hän toimi 1958–1964. Riisalo vaikutti kaupallisen alan neuvottelukunnissa ja työvaliokunnissa ja julkaisi mm. ”myyjänä myymälässä” - oppikirjan.

Urheilu oli Riisalon sydäntä lähellä sekä aktiiviurina että organisaatioissa toimijana. Vuosina 1948–54 hän toimi Töölön Palloilijat ry:n puheenjohtajana. Vetehiset

ry:n sihteerinä ja puheenjohtajana hän oli 1950- ja 1970-luvuilla. Hän oli myös Suomen Uimaliiton johtokunnan jäsen 1950-luvulla. Tapiolan Uimaseuran perustajana ja ensimmäisenä puheenjohtajana Rauno toimi 1969–70. Uimakouluttajana Rauno koulutti satoja uimaopettajia.

Vaeltajana hän oli yksi parhaista ja sai Tunturiladun 20-vuotisjulkaisussa vuodelta 1966 maininnan ”Tunturisusi n:o 121”.

Espoon Sotaveteraanit ry:n jäsen hän oli vuodesta 1993 alkaen. Raunon panostus kulttuurin ja kulttuurijaoston toimintaan oli erityisen idearikasta ja tarmokasta. Aktiivikautenaan saivat useat juhlat sisältöä hänen ideoistaan. Toiminnastaan Espoon Sotaveteraanit ry:ssä hänet palkittiin mm. Suomen Sotaveteraaniliiton kultaisella ansiomerkillä. Hän oli aktiivisesti mukana myös Lions Clubin toiminnassa.

Sodanajan rintamapalveluksesta hänelle myönnettiin Suomen Leijonan 1 lk ritari-merkki. Harrastuspuolella merkittävin huomionosoitus oli Suomen Uimariliiton kultainen ansioristi.

Innostavan ja idearikkaan veteraanin motto oli ”Meidän on johdettava ihmisiä ei asioita”.

RAIMO RIIKONEN

*Espoon Sotaveteraanit ry
Kulttuurijaoston puheenjohtaja*

Arkkitehtisuunnittelu Oy Espoo	Sauli Rodas Oy Espoo	Hovila Oy Espoo
Sonia Oy Espoo	KTA-Yhtiöt Oy Espoo	Lännen Netsam Oy Espoo
ESPOON SÄHKÖASENNUS KY	FINNSEMENTTI OY	HYVÄÄ JOULUA SOTIEMME VETERAANEILLE ESPOOSTA!
Maanrakennusliike E.M.Pekkinen Oy Espoo	Hakalan Metalli Oy Eura	Agro-Tilit Oy Forssa
Traktorikonehuolto Liuska Ky Haapajärvi	Haminan Maansiirto Oy Hamina	Haminan Vesijohtoliike Penttilä Oy
Suurpää Oy Hamina	Kuljetus Simo Iitti Ky Hartola	Hauhon Myllärit Oy Hauho
Insinööritoimisto Makeplan Oy Heinävesi	Arkkitehdit Q4 Oy Helsinki	Sähköinsinööritoimisto Delta-KN Oy Helsinki
Urheiluopistosäätiö Helsinki	SV Vacuumservice Oy Helsinki	Arkkitehdit Mustonen Oy Helsinki
Rakennus Vera Oy Helsinki	Lauttasaaren Asennuspalvelu Oy Helsinki	Viking Kuivaustekniikka Oy Helsinki
Töölön Pianokeskus Oy Helsinki, www.pianokeskus.fi	Olympiakylän Huolto Oy Helsinki	T:mi Petri Hautala -maalaustyöt- Helsinki, puh.040-832 6555
Peltiveikot Oy Helsinki	Rail Partners Oy Helsinki	www.atplukkari.fi
T:mi Ari Siivonen Hollola	Kytäjä Golf Oy Hyvinkää	Patria-Rakennus Oy Hämeenlinna
Kuljetus Keisala Härmä	TETTY OY Inkoo	Rakennustoimisto K.Tervo Oy Joensuu, www.rakentajatervo.fi

Metsäkoneurakointi Veljekset Eronen Ky Kiihtelysvaara	Autokorjaamo Heikki Hyppönen Joensuu	Maansiirto ja Soraliike M.Levy Oy Joensuu
Juvan Kodinonni	Jyvä-Parkki Oy Jyväskylä	Topiron Ky Laukaa
MCT-Tech Oy Jyväskylä	Rannan Teollisuuskone Oy Leppävesi	Kuljetusapu Kimmo Taipale Oy Jyväskylä, www.kuljetusjyvaskyla.fi
Suunnittelutoimisto Plaanari Oy Jämsä	Erka Oy Järvenpää	Kaarinan Suodatintekniikka Oy Kaarina
Metallikoneistamo E.Moilanen Ky Kajaani	Rahjan Huolinta Oy Kalajoki	Ourex Oy Kangasala
LV-Keinoset Oy Kangasala	Karstulan Lämpöverkko Oy	Kuljetus Risto Kauppila Oy Kauhajoki
Bruna Byrån Ab Kauniainen	Insinööritoimisto Juha Kupari Oy www.juku.fi	Pohjaset Oy Keminmaa
Trukkihuolto Marjeta Oy Kerava	HYVÄÄ JOULUA SOTIEMME VETERAANEILLE KIRKKONUMMELTA!	BEST-HALL Kälviä
RV Line Oy Ab Kokkola	Keski-Pohjanmaan Hoitopalvelu Oy Kokkola, www.kphoi.fi	S.KAKKO KY Koski TL
Kotekman Oy Kotka	KORIAN PÖLKKY	Rakennusliike PK-Insinööritoimisto Oy Kouvola
BETOLA OY Kuopio	Ipa-Pesu Oy Lahti	HL-Elec Oy Lahti
Weststar Oy Lahti	Kasit Oy Laihia	Lai-Teräs Mäkinen Ky Laihia, www.laiteras.fi
Järvisseudun Sanomat, Järviseutu Seura www.jarvisseudunsanomat.fi	Metsäkoneurakointi Ahti Hirvi Ky Savitaipale	LAPPEENRANNAN KULJETUSOSAKEYHTIÖ

SVENSK RESUME

Mot traditionstiden på veteranernas villkor

Det finns ännu bland oss cirka 8500 veteraner från våra krig 1939 – 1945 vilka innehar eklövssymbolen. Antalet låter oss förstå, att det är hög tid att förbereda konkreta aktiviteter för att bevara den krigstida generationens traditioner.

Målsättningen är, varken mer eller mindre, att sköta om att ihågkomma och befrämja vår veterangenerationens värden och bedrifter som en del av det finska folkets historia.

I Finland har man redan länge identifierat och erkänt våra krigsveteraners betydelse. Till och med på 1960- och 1970-talen när radikalismen var som mest levande förmådde man dock ihågkomma speciellt de veteraner som stupat och sårats. Även de veteraner som inte sårats började ihågkommas i slutet på 1970-talet, och i dag erkänner hela folket våra hedersmedborgares ställning. Detta bevisar det beslut som fattades av riksdagsgrupperna i november angående en betydande höjning av frontmannatillägget.

Vi närmar oss trots allt en vattendelare, när den fysiska beröringen till den generation som genomgått kriget och dess personliga erfarenheter av krigstiden och återuppbyggnaden av vårt land begynner försvagas. Därför förbereder man i veteranförbundet i samarbete med Eklövets Traditionsförbund befrämjandet av krigsgenerationens traditioner.

Det är fråga om det verkliga livets ”Hollywood-be rättelse”, vari av vår lilla och fattiga nation har formats en världselit mätt i näst intill alla mått. Till och med av de minsta historierna har man skapat mäktiga framgångsfilmer. Vårt nuvarande välstånd har möjliggjorts av krigsgenerationen, och denna förtjänar att dess minne befrämjas.

Generalen och krigsveteranen **Jaakko Valtanen** har på ett klokt sätt konstaterat, att varje generation skapar sitt eget sätt att befrämja tidigare generationers tradition. Denna kan ej formas färdigt. Vår uppgift är att i stället skapa en stadig grund för traditionsarbetet och att stöda denna verksamhet de kommande åren.

På detta sätt kommer vi även att under Traditionstiden fortsätta den naturliga rollen och uppgiften för veteranorganisationerna att omhändera krigsgenerationens sak. För veteranorganisationerna är detta en naturlig kärnuppgift, men förutom ett fast samarbete med reservistorganisationerna, fredsbevararna och Hemlandsförbundet hotas traditionsarbetet att tyna bort.

På samma gång, som vi fokuserar våra krafter på förberedandet av traditionsarbetet, måste vi säkerställa, att omvårdnaden av veteranerna bibehålls i centrum av vår verksamhet till den sista veteranen. Traditionstiden förbereds och förverkligas på veteranernas villkor.

IN MEMORIAM

Seppo Haapaniemi 1942–2019

2009 blev han vald till viceordförande. Efter dåvarande ordförande Rolf Häggs frånfälle i mars 2016 blev Seppo föreningens ordförande vilket uppdrag han innehade i drygt tre år till sin död.

För övrigt var Seppo en aktiv föreningsmänniska och gick med i Oravais Lions Club år 1971. I den organisationen var han distriktsguvernör 1990-91 och president två ggr. Han satt också med i pensionärsföreningens styrelse i 10 år.

Politiken intresserade honom stort och det blev fyra år i kommunstyrelsen och ordförandeskap i både i flyktingnämnden och tekniska nämnden.

Till fritidsintressena hörde friidrott och fotboll. Seppo sprang själv med goda resultat 100 m och 200 m. En fond bildades som bär namnet ’Seppos stipendiefond’ och som ännu idag delar ut idrottstipendier till idrottsbegåvade unga oravaisbor.

Seppo efterlämnar sin hustru Inga f. Storlund efter ett nästan 53-årigt äktenskap.

MONICA JAKOBSSON

Maxmo-Oravais krigsveteraner r.f.

Maxmo-Oravais veteranföreningens ordförande Seppo Kullervo Haapaniemi avled den 13 juni 2019 efter en kort tids sjukdom.

Seppo var född på fabriksområdet i Oravais 16 oktober 1942 och blev således 76 år.

I unga år jobbade han på snickeriet vid Oravais Klädesfabrik. Därefter var han en tjänstvillig försäljare på Kullas järnaffär. Seppo var fullkomligt tvåspråkig.

År 1971 blev han brandchef för Oravais Kommun vilken tjänst han innehade i 35 år eller fram till sin pensionering.

Seppo blev stödande medlem i veteranföreningen i början av 2000-talet och och invald i styrelsen för för ca 15 år sedan. År

FRÅN VERKSAMHETSLEDAREN

Lagen träder i kraft – förverkligas veteranens service?

Ingen av vår tidningsläsare har säkerligen undgått att notera, att i början av november ikraftträdde ändringarna i lagen angående Frontveteranernas rehabilitering, varigenom garanterades våra krigsveteraner kostnadsfri service i hemmet, skötsel och vård. Fastän lagen icke medförde stora ändringar i den egentliga servicen, garanterar den nu för kommunerna finansieringen angående den hemservice som ordnas för veteranerna. Veteranorganisationerna har varit väl medvetna om, att servicen i kommunerna ordnas väl på olika sätt och på olika nivåer. Tyvärr ser det ut som om denna ojämlikhet inte har avlägsnats genom de nya förordningarna. Åtminstone i skenet av de uppskattningar av finansieringen som pre-

senterats för Statskontoret ser det ut som om det ännu skulle finnas stora skillnader mellan anordnandet av servicen.

Uppskattningarna beträffande de resurser som detta år i november-december skulle reserveras för service av veteranerna skulle presenteras för statskontoret före utgången av september månad. Uppskattningarna presenterades icke från alla kommuner. Bland de kostnadsuppskattningar som inflöt var den lägsta 195 euro och den högsta något över 17 000 euro per veteran boende i kommunen. Man måste fråga sig, hur man någonstades kan ordna servicen för knappt två hundra, när redan veteranens dagliga måltider kostar betydligt mera.

En större uppskattning är det

lättare att förklara; en effektiviserad omsorg av ett serviceboende är dyrt. Omsorgen beträffande veteranernas effektiviserade serviceboende har redan i år ingått i Statskontorets ersättning och i de nya uppskattningarna har dessa enligt min mening kunnat tas väl i beaktande. Detta höjer kostnadernas medeltal per veteran. Speciellt oroande har de uppgifter som nått oss från provinserna varit, att när lagändringarna trätt i kraft har en del servicebolag och serviceproducenter börjat höja priset på de hyror eller den omsorgsservice som veteranerna skall betala. Höjningen av hyrorna kan på en gång äta upp den kostnadsfria service som erbjuds veteranen eller höjningen förblir en utgift för KELA i form av ett bostadsstöd. Beträf-

fande ersättningarna för omsorgsservicen går man till överdrift, när bytet av en vessapappersrulle kostar tiotals euro. Vi kan inte godkänna liknande verksamhet som den nyss nämnda.

Ännu en gång vädjar jag till vårt folk på fältet, att ni skulle följa med hur servicen på ert eget område förverkligas och har man vid förverkligandet av servicen efterföljt lagens anda eller har man med hänvisning till de nya direktiven börjat beskatta veteranerna eller kommunen. Om sådant sker, vore det bra om förbundens byråer informerades härom. Vi håller slutligen en betydande höjning av våra krigsveteraners frontmannatillägg, visserligen först från början av april nästa år. Veteranorganisationerna drev i samar-

te reformen, vari frontmannatillägget skulle ha höjts till 200 euro. Målsättningen förverkligades till hälften; förhöjningen är 75 euro, dvs tillägget höjs till 125 euro senast 1.4.2020. Bättre så än ingenting.

HEIKKI KARHU,
Verksamhetsledare,
Frontveteranförbundet

*Kuntien
Joulutervehdys
Sotaveteraaneille*

Askolan
kunta

Euran
kunta

hattula.fi
Elämää varten.

Hämeenkyrön
kunta

*Siellä on
se jokikin*

Ilmajoen
kunta

ISO KYRÖ
ELÄMÄÄ SUUREMPI

Kempeleen
kunta

Kihniön
kunta

Kirkkonummen kunta
Kyrklätts kommun

Laihian
kunta

Leppävirran
kunta

LIPERIN KUNTA
www.liperi.fi

LOPPI
KESKELLÄ KASVU-SUOMEA

Lumijoen
kunta

MYRSKYLÄN KUNTA
MÖRSKOM KOMMUN
Arkiturvallinen kunta · Vardagstrygg kommun
www.myrskylä.fi

Ylpeästi lande
#nurmijärvi

Parikkalan kunta
Parasta yhdessä!

Pielaveden
kunta

Pihtiputaan
kunta

 Punkalaidun

Puumala

Pöytyän
kunta

Rautjärven
kunta

Ristijärven
kunta

RÄÄKKYLÄ

Sipoon kunta
Sibbo kommun

Sodankylä
Lapin tähtikunta

Sulkava
Suomen soutupitäjä
www.sulkava.fi

 Säkyä
Sata syytäl

Taipalsaaren
kunta

Taivalkosken
kunta

Tervolan kunta

Teuva

www.teuva.fi

Tohmajärvi
tolokku ja toimelias

Toivakka

TJUSULA

Tyrnävän
kunta

 UTAJÄRVI

Vehmaan kunta

Vimpelin kunta
Pieni kunta monta sankaria

Vörå
kommun

YPAJA

Tallin paikka

Hyvää Joulua!

KOHTI PERINNEAIKAA

Veteraaniliitot valmistelevat veteraanien tukityönsä ohessa tulevaa perinneaikaa. Missä nyt mennään? Mitä se oikein pitää sisällään? Ja millaisia mahdollisuuksia se avaa?

Veteraanien perintö on kansallinen yhtenäisyys

Kansallinen yhtenäisyys ei tarkoita ristiriidoista vaikenemista, vaan erilaisten näkökulmien sallimista ja kansalaisten omien voimavarojen ja taitojen vahvistamista.

Yhtenäisyys luo tehokkuutta. Maan puolustamiseksi pienen kansakunnan on koottava voimansa. Tällöin kansallisen yhtenäisyyden käsite lähtee maanpuolustuksen tarpeista ja kuvaa yhteistä maanpuolus-

tusmotivaatiota, joukkojen rekrytointikelpoisuutta, väestön sisäisten ristiriitojen hallintaa ja kulttuurista yhteistoimintakykyä.

Puolustus saattaa edellyttää myös ylikansallista yhteistoimintaa. Kun

yhteistoiminnan tarve voi ylittää kansalliset rajat, voimien keskittämistä voidaan luontevasti jatkaa ottamalla mukaan pohjoismaiset arvot ja eurooppalainen identiteetti.

Veteraanisukupolvi varttui jakautuneessa yhteiskunnassa

Veteraanisukupolvi syntyi ensimmäisen maailmansodan kahden puolen. Vanhimmat ehtivät hyvin

muistaa Venäjän armeijan tai laivaston läsnäolon ja levottoman valankumousvuoden 1917. Sisällissodan alettua valkoisen armeijan muodostaminen jääkäreiden tuella ja saksalaisen Itämeren divisioonan strategiset mairinnousut nopeuttivat sodan ratkaisua valkoisen armeijan hyväksi. Venäjä oli voimaton Saksan vastaisen rintaman romahdettua.

Sodan lopputulos ja sen jälkeen nopeasti perustetut puolustusvoi-

mat ja suojeluskuntaorganisaatio estivät itsenäiseksi julistautuneen Suomen ajautumisen Venäjän valankumouksen ja kansalaissodan monivuotiseen syöveriin. Tästä näkökulmasta katsoen kysymys oli todellisesta vapaussodasta ja merkittävästä kansallisesta saavutuksesta, jota tahraamaan tosin jäivät summittaiset punaisten teloitukset ja vankileirikatastrofi.

Valkoisen Suomen voiton jälkeen kansallisia ristiriitoja oli edelleen

Kansakunta oli jakautunut vuonna 1918 punaisiin ja valkoisiin.

Iso symbolinen askel kohti yhtenäisyyttä otettiin toukokuussa 1927, kun pääministeri Väinö Tanner otti vastaan vt. presidenttinä suojeluskuntaparaatin Senaatintorilla.

enemmän kuin tarpeeksi, mutta maailmansotien välisenä aikana niitä tasattiin vapailla vaaleilla, tasavaltaisella hallitusmuodolla, demokraattisella kunnallishallinnolla, maareformilla, asutuspolitiikalla, oppivelvollisuuslailla ja sosiaalivaikutuksen ensi askeleilla samaan aikaan, kun kumouksellista toimintaa kontrolloitiin Etsivän keskuspoliisin ja sen seuraajan Valtiollisen poliisin toimin.

Monin paikoin Suomessa sisällissodan osapuolet elivät vielä kolmekymmentäluvun lopulla samalla paikkakunnalla, mutta toisistaan erillään omilla alakulttuureissaan, vaikka kansallisen yhtenäisyyden rauhanaikainen rakennustyömaa oli ollut käynnissä kaksi vuosikymmentä.

Sosiaalinen ja aseellinen varustautuminen

Ensimmäisen maailmansodan jälkeen Suomen sotilasjohto tiesi odottaa Venäjän hyökkäystä josain tulevaisuuden tilanteessa ja painotti varautumista ja varustautumista. Maan hallitusten keskuudessa oli tässä suhteessa enemmän optimismia ja rauhanomaisen kehityksen odotusta. Hallitusten puolustusbudjetit olivat maanpuolustusmyönteisiä, mutta eivät vastanneet sotilasjohtajan odotuksia.

Hallituksen panostukset sosiaaliin uudistuksiin varustelun sijasta saattoivat vahvistaa kansallista yhtenäisyyttä kaventamalla elintasokulua köyhien ja rikkaiden välillä. Ei kuitenkaan ole olemassa vaaka, jol-

la kansalliseen yhtenäisyyteen tähtävien uudistusten ja varustelumiljoonien oikea suhde olisi punnittavissa.

Itsenäinen Suomi vuonna 1939 oli jo aivan erilainen valtio ja yhteiskunta, kuin Suomen suuriruhtinaskunta 1917, jolloin vanhentuneet valtarakenteet Venäjän vallankumouksen yhteydessä murenivat. Tässä katsannossa uudistuspolitiikan vaikutukset ovat olleet kouriintuntuvia ja selittävät osaltaan myös 1930-luvun puolivälin taloudellisen nousukauden optimistisia mielialoja.

Rintamatoveruus poisti eriseuraisuuden

Saksa ja Venäjä sopivat saaliinjaosta, ja Venäjä hyökkäsi Suomeen 80

vuotta sitten. Suomen kansallinen yhtenäisyys syntyi uudella tavalla rintamalla, yhteisen vihollisen, yhteisen velvollisuuden ja taistelemisen välttämättömyyden vaikutuksesta. Miehet olivat toisistaan riippuvaisia taisteluhaidoissa ja viettivät yönsä samoissa korsiissa ja teltoissa. Rintamatoveruus poisti rauhanajan eriseuraisuuden.

Jatkosodan aikana toiminut Suomen Aseveljien liitto siirsi sosiaalisen ajattelun rintamaolosuhteisiin pyrkien auttamaan vaikeuksiin joutuneita sotilaiden perheenjäseniä. Aseveljliitto lakkautettiin tammi-kuussa 1945, mutta se säilyi vanhat luokkarajat ylittävänä poliittisten suhteiden verkkona ja oli merkityksellinen taustavaikuttaja eri puolilla maata vielä pitkään.

Veteraanipolven rauhan marssi

Rauhan tultua 1944–1945 veteraanisukupolvi urakoi tehokkaan sota-korvaustuotannon ja jälleenrakennuksen poikkeuksellisissa oloissa. Itsenäinen Suomi rakennettiin uudelleen 1948–1991 YVA-sopimuksen kaudella Neuvostoliiton tarpeisiin sopeutuen ja läntiseen maailmaan vaihteittain kiinnittyen.

Kansallisen eheyden perusta vahvistui väestön parantuneiden koulutautumismahdollisuuksien, sosiaalisen kierron sekä elintason yleisen nousun kautta.

Pohjoismaiset työmarkkinat auttoivat satoja tuhansia suomalaisia maan talouden rakennemuutoksessa. Tämä jakso oli täynnä poliittisia ristiriitoja, mutta samanaikaisesti Suomi alkoi nousta pohjoismaisten hyvinvointivaltioiden rinnalle.

Berliinin muurin murtuminen 1989 ja sitä seurannut Neuvostoliiton talouden ja valtiorakenteen romahdus avasivat Suomelle mah-

dollisuuden irtautua YVA-sopimuksesta ja Pariisin rauhansopimuksen määräyksistä, jotka rajoittivat Suomen puolustuksen järjestämistä. Puolustuksellisilla valinnoillaan Suomi osoitti kuuluvansa maailman demokraattisten valtioiden yhteisöön. Keskeinen osuus näiden askelten asettamisessa oli tasavallan presidentiksi nousseella kaukopartiomiehellä. Uuden sukupolven tukemana Suomi liittyi Euroopan Unionin jäseneksi 1995 ja samanaikaisesti entistä voimakkaammin globaalin markkinatalouden piiriin.

Perinteet velvoittavat

Veteraanisukupolven elämäntyö osoittaa, mitä isänmaa saattaa kansalaiselta edellyttää. Vastaavaan on uusienkin sukupolvien kyettävä omalla tavallaan ja omalla aikanaan, jos tarve vaatii. Maailma on monessa suhteessa kaoottinen järjestelmä tällä ylikansoitettulla planeetalla.

Tulevaisuutta on syytä rakentaa tehtävän laajuutta pelkäämättä ja pyrkiä vahvistamaan rauhallisen kehityksen mahdollisuuksia. Kansallinen yhtenäisyys ei tarkoita nytkään kaikkien ristiriitojen poistumista, eikä niistä vaikenemista, vaan entistä enemmän erilaisten näkökulmien sallimista ja kansalaisten omien voimavarojen ja taitojen vahvistamista.

Maailman kehityksen jatkuesä nykyisellä suunnallaan Suomen kansalaisuuden ehkä jakavat kansamme tulevaisuudessa myös lukuisat muualta tulleet ihmiset, joiden kulttuurit tuovat omat vivahteensa kansallisen yhtenäisyytemme kokonaisuuteen.

TEKSTI: EINO KETOLA

VTT, poliittisen historian dosentti Helsingin Yliopistossa

Sotavuosien kovat koettelemukset yhdistivät kansaa. Jalkaväkirykmentti 30:n korsiin vietettiin pikkujoulua 1941 Vosnesenjassa.

Perinneaika tulee – mikään ei muutu ja kaikki muuttuu

Perinneajan tavoitteena on huolehtia veteraanisukupolven arvojen ja toimien muistamisesta ja vaalimisesta osana Suomen kansan tarinaa.

Sotaveteraaniliitto on yhdessä Rintamaveteraaniliiton kanssa järjestänyt jo kahdeksan perinnetyön kokouskierrosta Pohjois-, Itä-, Etelä- ja Länsi-Suomen kokoonpanoissa, ja yhteinen näkemys alueellisesta perinnetyöstä alkaa kirkastua.

Perinnetoiminta

Perinnetyötä on harjoitettu jo vuosia, osin sodista lähtien. Toiminnan rungon muodostavat totut kansalliset juhla- ja muistopäivät, kuten Kansallinen veteraanipäivä 27.4. ja Kaatuneiden muistopäivä toukuun kolmantena sunnuntaina.

Tämän lisäksi alueellisella ja paikallisella tasolla järjestetään erilaisia tempauksia ja tapahtumia, joilla muistetaan yleensä alueen omia sidoksia sotasukupolven toimintaan. Tyypillisiä esimerkkejä ovat sankarihautausmaiden yhteydessä järjestettävät tapahtumat sekä alueelta perustettujen sotajoukkojen ja yksittäisten soturien sotaan lähtö ja sotapolkujen esittely. Lisäksi luennoidaan kouluilla, järjestetään sota-historian matkoja, kirjoitetaan kirjoja jne. Perinnetyön muodot ovat erittäin moninaiset jo tänä päivänä.

Paikallisista perinteistä on tässä numerossa toinen kirjoitus, mutta todettakoon, että koko perinne-

työ nousee tai kaatuu paikallisten perinteiden vaalimiseen; siihen, kuinka oman seutukunnan, kylän, suvun ja perheen perinnetoimet saadaan tuotua ”iholle” ja tunteisiin. On vaara, että pitäytyminen pelkissä valtakunnallisissa juhlapäivissä johtaa ”pönötykseen” ja perinnetyön kuihtumiseen.

Käytännön perinnetyössä ei siis ole odotettavissa suurta muutosta paikallisella tai kansallisella tasolla. Toisaalta yhdistys- ja osastotasolla on tehtävä suurehko ja aikaa vieväkin kartoitus paikallisista perinteistä.

Alueellinen perinneyhdistys

Myöskään alueellisen tason organisoimisessa ei ole odotettavissa suuria muutoksia, vaikka organisaatioiden nimet muuttuvatkin. Sotaveteraanija Rintamaveteraaniliiton johdolla on jo vuosia rakennettu alueellista ja paikallista perinnetoimintaa. Lähtökohtana on ollut päivittää nykyiset sotaveteraanipiirien säännöt, ja muuntaa piirit alueelliseksi perinneyhdistykseksi. Samassa yhteydessä sotaveteraanipiiri purkaa toimintansa. Perinneyhdistyksille on yleensä tarkoituksenmukaista perustaa myös neuvottelukunta, joka

sitoo alueen toimijoita perinnetyöhön, ja se voi olla myös varainhankinnan työkalu.

Edelleen paikallisella tasolla nykyisten liittojen yhdistysten ja osastojen seuraajiksi voidaan perustaa perinnetoimikuntia, joihin olisi syytä kutsua laajasti paikallisia toimijoita. Yleisenä ajatuksena näyttää olevan, että ”sankarihautausmaata kohti perustetaan perinnetoimikunta”. Toimikuntien ei ole tarkoitus olla rekisteröityjä yhdistyksiä, mikä helpottaa hallintoa.

Rekrytointi perinneorganisaatioon saattaa olla alueesta riippuen ongelmallista. Joillakin alueilla saatetaan perustaa ”vähäväkisten kuntien” muodostamia yksittäisiä kuntia laajempia perinnetoimikuntia. Päätökset perustuvat paikallisiin oloihin.

Keskustelussa on myös väläytelty vaihtoehtoa, jossa perustettaisiin kuntakohtainen perinneyhdistys (ry), joka liittyisi valtakunnallisen perinneliiton jäseneksi. Tällainen menettely johtaisi valtakunnallisesti sirpaloituneeseen ja vaikeasti hallittavaan kokonaisuuteen, joten paikallista yhdistystä ei todennäköisesti hyväksyttäisi valtakunnallisen perinneliiton jäseneksi, aivan kuten nykyiset yhdistykset tai osastotkaan eivät ole suoraan veteraaniliiton jäseniä.

Mallisääntöjen mukaan yhdistyksen tehtävät ovat perinnetyö sekä alueen veteraaneista huolehtiminen, eli tukityö. Näin varmis-

tetaan, että kunniakansalaisemme saavat edelleen tarvitsemansa järjestötuen. Tässä yhteydessä on hyvä huomata, että 1.11.2019 voimaan astunut lakipäivitys veteraanien kotiin vetävistä tuista, sekä hoitolaitoksissa asuvien veteraanien suhteellisen määrän kasvu muuttavat lähitulevaisuudessa kentän tukityön luonnetta oleellisesti.

Kaiken kaikkiaan organisoimisen lähtökohtana on siis hyvinkin nykyisen kaltainen Sotaveteraanija Rintamaveteraaniliiton rakenne: veteraanipiiristä muodostuu alueellinen perinneyhdistys, ja tämän perustamina paikallisen tarpeen mukaiset perinnetoimikunnat.

Järjestely mahdollistaa hallitun rakennemuutosvaiheen siirryttäessä perinneajan organisaatiomalliin, mikä kevään piirikyselyjen perusteella olisi mahdollista v. 2025 mennessä tai kuluessa. Menettely varmistaa myös yhdenmukaisen ja tasapuolisen valtakunnallisen perinnetoiminnan ohjaamisen ja tuen. Sotaveteraaniliitto valmistautuu tukemaan rahallisesti myös perinnetoimintaa veteraanien tukitoiminnan rinnalla.

Useimmat sotaveteraanipiirit ovat käynnistäneet suunnittelun edellä mainitulta pohjalta. Näihin sotaveteraanipiiriin on perustettu perinneorganisaatio, joka valmisteleekin piiriin muuntamista alueelliseksi perinneyhdistykseksi. Valmistelua tehdään kiinteässä yhteistoiminnassa Rintamaveteraanija yleen-

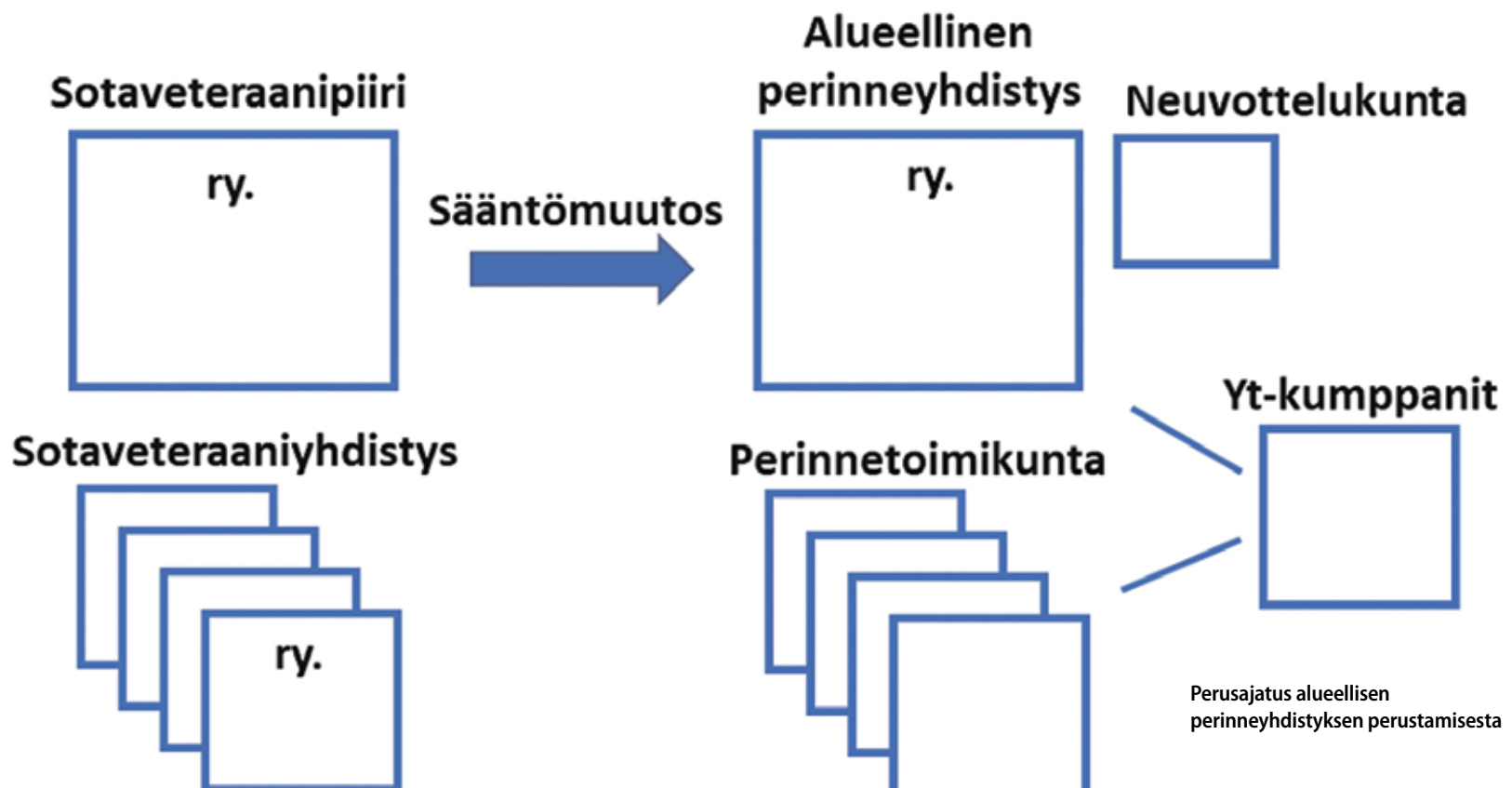
sä myös Sotainvalidien Veljesliiton kanssa.

Pohjois-Karjalan Sotaveteraanipiiri pyrkii tavoitteeseen hieman eri polkua, eli alueellinen perinneyhdistys perustetaan rekisteröitynä yhdistyksenä sotaveteraanipiiriin rinnalle. Organisaatiot operoivat yhtä aikaa tarvittavan ajanjakson (esim. 6 -12 kk), mutta tässäkin mallissa lopputulos on alkuperäisen suunnitelman mukainen. Hallinnollisesti tämä on ehkä hieman monimutkaisempi kuin edellä kuvattu perusmenettely.

Kokonaisorganisointi

Vaikka perinneaika ei siis tuo paljon muutoksia kentän perinnetoimintoihin, tukitehtäviin eikä alueellisen organisointiin, ovat liittotason organisatoriset muutokset sitäkin isompia. Vaikka tukityötä riittää vielä vuosiksi eteenpäin, on selvää, että nykymuotoisten veteraanijärjestöjen on päivitettävä organisaationsa ja toimintansa vastaamaan tulevaa tilannetta. Onkin nähtävissä, että nykyisten veteraaniliittojen toimistojen tilalle muodostuu seuraavien vuosien aikana yksi ”Keskustoimisto” ohjaamaan perinnetyötä ja hoitamaan tukityö loppuun.

Veteraaniliitot ja Tammenlehvän Perinneliitto suunnittelevat yhteistyössä tulevan talven aikana käytännön toimet rakennemuutokseen vastaamiseen. Ensimmäisiä

Paikallisuudessa on perinnetyön voima

”Kukaan toinen ei puhalla puurolusikkaamme, ja ellemme tee sitä itse, saattaa suomme palaa rakoille”. Näin muistutti presidentti Urho Kekkonen aikanaan sotiemme opetuksista. Sama viisaus pätee sotiemme ja veteraanien ajankohtaiseen perinnetyöhönkin.

PERINNEAIKA

konkreettisia askeleita on suunnitella ja toteuttaa liittojen toimistojen muutto yhteen kerrokseen Pasilan Veteraanitalossa vuoden 2020 aikana.

Yhteistoiminta muiden organisaatioiden kanssa

Kuntien, seurakuntien ja varuskuntien merkitys perinnetyölle on aivan keskeistä. Muun yhteistoimintakentän panos perinnetyöhön kanavoituu pääasiassa Tammenlehvän Perinneliiton kautta, joka perustettiin jo vuonna 2003 vaalimaan Tammenlehväsukupolven perinteitä. Liitolla on nykyään 23 jäsenjärjestöä, ja se on vuosien varrella mm. järjestänyt lukuisia seminaareja ja perinnetapahtumia sekä tuottanut pinon tutkimuksia ja kirjallisuutta.

Käytännössä usealla paikkakunnalla konkreettinen perinnetyö perustuu yhteistoimintaan juuri Tammenlehvän Perinneliiton jäsenjärjestöjen paikallisyhdistysten kanssa. Esimerkiksi reserviläis- ja rauhanturvaajayhdistysten paikallinen tuki on korvaamaton. Tätä sidosta ja yhteistoimintaa ei ole varaa hukata rakennemuutoksen aikana. Niin alueellisten perinneyhdistysten kuin paikallisten perinnetoimikuntien olisikin pyrittävä kokoamaan yhteistoimintakumppanit mahdollisimman laaja-alaisesti mukaan perinnetyöhön.

Harvoin tullaan ajatelleksi, että paikallinen perinnetyö on läheistä sukua kotiseututyölle. Onkin luonnollista rakentaa läheinen yhteistyö myös paikallisiin kotiseutuyhdistyksiin unohtamatta lukuisia muita paikallisia vapaaehtoisjärjestöjä.

Lopuksi

Joskus kuulee pohdintaa, että kun alueen viimeinen veteraani nukkui pois, päättyi myös veteraanityö. Päinvastoin, toiminnan luonne vain muuntuu veteraanisukupolven perinteiden vaalimiseen. Perinneajan valmistelut vaativat suunnittelua ja työtä, mutta muutokset käytännön työssä tulevat olemaan yllättävänkin vähäiset. Tärkeintä on pitää veteraanit ja veteraanisukupolven arvot ja teot keskiössä myös perinneaikana. Tukityön jatkaminen viimeiseen veteraaniin saakka ei saa ajautua sivuraiteelle perinnetyön tuoksinassa.

SAKARI MARTIMO

Kukaan muu ei tule määrittämään, miten vaikkapa Hangossa, Ilimantsissa, Sodankylässä tai yli 300 muussa maamme kunnassa perinnetyötä pitää tehdä. Jokaisella paikkakunnalla on tehtävä oma perinteen kartoitus- ja toimenpidetyönsä - muuten on vaarana, että kotipaikan sotavuosien historia katoaa tulevien sukupolvien tavoittamattomiin.

Edessä olevan perinneajan suunnittelua on tehty Sotaveteraaniliiton johdolla usean vuoden ajan yli kolmessakymmenessä alueellisessa seminaarissa. Niiden tuloksena on valmisteilla muutamia kymmeniä alueellisia perinneyhdistyksiä, jotka toimivat perinnetyön ”hallinnollisina kehikkoina”.

Oleellista ei kuitenkaan ole byrokratia, vaan se, mitä käytännön toimia kehikoiden sisällä paikallisella tasolla toteutetaan. Tätä varten on määritettävä perinteen sisältö, toimijat ja toimintatapa.

Perinteellä on monta ilmettä

Perinteen kartoitustyön edistämiseksi paikallisten suunnittelijoiden ”työkaluksi” on laadittu noin 60 esimerkinomaista perinnetyön kohdetta sisältävä Excel-taulukko. Taulukon otsikkoja ovat muun muassa juhlapäivät, muistomerkit, perinnetilat, arkistot, sotaan lähtö ja paikkakunnan oman joukon sotatie, kotirintama ja sota kotipaikkakunnalla sekä sodan seuraukset ja veteraanityön perinne. Jokainen otsikkoaihe sisältää useita alakohtia. Taulukkoon kootun tiedon pohjalta on helppo miettiä työnjakoa ja laatia vuosittaisia perinnetyön toimintasuunnitelmia.

Vaalittavana oleva perinne on hyvin erilaista eri puolilla Suomea. Ei ole yhtä kaikille sopivaa toimintamallia. Itärajan kunnissa, kuten Ilimantsissa, Kuhmossa, Suomussalmella ja Sallassa, on nykyrajojen sisällä käyty taisteluja, jotka ovat jättäneet jälkensä. Myös Hankoniemellä on konkreettista muistettavaa. Kaikissa näissä paikoissa on jo nyt tehty erinomaista työtä oman alueen perinteen esittelemiseksi. Nyt on vain kyettävä turvaamaan jatkuvuus.

Omat erityispiirteensä on myös kaikilla Lapin alueen kunnilla.

Niissä korostuu talvisodan ruotsalaisvapaaehtoisten, jatkosodan saksalaisjoukkojen ja osittain myös neuvostojoukkojen jättämä kansainvälisyys. Lapin sodan taistelut, väestön evakuointi ja maakunnan jälleenrakentaminen ovat nekin muistissa pidettävää historiaa.

Osattomiksi sotavuosien perinteestä eivät ole jääneet muutaakaan alueet maassamme. Monin paikoin on ollut muun muassa koulutuskeskuksia, joukkojen sijoituspaikkoja, sotasairaaloita, sotateollisuuden laitoksia ja sotavankileirejä. Kaikki tämä on etsittävä, mietittävä toimenpiteet ja pantava toimeksi.

Sisällön myötä syntyvä toimintamalli kertoo paikkakunnan veteraaniperinteen ilmeestä. Tälle ilmeelle on saatava myös työtä ja tekijöitä tukevaa julkisuutta. Kokemuksesta tiedetään, että vain harvoissa tapauksissa perinneasiat kiinnostavat valtakunnallista mediaa ja melkein yhtä harvoissa alueellistakaan. Paikallinen media sen sijaan on varmasti valmis kertomaan levikkialueensa perinnetapahtumistakin, tosin kunhan saavat mahdollisimman valmiita materiaaleja. Sosiaalisen median hyödyntäminen viestinnässä on oma lukunsa, jossa nuorille saataisi löytyä kiinnostavia projekteja.

Ovatko kunnat perinnetyön perusyksiköitä?

Perinnetyön paikallisuuden puolesta puhuu moni muukin seikka, joista vähäisin ei ole kuntien keskeinen rooli. Yhteistyö kuntien sivistystoimen kanssa tarjoaa monia mahdollisuuksia. Kouluopetukseen voidaan hyvällä yhteistyöllä saada muun muassa oppilaiden oman suvun tarinoihin perustuvia kirjoituskilpailuja, kuten esimerkiksi Taivalkoskella on tehty. Näin opetus ja perinteen siirtäminen tukevat toisiaan.

Kuntien ylläpitämät kirjastot ovat kautta aikojen olleet suomalaisten korkean sivistystason kulmakiviä. Jos ei kaikissa, niin hyvin monissa niistä, on oman kunnan historiaa käsittelevien julkaisujen osasto. Sinne sopisivat hyvin myös veteraanisukupolven teoista kertovat julkaisut. Kun moni kirjasto jo tänä päivänä tarjoaa mah-

Joka kunnalla on kerrottavana ja vaalittavana oma tarinansa

dollisuuden digitaalisen aineiston käyttöön, voisivat myös veteraaninahaastattelujen tallenteet löytää paikkansa täältä.

Monissa kunnissa on jo nyt tehty internet- sivuille yhteenvetoja alueen muistomerkeistä ja muista historiallisista kohteista. Olemassa olevia alustoja kannattaa hyödyntää ja kehittää yhdessä kuntien kanssa. Niiden jatkumona voisi olla kohteiden QR-koodaaminen ja valmiiden reittisuositusten laatiminen niin kuntalaisille kuin turisteillekin. Tällä tavoin veteraaniperinne voi tuottaa hyötyä myös matkailulle.

Kuntien kanssa voitaisiin myös paikallisesti miettiä kansallisen veteraanipäivän ”jalkauttamista” nykyistä vapaamuotoisempiin ja laajempaan osallistujajoukkoa kokoaviin tapahtumiin. Päivä on luonnollisesti juhlaa kunnianosoitus veteraanisukupolvelle, mutta yhä enemmän sen tulisi kertoa tämän päivän ja tulevaisuuden suomalaisille siitä, miten kullakin paikkakunnalla päästiin sodan jälkeisen uuteen elämään kiinni.

Perinteen vaaliminen on jokamiehen oikeus

Perinnetyön toimia ja toimijoita mietittäessä tunnutaan usein luottavan vahvasti Puolustusvoimien, kuntien ja seurakuntien vakiintuneeseen apuun. Lähtökohta on

hyvä ja monin paikoin toimiva, mutta se ei voi olla perinteen vaalimisen ainoa ratkaisu.

Perinneajan suunnitteluprosessissa on korostettu perinteen sisällön ja toiminnan laaja-alaisuutta. Tarvitaan monia toimijoita ja työnjakoa. Eräiksi alueellisten perinneyhdistysten perustamisen kriteeriksi onkin asetettu paikallista perinnetyötä tekevien paikkakuntakohtaisten toimikuntien muodostaminen. Monin paikoin näin onkin jo tapahtunut. Muun muassa Pohjois-Karjalan kaikissa kunnissa on toimikunnat valmiina.

Käytännön työ niin toimikunnissa kuin muissakin paikallisissa tehtävissä perustuu mukaan haluttavien ja mukaan tulevien yhteisöjen tai kansalaisten vapaaehtoiseen haluun ”kantaa oma kortensa perinnetyön yhteiseen kekkoon”. Toiminnan ja tehtävien on vain oltava riittävän vetoavia.

Parhaimmillaan sotiemme ja veteraanien perinnetyön on avointa ja kaikille mahdollista. Veteraaniperinne on osa yhteistä kansallista kulttuuriperinnettä ja samalla jokaisen suomalaisen yhteistä omaisuutta. Perinteen vaaliminen on meille kaikille kuuluva jokamiehen oikeus, ei vain velvollisuus.

PERTTI SUOMINEN

Kirjoittaja on Sotaveteraaniliiton perinnetoimikunnan puheenjohtaja

Stadin kundien Ässä-rykmentin perinteet elävät yhä

PERINNEAIKA

Ässä-rykmentin poikia etenemässä
kohti Karhumäkeä joulukuussa 1941

Helsingin Kalliossa, Alli Tryggin puistossa, sijaitsee muistomerkki, jonka olemassaolosta kaikki helsinkiläisetkään eivät tiedä. Vihjeitä kyseisen muistomerkin kunnioittaman joukon merkityksestä näille seuduille antaa kuitenkin jo sen viereen Hämeentieltä nouseva tienpätkä: Ässärinne.

Vuonna 1940 pystytetty graniittobeliski on elonjääneiden aseveljien kunnianosoitus Talvisodassa kaatuneille Jalkaväkirykmentti 11:n eli Ässä-rykmentin sotilaille.

Lähtökohdat tuolloin sotaan

lähteneille, työläistauksaisille pojille olivat haastavat: edellisen sodan arvet olivat vielä sen verran hyvässä muistissa.

”Tapahtumat, jotka käytiin läpi näillä kallioilla ja rannoilla sekä

Stadin edustan saarilla jättivät syvät haavat monien mieliin. Kaikki haavat eivät ole ehkä vielääkään saaneet täysin sitä hoitoa, mitä ne olisivat tarvinneet jo useita sukupolvia sitten. Kuitenkin ja kaikesta

huolimatta lähtivät näiden isien pojat yhteistä asiaa puolustamaan vielä vereksillä olevista isien haavoista huolimatta”, pohtii Stadin Slangiry:n **Esko Vepsä**.

Kovat oli oltavat, mutta kovia oli-

vat miehetkin.

”He taistelivat sillä sisulla ja rohkeudella sekä neuvokkuudella, jonka ankara työ, vaatimaton elämä ja vastuunkantamisen taito antoi niin yksilöille kuin ryhmällekin, joukol-

le ja joukko-osastolle kaluunoiden ja kaulusnappien määrään katso-matta”, Vepsä muistutti.

Valtakunnallisen veteraanityön uranuurtaja

Rintamalla syntynyttä aseveljeyttä haluttiin vaalia myös sodan talvisodan jälkeen. Ässä-rykmentin perinneyhdistys perustettiin Suomen ensimmäisten joukossa jo kesäkuussa 1940. Ässä-rykmentti r.y.:n huoltotoimisto aloitti toimintansa seuraavassa kuussa koko maan ensimmäisenä, toimien esimerkkinä muuallekin maahan avatuille toimistoille.

Ässä-rykmentin asevelitoiminnalla oli maanlaajuisia ja varsin pitkäkantoisia seurauksia, sillä sen muualle Suomeen levinneen esimerkin pohjalta syntyi valtakunnallinen organisaatio Suomen Aseveljien Liitto. Tämän 1945 lakkautetun järjestön henkiselle perustalle rakentuu yhä tänäänkin tehtävä veteraanityö.

Talvisodan Ässä-rykmentin eli JR 11:n muistomerkkitoimikunta perustettiin sekin jo toukokuussa 1940. Varoja rykmentin riveistä kaatuneiden muistomerkkiä varten oli alettu kerätä heti sodan päättymisen jälkeen. Lokakuussa paljastetun muistomerkkin suunnitteli **Aarre Aaltonen** ja sitä vartioiva leijona on myöhemmin koristanut rykmentin muitakin muistoesineitä.

Kokoontumiset täynnä perinteitä

Ässä-rykmentin perinteitä kokoonnutaan muistelemaan kahdesti vuodessa: 13.3. eli Talvisodan päättymispäivänä sekä JR 11:n perustamisen vuosipäivänä 13.10., joka Ässä-rykmentin muistomerkkin pystyttämisen vuosipäivä.

Muiston elossa pitämistä ei ole kuitenkaan haluttu jättää vain noihin kahteen päivään vuodessa: 1989 rykmentin yhä elossa olevat veteraanit saivat aikaan sen, että Kaartin pataljoonan (sittemmin Kaartin jääkäri-rykmentin) tehtäviin lisättiin Ässä-rykmentin perinteiden vaaliminen ja rykmentin perinteet ovat esillä mm. Santahaminan karsmialueen keskellä sijaitsevalla Kaartin Jääkäri-rykmentin perinnetalolla.

Rykmentin oma perinnekilta julkaisee kaksi kertaa vuodessa ilmes-

Ässä-rykmentin muistomerkki pystytettiin sen perustamisen ensimmäisenä vuosipäivänä

tyvää Peikkosoturi-tiedotetaan. Lisäksi se osallistuu ahkerasti rajan takaisille taistelutantereille suuntautuville sotahistoriallisille retkille. Hartaudella vaalitut perinteet ulottuvat jopa ruokakulttuuriinkin.

Maalis- ja lokakuussa nähtävien muistotilaisuuksien jälkeen on vuorossa aina perinteinen asevelitapaaminen ravintola Graniittilinnassa, missä kokoontumiset on jo yli vuosikymmenen ajan pidetty. Tilaisuuksissa on perinteisesti tarjottu Ässä-sopan nimellä kulkevaa lihakeittoa. Tämän perinteet juontavat jo Talvisotaan.

”Herneet piti säästää talven varalle, joten syötiin rokan sijaan lihakeittoa. Tuolloin soppa tehtiin possusta tai taisteluhevosista”, Ässä-rykmentin perinnetoimikunnan puheenjohtaja **Kari Salminen** kertoo.

Mitään yhtä salaista ja huolella vartioitua reseptiä ei keittoon siis ole olemassa. Nykyään soppa valmistuu Graniittilinnan reseptillä ja nautanlihasta.

”Sen on kyllä kaksi veteraania käynyt aikanaan tarkistamassa ja hyväksi havaitsemassa”, Salminen paljastaa.

ARIELA SÄKKINEN

Ravintola Graniittilinnan perinteistä Ässä-soppaa

PS. Ässä-rykmentin uuden historiikin esittelyn löydät lehdestä sivulta 44!

Myyttien ympäröimä joukko

Kari Salminen.

Ässä-rykmentti oli ”Kurvin kündeista”, eli Hämeentien mutkaa ympäröivien seutujen Sörnäisten, Harjun, Kallion ja Vallilan kasveja koottu joukko. Talvisodassa he muodostivat Jalkaväkirykmentti 11:n, jatkosodassa heistä koottiin Jalkaväkirykmentti 26. Talvisodan tappiot olivat kovat: Ässä-rykmentti menetti kaatuneina ja haavoittuneina yli kaksi kolmasosaa vahvuudestaan. Sotaan lähteneestä liki 2900 miehestä oli sodan päättyessä jäljellä reilu 850. Talvisodan veteraaneja ei ole elossa enää ainoatakaan, jatkosodan veteraaneja kolme.

Lempinimensä Ässä-rykmentti sai joukko-osastotunnukse-

taan, joka sattui olemaan kirjain ”S”. Kansainvälisilläkin sotafo-rumeilla arvuutellaan toisinaan alkuperää kuvalle, jossa näkyy juoksuhaudassa odottavia; jatkosodan aikaisia sotilaita pääkallokoristeisissa kypäröissä. Vastaukseksi tarjotaan monesti juuri Ässä-rykmenttiä ja selitykseksi yleisesti kerrottua legenda heidän kalmankatkuisesta sotapolustaan.

”Kyllä heistä kerrottiin tarinaa, jota he mielellään ylläpitivät: että he olivat lähteneet matkaan perjantaina 13. päivä, Harjun ruumishuoneelta ja pääteasemanaan Kuolemanjärvi. Totta tuossa ei tosin ole mikään”, Ässä-rykmentin perinnetoimikunnan puheenjohtaja **Kari Salminen** nauraa.

”Päätöspäivä oli Johannes, lähtöpäivä ei ollut perjantai eikä 13. ja lähtökin tapahtui Vallilan tavara-asemalta. Tarkemmin ottaen tosin Harjun parihuoneen raiteelta”, hän myöntyy.

Rykmentin lakkauttaminen

Ässä-rykmentin historia omana yksikkönään päättyi reilu puoli vuotta jatkosodan alkamisen jälkeen. Tähän johtaneita tapahtumia ympäröi vähintään

samanlainen myyttisyys ja risti-riitaisuus. Heinäkuussa 1941 alkanut hyökkäysvaihe jatkui rykmentin kohdalla kuukausia vailla riittävää lepoa ja joukon menettäessä puolet vahvuudestaan. Rykmentti osallistui mm. Petroskoin eli Äänislinnan valtauksen johtaneisiin taisteluihin.

Joulukuun alussa se oli mukana Suomen hyökkäyssotavaiheen päättäneessä Karhumäen valtauksessa, jonka jälkeen uupuneet ja äärimmilleen ajatut miehet nousivat peräänkuuluttamaan reilumpaa kohtelua. Jotkut lähteet puhuvat jopa joukko-kieltäytymisestä, mutta tämän väitteen Ässä-rykmentin perinnetoimikunnan tiedottaja **Kari Björn** kiistää. Karhumäen jälkeen osasto kuitenkin hajoitettiin. Siinä missä jotkut tulkitisivat tuon niskoitteluna, näkee Stadin Slangi ry:n **Esko Vepsä** tapauksessa esimerkin jostain ihan muusta.

”Ässän miehet osoittivat Sörkan kundien mielenlujutta ja rikkumatonta yhteishenkeä vaatiessaan oikeutta ja kohtuullisuutta joukkojen tehtäväjakoon ja mahdollisuutta viipyä edes hetken levossa saavutetuissa asemissa. Suurin tappioin oli edetty tavoitteeseen. Lepo oli tarpeen.”

Parolan panssarimuseossa ollaan painavalla asialla

Ainutlaatuinen kokoelman jakaantuu sisä- ja ulkonäyttelyyn

Hämeenlinnan lähellä sijaitseva museo vaalii tänä vuonna satavuotisjuhlaansa viettävien Suomen panssarijoukkojen perinteitä

Vuonna 1961 Parolaan perustettu museo on kirjaimellisesti täynnä painavaa asiaa: sodanaikaisen Panssaridivisioonan sekä muiden panssari- ja panssarintorjuntajoukkojen saavutuksia ja kalustoa esittelevän museon kokoelmaan kuuluu peräti 70 panssariajoneuvoa ja 30 panssarintorjunta-asetta niin maailmansotia edeltävältä, niiden aikaiselta kuin sen jälkeiseltäkin ajalta. Lisäksi museo alueelta löytyy toinen Suomen toisen maailmansodassa käyttämistä panssarijunista.

Kokoelma on laajuudessaan ainutlaatuinen, vahvistaa museonjohtaja **Simo Hautola**.

”Esimerkiksi neuvostoliittolaisista panssarivaunuista ei ole Ve-

näjän ulkopuolella missään yhtä kattavaa kokoelmaa. Erityisiä harvinaisuuksia ovat BT-42 rynnäkötykki - ainoa laatuaan -, T-50 kevyt panssarivaunu, joita maailmassa on jäljellä kaksi, sekä panssariauto BA-10, joka sekin on tiettävästi ainoa koko maailmassa.”

Kokoelman helmeksi Hautola nostaa kuitenkin jotain ihan muuta: tänä vuonna 100 vuotta täyttävien Suomen panssarijoukkojen ensimmäisen ”hyökkäysvaunun” Renault F.T. Modèle 1917.

Ihmistä unohtamatta

Pääosa raskaasta kalustosta kuten panssarivaunut, muut ajoneuvot ja

raskaat aseet on alun perin saatu joko sotasaaliina tai ne on hankittu Puolustusvoimille, joka on sitten luopunut vanhentuneesta kalustosta.

”Tästä materiaalista suurin osa on edelleen Puolustusvoimien omaisuutta ja Sotamuseon hallinnoimaa materiaalia. Meille kalusto on deponoitu museokäyttöön. Muu museoesineistö, kuten asepuvut, pienesineet, kunniamerkit, valokuvat ja asiakirjat ovat pääosin joko yksityisten tahojen lahjoittamia tai muulla tavoin museon hankkimia, ja ne ovat museota ylläpitävän säätiön omistuksessa”, Hautola kertoo.

Monipuolinen museo antaakin hienosti tilaa panssarivoimien kaluston lisäksi myös niissä palvelleille henkilöille. Sisäosan vitriinit esittelevät heidän tarinoitaan kiinnosta-

Museo esittelee myös panssarijoukoissa sodissa taistelleiden henkilötarinoita

T-55 vaunun torni havainnollistaa panssarivaunujen aseistuksen voimaa.

Osaan kalustosta pääsee tutustumaan sisätiloja myöten.

valla ja inhimillisyydessään jopa koskettavalla tavalla. Niinpä museo on antoisa kohde myös sellaiselle vierailijalle, jota tekninen osuus ei välttämättä niin puhuttelekaan.

Panssarijoukkojen riveistä Mannerheim-ristin ritareiksi nousseille on museolla omistettu oma seinänsä.

Vapaaehtoisvoimin ympäri vuoden

Panssarimuseon vahvuutena ovat Hautolan mukaan ympäri vuoden järjestettävät tapahtumat, joissa on mahdollista esitellä vapaaehtoisvoimin ylläpidettäviä museopanssari-vaunuja. Haasteena on hänen mukaansa puolestaan yhä kasvavan kokoelman säilyttäminen, esille-tuonti ja ylläpito.

”Erityisesti sesonkiaikana on tarjolla mielenkiintoisia tapahtumia ja nähtävää”, hän vinkkaa ja muistuttaa museon olevan auki vuoden jokaisena päivänä.

Osaan kalustosta pääsee tutustumaan ihan sisään kiipeämälläkin ja kesäisin museolla järjestetään tapahtumia, jonka yhteydessä on toisinaan jopa mahdollisuus testata vaunuja ihan käytännössä.

”Ajamaan ei silti pääse, mutta

kyytiin kyllä!” Hautola nauraa.

Kiinnostusta ulkomaita myöten

Laaja ja harvinaisuuksia sisältävä museo houkuttelee paikalle vierailijoita ulkomaita myöten.

”Museon vuosittainen kävijämäärä on n. 30 000. Näistä noin 10% on ulkomaalaisia, ja esimerkiksi japanilaisia käy paljon. Pääosa tulee kuitenkin naapurimaistamme: Virosta, Venäjältä ja Ruotsista.”

Ruotsista on saapunut vierailulle myös perhe, joka on viikon ajan kiertänyt eteläisen Suomen sotahistoriallisia kohteita.

”Tämä museo oli ehdottomasti koko loman paras päivä!” molemmat perheen teini-ikäisistä pojista hehkuttavat.

Vaikka maailman mittaluokasakin mittava onkin, ei kokoelma museonjohtajan mukaan ole vielä ikinä ihan valmis.

”Haaveissa oli saada kokoelmiin viime sotien aikana saksalaisjoukoilla Lapissa olleita Somalia-, Hotchkiss- ja PzKpfw II sekä III -vaunuja.”

**TEKSTI JA KUVAT:
ARIELA SÄKKINEN**

Tammenlehvän Perinneliiton seminaari:

Museoilla tärkeä merkityksestä perinteen siirtäjinä

Seminaarin avasi Tammenlehvän Perinneliiton puheenjohtaja Jukka Viinanen

Tammenlehvän Perinneliitto piti Suur-Savon Sotaveteraanipiirin järjestämänä 15. veteraaniperinteen seminaarin Mikkelissä 22. Marraskuuta 2019.

”Museot veteraaniperinteen siirtäjinä”-teemaisessa, havainnollisessa seminaarissa aiheeseen perehdyttiin tutustumalla Jalkaväkimuseoon, Päämajamuseoon ja Viestikeskus Lokkiin. Kun lopuksi vielä maalattiin tulevaisuudennäkymät tiedekeskus Muistin esittelyllä, saivat osallistujat ajateltavaa ja ideoita veteraaniperinteen tulevaisuuden kehittämiseksi.

”Museot elävät tarinoista,” toteasi Jalkaväkimuseon johtaja, eversti evp **Markku Riittinen**.

Riittisen esimerkkien myötä seminaariyleisö sai kokemuksen siitä, miten tarinat tuovat syvyyttä museon näyttelyihin. Riittinen painotti pedagogista lähestymistä esimerkiksi koululaisten museovierailuihin liittyen.

”Sen avulla voidaan vaikka lukioikäisille saada samaistumisen tunne siihen, että osa veteraaneista oli heidän ikäisenään sodassa.”

Mikkeli tärkeä asemapaikka

Mikkelin kulttuuri- ja museojohdaja **Matti Karttusen** johdolla seminaariyleisö perehtyi Päämajamuseoon ja Viestikeskus Lokkiin.

”Kun Mikkelissä toimi sodan-

johto vuonna 1918 ja Talvi- sekä Jatkosodassa, niin tämä luo Mikkelin vahvan perinnön vaalittavaksi. Kaikki varmasti mieltävät Mikkelin brändin Päämajakaupunkina. Mikkelissä olikin aistittavissa ylpeys historiasta ja kaupungin asemasta sotien ajalta.”

Mikkelissä veteraanien perintöä vaalitaan tulevaisuudessa nykyistäkin kokonaisvaltaisemmin. Päämajamuseossa avautuu sodan johtaminen, Jalkaväkimuseossa sodan käyminen ja tiedekeskus Muisti mahdollistaa sodan kokemisen.

”Vuonna 2021 avautuva tiedekeskus Muisti hyödyntää uusinta teknologiaa kokemuksellisissa ja vuorovaikutteisissa näyttelyissä, jotka käsittelevät sotaa ilmiönä. Tavoitteena on muistaa, miten rauhaa ylläpidetään tallentamalla ihmisten muistot sodista. Toiminnan ydintavoitteena on rauhaa ja Suomen itsenäisyyttä arvostava ihminen”, esiteli Sodan ja rauhan keskuksen Muistin toimitusjohtaja **Olli-Pekka Leskinen** tulevaisuuden näkymiä.

Seminaarin antina jäikin innostavat ajatukset perinnettä tulevaisuudessa vaalivien museoiden ja Muistin tapaisten palvelujen yh-

teensovittamisesta. Tarinoiden ja kokemusten kautta välittyvät veteraanien arvot nuoremmille sukupolville. Kuten seminaarissa museokierrosten avulla havainnollistettiin, historian inhimillistämisen tunteiden tasolle vaikuttaa ihmisiin. Sen avulla ymmärrys sodan kauheuksista auttaa arvostamaan rauhaa ja veteraanien uhrauksia.

TEKSTI: PETERI ROKKA
suunnittelupäällikkö,
Sotaveteraaniliitto

KUVA: RAINER FABRICIUS

PERINNEAIKA

Sotaveteraaniliiton nettisivulla juuri julkaistussa jutussa on listattuna Parolan parhaat palat – kannattaa siis käydä kierroksella: www.sotaveteraanit.fi

Sodan ja Rauhan keskus Muisti hyödyntää uutta teknologiaa

Sotavuosien raskas historia eläväksi

Virtuaalitodellisuuden avulla näyttelyvieras pääsee kokemaan mm. miltä tuntui olla rintamalla

Mikkeliin keväällä 2021 avautuva suurhanke on uranuurtaja myös virtuaali- ja lisätyn todellisuuden tarjoamien työkalujen käytössä

Sota kosketti 80 vuotta sitten vajaan 3,7 miljoonaa Suomessa asuvaa tavalla tai toisella. Talvi-, Jatko- ja Lapin sota jättivät jälkensä sodan kokeneisiin naisiin, lapsiin ja miehiin.

Toiset selvisivät sotavuosista vähäisillä fyysisillä ja psyykkisillä vaurioilla, mutta toiset eivät toipuneet koskaan ja toiset kantavat taakkaansa edelleen. Sodan vaikutukset ja muisto näkyivät ja näkyvät yhä jälkipolvissa.

Aika sumentaa menneisyyden – hiljattain koettu muuttuu historiaksi ja yhteys tähän päivään katkeaa. 130 vuoden kuluttua talvisota on aikalaisilleen yhtä tuttu ja läheinen kuin Suomen sota meille tänä päivänä. Ajan kuluessa sodan kauheus voi unohtua ja arvot muuttua.

Sodasta kertominen on rauhan edistämistä

Viime sotiemme kokeneiden perintöön on liitettävissä tärkeitä arvoja, kuten lähimmäisten huomiointi, velvollisuuden tunto, uhrautuvuus, sitkeys ja usko tulevaisuuteen. Näiden arvojen vaaliminen ja säilyttäminen sekä jakaminen uusille sukupolville on tärkeää.

Päämajakaupunki Mikkeliissä

perusteilla oleva Sodan ja rauhan keskus Muisti tekee osaltaan työtä näiden arvojen säilyttämiseksi ja jakamiseksi. Keväällä 2021 avautuvassa Sodan ja rauhan keskus Muistissa kerrotaan näyttelyiden välityksellä sodan todellisuudesta ja kauheudesta, mutta myös ihmisen kyvystä sopeutua ja selviytyä vaikeuksista. Toiminnan tavoitteena on rauhaa ja Suomen itsenäisyyttä arvostava ihminen. Muisti kertoo sodasta edistääkseen rauhaa.

Rauhan arvostuksen merkitys korostuu, sillä meistä yhä harvempi on itse henkilökohtaisesti kokenut sotaa, vaikka maailmalla sotaa käydään edelleen joka päivä. Tänä päivänä mielikuva sodasta syntyy useimmille elokuvien, pelien, kirjojen ja uutisten vaikutuksesta. Pohjaa mielikuville ja tietämykselle saadaan toki esimerkiksi historian oppikirjoista ja tutkimuksista, mutta hallitseva rooli mielikuvien luojana on viihdeteollisuudella. Parhaimmillaan viihdeteollisuus onnistuu välittämään varsin realistista kuvaa sodasta, mutta usein näkökulmat jäävät turhan yksipuoliseksi.

Viihdelellisyys onnistuu kuitenkin esittämisen tavoillaan herättämään laajassa yleisössä kiinnostusta menneisyyden tapahtumiin ja ilmiöihin. Ne voivat toimia siemeninä kohti syvempää kiinnostusta ja ymmärrystä. Näin viihdelellisyyden voidaan nähdä palvelevan osaltaan elinikäistä oppimista.

Viihteellistäminen ja tarinallistaminen

Myös museoilla, oppilaitoksilla ja kulttuurilaitoksilla voisi olla opit-

tavaa viihdeteollisuudelta. Jos suuren yleisön kiinnostus ja motivaatio halutaan herättää, on edellä mainittujen toimijoiden käytettävä esittämisen tavoissaan keinoja, jotka vetoavat tuohon yleisöön. Osittain tähän haasteeseen onkin jo tartuttu.

Esimerkiksi museot uusivat näyttelyjään aikaisempaa viihteellisemmällä otteella, tuovat näyttelyihin tarinallisuutta, elämyksiä ja kokemuksia. Uudet esitysteknologiat mahdollistavat mielenkiintoisempien näyttelyiden tekemisen ja historian elävöittämisen. Ehkä elämyksellisemmät museonäyttelyt herättävät kiinnostusta suuressa yleisössä ja saavat myös nuoret sukupolvet kiinnostumaan historiastaan?

Sodan ja rauhan keskus Muistin tavoitteena on herättää suuren yleisön kiinnostusta historiaa sekä sodan ja rauhan ilmiöitä kohtaan. Muistissa näyttelyt tulevat nojaamaan vankkaan pedagogiseen lähestymistapaan, uusimpiin historian ja yhteiskuntatieteiden tutkimusten tuloksiin sekä objektiivisuuteen.

Muistin ensimmäinen päänäyttely tulee kertomaan lasten, naisten ja miesten tarinan Talvisodan, Jatkosodan ja Lapin sodan ihmislähtöisestä näkökulmasta. Ihmisten kokemuksia taustoitetaan laajemmalla Suomen, Euroopan ja maailman historialla. Historia herätetään henkiin uusien esitysteknologioiden ja esittämisen tapojen avulla.

Tarinallistamalla yksittäisten sodan kokeneiden ihmisten kokemukset ja viemällä näyttelyvieras sisään näihin tarinoihin, voidaan näyttelystä luoda vahvasti tunteisiin vetoava ja ajatuksia herättävä.

Samalla näyttelyssä voidaan antaa ääni hyvin erilaisille ihmisille ja näkökulmille. Kuulluiksi voivat tulla rintamasotilaat, kotiäidit, lotat kuin lapsetkin. Myös yksittäisen venäläissotilaan tai ruotsalaisen vapaaehtoisinkin tarina saa sijansa.

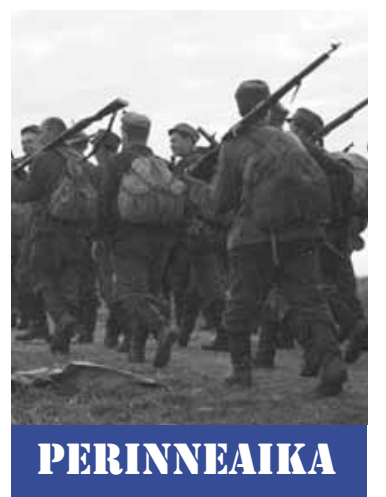
Virtuaali- ja lisätty todellisuutta

Vahvimpia historian elävöittämistä mahdollistavia teknologioita ovat tällä hetkellä *virtuaalitodellisuus* (virtual reality, VR) ja *lisätty todellisuus* (augmented reality, AR).

Sodan ja rauhan keskus Muistissa näyttelyvieras pääsee VR-teknologian avulla kokemaan, miltä yksittäisestä sotilaasta mahdollisesti tuntui rintamalla. VR:n mahdollistamassa kolmiulotteisessa keino-todellisuudessa kokija pääsee voimakkaasti eläytymään ja ”uppoamaan” kokemukseen. Näyttelyvieras voi kokea muun muassa tykistötulen ja nähdä ylilentävät lentokoneet, hyökkäävät vihollisjoukot ja taisteluvaunut.

AR odottaa teknologiana vielä läpimurtoa, mutta odotukset sen osalta ovat suuret. Sen avulla autenttiseen ympäristöön on mahdollista tuoda digitaalisesti tuotettuja sisältöjä. Nämä sisällöt on mahdollista nähdä esimerkiksi lisätyn todellisuuden lasien tai tablettitietokoneen näytön välityksellä. Historian elävöittämisen kannalta AR on erityisen mielenkiintoinen.

Teknologian avulla autenttiseen ympäristöön voidaan tuoda siihen liittyvää historiallista sisältöä. Teknologia esimerkiksi mahdollistaisi Päämajamuseossa olevan Maavoimatoimisto-interiöörin ”herättämi-

PERINNEAIKA

sen henkiin”. AR-teknologian avulla näyttelyvieras olisi mahdollista nähdä Maavoimatoimiston henkilökunta työskentelemässä aidossa ympäristössä. Tätä on jo päästy testaamaan Päämajamuseossa Tampereen yliopiston koordinoimassa DELTA-hankkeessa, jossa tuotettiin demosovellus, jossa Mannerheim tutkii omassa työhuoneessaan muun muassa Rukajärven suunnan rintamatilannetta ja datavisuaalisointeja jatkosodan aikana.

Sodan ja rauhan keskus Muistin näyttelyiden avautumiseen on aikaa vielä noin puolitoista vuotta. Vaatimukset näyttelyiden sisällöille on asetettu korkealle. Uusilla esittämisen tavoilla ja näkökulmilla on tarkoitus herättää kiinnostusta paitsi asian harrastajissa ja asiantuntijoissa, myös suuressa yleisössä ja erityisesti niissä, jotka eivät perinteisesti vieraile sotamuseoissa.

OLLI-PEKKA LESKINEN

Sodan ja rauhan keskus Muisti Oy:n toimitusjohtaja

Veteraaniperinnetyössä on kyse kotiseudusta

”Nyt on meidän vuoromme kertoa”

Paikallislähtöisyyteen panostamisen lisäksi Kotiseutuliitto muistuttaa, että perinteet muuttavat ajassa ja nuorempia polvia on opittava tavoittamaan myös heidän omilla tavoillaan.

Elettiin 1980-luvun alkua. Pieni tyttö istui Pietarsaareissa mummolan ruokapöydän alla, suurten miesten kien ympäröimänä. Tyttö istui hipihiljaa ja kuunteli juttuja sodasta, tykkitulesta, talviöistä korsuisa, rintaman viihdytyskiertueista ja kaatuneista kavereista.

Isoisä ja muut miehet olivat taistelleet yhdessä sekä talvi- että jatkosodassa. Miehet vuoroin liikkutuivat, vuoroin nauroivat. Naurunyrskähdyks se lapsenkin paljasti. Mutta lasta ei häädettykään pois kuuntelemasta, vaan hänelle katettiin paikka pöydän ääreen.

Elettiin joulukuuta 2008. Kolmekymppinen nuorimies kantoi Lapuan Tiistenjoella sinivalkoista arkkua. Isoisä tuotiin kotikirkolle viimeistä kertaa. Lumi narskui kien alla mutta muuten kuului vain kirkonkellojen rauhaista sointu.

Nuoremiehen mielessä virtasi kuvia yhteisistä hetkistä, varsinkin työtehtävien mahdollistamista veteraanitilaisuuksista. Ei pappi niissä paljon omista sotakokemuksistaan ollut puhunut, ne muistot olivat liian kipeitä. Mutta niissä oli jaettu

jotakin kallisarvoista, joka kantoi yli sukupolvien ja kuoleman rajan.

Avainroolissa oman seudun perinteet ja ihmiset

Minä ja puolisoni, sotaveteraanien lapsenlapset, emme ole koskaan kokeneet sotaa. Onneksi. Mutta me saimme kasvaa kiinni veteraanisukupolven perinteeseen; arvostamaan niitä uhrauksia, joita isänmaan ja kotiseudun puolesta oli tehty. Saimme oppia ymmärtämään, että meidän aikamme rauhasta ja hyvinvoinnista oli maksettu kallis hinta. Meille kerrottiin, mitä tarkoittaa, että veljeä ei jätetä.

Meidän lapsemme ja heidän lapsensa ovat erilaisessa tilanteessa. Miten veteraanien perintöä kunnioitetaan, pidetään yllä ja kehitetään silloin kun viimeinenkin veteraani on saateltu hautaan? Miten me jatkamme kunniavelkamme maksua uudessa ajassa?

Kotiseutuliikkeen näkökulmasta veteraaniperinnetyössä on kyse kotiseututyöstä. Sota koskettaa kaikkia ja jättää jälkensä jokaiseen niin sotatapahtumissa kuin kotirintamalla. Siksi sotavuosien tarina on myös tärkeä osa kotiseudun tarinaa. Niinpä monilla kotiseutuyhdistyksillä on jo hyvinkin pitkiä perinteitä erilaisesta veteraaniperinnetyöstä.

Suomen Kotiseutuliitto on maan suurin kulttuurialan kansalaisjärjestö. Liittoon kuuluu noin 800 jäsenjärjestöä, joissa toimii noin 150 000 kotiseutuaktiivia. Olemme mukana Tammenlehvän Perinneliiton ja olemme kannustaneet jäsenjärjestöjämme mukaan myös alueelliseen ja paikalliseen vete-

Perinnetyön aika on nyt, muistuttaa Teppo Ylitalo (kuva: Benjamin Pöntinen)

raaniperinnetyöhön.

Perinnetyön uudessa vaiheessa keskeisintä on paikallislähtöisyys. Tärkeää on, että veteraaniperinteen paikalliset muodot ja tavat säilyvät sellaisina kuin ne kussakin paikallisyhteisössä hyväksi koetaan ja että niitä kehitetään paikallisista lähtökohdista käsin. Silloin kun perinteet irtoavat paikallisista merkityksistä, ne muuttuvat päälle liimatuiksi ja väkijäseniksi. Tärkeimmässä roolissa ovat siksi aina kunkin seudun omat ihmiset, omat ajatukset ja omat toimintatavat. Vanhat ja uudet.

Perinteekin muuttuvat

On tärkeä muistaa, että perinteet myös muuttuvat ajassa. Perinneaikaan siirtyminen laittaa meidät väistämättä pohtimaan uudistumista. Paitsi että uusia sukupolvia kannattaa ajaa sisälle perinteisiin toimintamuotoihin, heitä kannattaa lähestyä myös niillä välineillä ja tavoilla, jotka heitä puhuttelevat. Siis tänä päivänä esimerkiksi videoilla, podcasteilla tai tubettamalla.

Veteraaniperinne ei kuulu vain meille, jotka olemme kasvaneet kiinni nykyiseen perinnetyöhön,

vaan ihan kaikille. Jokaisella on oikeus olla mukana, oikeus olla osa yhteistä perinnettä ja tarinaa.

Erityisesti haluamme Kotiseutuliitossa halua kannustaa lasten ja nuorten parissa tehtävään sekä sukupolvirajat ylittävään perinnetyöhön, paikallisten selviytymistapojen ja yhteistoiminnan esilletuontiin sekä tarinoiden tekemiseen eläväksi.

Veteraaniperinne on yhteinen asia, jossa sekä työtä että tekijöitä on paljon. Siksi koordinointi nousee erittäin merkittävään rooliin. Jokaisen panosta tarvitaan ja jokaiselle riittää tekemistä, mutta kaikkien ei tarvitse tehdä kaikkea.

Rooli voi vaihdella

Missä ja miten tämä koordinointi tapahtuu, ja millainen rooli kotiseututoimijoilla voisi olla siinä, vaihtelee varmasti suuresti. Joissakin tapauksissa kotiseutuyhdistykset voivat ehkä jopa tarjota foorumin koko veteraaniperinnetyön koordinoinnille paikallisella tasolla. Paikallisesti tämäkin asia tiedetään ja osataan ratkaista parhaiten.

Ensimmäinen askel paikallisissa kotiseutuyhdistyksissäkin olisi ot-

taa yhteyttä paikallisiin veteraanijärjestöihin – tai aivan yhtä hyvin myös veteraanijärjestöistä voidaan lähestyä paikallista kotiseutuväkeä ja pyytää mukaan. Alueellisten toimijoiden kannattaa olla yhteydessä vastaavasti aluejärjestöihin. Kotiseutuliitto kannustaa vahvasti yhteistyöhön ja yhteiseen pohdintaan.

Siirtymävaihe varsinaisesta veteraanityöstä perinnetyöhön kestää monia vuosia. Mutta se ei tarkoita, että meidän pitäisi odottaa jotakin. Päinvastoin, perinnetyön aika on juuri nyt.

Veteraanin iltahuudossa koskettavasti kiteytetty tehtävä on siirtynyt ja siirtymässä viestikapulana eteenpäin: ”Kertokaa lastenlapsille lauluin, himmetä ei muistot koskaan saa.” Nyt on tullut meidän vuoromme kertoa. Yhdessä.

TEPPO YLITALO

Kirjoittaja on Suomen Kotiseutuliiton hallituksen jäsen ja Tammenlehvän Perinneliiton hallituksen varajäsen

PERINNEAIKA

Valtiokonttorin pääjohtaja **Timo Laitinen**:

Veteraaniperinnön vaaliminen on koko yhteiskunnan asia

Timo Laitisen mielestä veteraanisukupolven perinteen vaaliminen on kohtuuttoman suuri taakka järjestökentän yksin hoidettavaksi. Valtiota kaivataan työn tueksi.

Sotavuosien perintö ja maamme vapaudesta maksettu hinta on Valtiokonttorin pääjohtajalle **Timo Laitiselle** läheinen.

”Molemmat isoisäni olivat kolmen sodan veteraaneja. Enoni kaa-tui Talvisodan ensipäivinä. 1925 syntyneenä isäni oli viimeistä palvelukseen kutsuttua ikäluokkaa ja oli mukana Jatkosodan todella pahoissa vetäytymistaisteluissa”, hän kertoo.

Laitisen isä kuului niihin, jotka eivät koskaan puhuneet sodasta. Hän kuoli vain 51-vuotiaana, Timo Laitisen ollessa kahdeksantoista.

”Varmaan sodan käyneenä sydän petti. Hänen sotamuistoistaan on säilynyt vain kirje rintamalta ja Kolmen kannaksen muistomitalin kunniakirja. Siinä on se perintö, jonka hän on henkilökohtaisesti tämän vapauden ohella jättänyt. Toista isoisääni en koskaan ehtinyt tavatakaan, toinen aloitti sotien muistelmiensa kirjoittamisen puoli vuotta ennen kuolemaansa ja muistelmat jäivät noin kolmen sivun mittaisiksi”, hän toteaa.

Ehkä juuri siksi hän ymmärtää, miten tärkeää on, ettei noiden sukupolvien perintö unohtuisi.

Järjestöillä liian suuri vastuu

Laitinen huomauttaa, että miitteesään perinnetyötä henkilökoh-

PERINNEAIKA

taisesta, suomalaisen perheen näkökulmasta, on hänen perheensä näkökulma todennäköisesti se kaikista tyypillisin: ettei sodan käynyt sukupolvi siitä juurikaan puhunut.

”Sitä kautta aloin miettimään, että ketkä tahot perinnetyötä ovat Suomessa tehneet. Ne on Puolustusvoimat, veteraanijärjestöt ja veteraanijärjestöjen perustamana Tammenlehvän Perinneliitto. Vaikka he haluavat siinä mukana olla, on Puolustusvoimienkin ensisijainen työ kuitenkin jotain ihan muuta ja veteraanijärjestöjen ydintehtävä on vieläkin omasta jäsenistään huolehtiminen.”

Hänen mielestään on kohtuuton- ta jättää perinteen vaaliminen vain järjestökentän työksi.

”Olisiko niin, että me muut emme vielä ole ymmärtäneet perinnetyön ylisukupolvista merkitystä ja laaja-alaisuutta emmekä ole osanneet suhtautua siihen riittävän kokonaisvaltaisesti ja pitkäjänteisesti? Voisi olla harkitsemisen arvoista arvioida – nyt perinnetyötä tekevien järjestöjen työn tueksi – yhteiskunnallisesti kattavan ja vuosikymmenien päähän ulottuvan sodan ajan sukupolven perinnön vaalimista koskevan suunnitelman laatimista. Ja jos siihen päädytään, pitäisi sen nousta hallitusohjelmien ja vuositason budjettien yläpuolelle.”

Veteraanijärjestöt olisivat hänen mukaansa luonnollisesti yhä avainasemassa, mutta sen tueksi kaivataan valtiota.

”Mitä seuraavat sukupolvet syntyessään ja kasvaessaan kuulevat Suomen sodista – onko se vain se, mitä koulun historiankirjoissa lukee? Miten saataisiin tutkijavoimat ja erilaiset valtiolliset toimijat kerättyä kasaan?”

Laitisen mukaan valtion ei tulisi unohtaa kunniavelkaansa veteraaneilleen viimeisen veteraanin poistuttuakaan.

”Minusta suunnitelma pitäisi koeponnistaa läpi.”

Valtiokonttorin Timo Laitisen mielestä on tärkeää ymmärtää sotien historiallinen jatkumo

Miksi mennyt on muistettava?

Laitisen huomauttaa, että sodan ajan sukupolvien perinteiden vaaliminen ei rajoitu sotavuosiin.

”Siitä on ehdottomasti jatkumo sodanjälkeisen yhteiskunnan rakentamiseen, joka tapahtui tänä päivänä ajatellen käsittämättömän alkeellisissa olosuhteissa.”

Nuoremmilla polvilla ei suvussa ole enää ollut ainuttakaan veteraania jäljellä eivätkä kaikki ole välttämättä koskaan veteraania edes tavanneet. Kysymys siitä, miten myös heihin saataisiin juurrutettua ajatus ”meidän tarinastamme” ja ”meidän perinnöstämme” saa Laitisen mieteliääksi.

”Se on hyvä kysymys. Tätä pitäisi pystyä lähestymään jo ehkä tänä päivänä historiallisten faktojen kautta. Järjestöjen kesken tietysti korostuu se sota, joka oli väistämätön tosiasia ja seuraus paljon isomista asioista, joihin me emme pystyneet vaikuttamaan millään tavalla ja siihen kontekstiinhan kokonaisuus pitäisi osata rakentaa, jotta se ymmärrys syntyisi. Että meillä oli ajanjakso, jollaista ei toivottavasti enää koskaan tule, mutta voi tulla.”

Hänen mukaansa tärkeää onkin ymmärtää historiallinen jatkumo

ja huomauttaa sotien olevan arkipäivää maailmassa tälläkin hetkellä.

”Se on fakta, joka sodista on hyvä pitää esillä; niihin johtavat syyt ja niistä aiheutuvat kärsimykset. Ei pelotevaikutuksena vaan ihan yleisivistyksenä.”

Laitinen huomauttaa, että pitkässä juoksussa on merkityksellisiä hetkiä Suomen kansan historiassa vähän.

”Venäjän vallan alle tullessamme 1809 saimme itsehallinnon. Seuraava oli itsenäistyminen vuonna 1917, sitten se, että 1940-luvun taisteluiden ansiosta itsenäisyytemme säilyi. Sotavuodet ovat meille näistä viimeisin ja se hetki, jonka kokeneita joukossamme vielä on. Se luo niille vuosille sellaisen merkityksen, että tietoa – tai pikemminkin ymmärrystä niistä – pitäisi pystyä vaalimaan. Yksittäisiä taisteluita tai tappioita ei kenenkään tavallisen kansalaisen tarvitse muistaa, mutta ymmärtää, mikä se historian kulku silloin oli ja miten olisi voinut käydä toisinkin. Siitä meillä on eteläinen naapurimaa hyvä verrokki.”

Kaksi doktriinia

Laitinen nostaa esiin myös taloudellisen vakauden merkityksen.

”Vanhan liiton doktriinihan

oli se, että valtio on turvassa, kun sillä on paljon rautaa rajalla ja se varmaan piti paikkansakin, mutta tämän päivän maailmassa, jossa talous toimii reaaliajassa globaalisti ja raha liikkuu bitteinä ihan hetkessä, on rinnalle tullut toinen doktriini: että suvereeni valtio on turvassa, kun sen on hoitanut taloutensa hyvin.”

Hän muistuttaa tämän olleen tie, jota Suomi on järjestelmällisesti vuosikymmenten ajan kulkenut.

”Vaikka mitä puhutaan, niin me olemme taloudellisesti vakaa maa; kärjessä ihan kaikissa kauneuskilpailuissa. Sillä on ihan yhtä merkittävä rooli turvallisuuspoliittisessa ympäristössämme kuin sillä, että meillä on luotettava ja uskottava puolustus.”

Varoittavaksi esimerkiksi hän nostaa Ukrainan kriisin.

”Voi olla, että pelkistän tai kärjistän, mutta ennen kuin kriisi alkoi, Ukrainalla oli maasta rahat loppu ja he joutuivat miettimään, kääntyvätkö EU:n vai Venäjän puoleen, kun tarvitsivat taloudellista apua. He kääntyivät EU:n puoleen ja mitäs sitten tapahtui?”

ARIELA SÄKKINEN

Välirauhan muistotilaisuus Lappeenrannan Ylämaalla

Muistotilaisuuden lopuksi kuultiin Elmerin kirjoitus hänen itsensä lukemana

Ylämaan Sotaveteraanit, Ylämaan Kotiseutuyhdistys ja Kaakkois-Suomen Rajamieskilta järjestivät 19. syyskuuta Jatkosodan päättymisen muistotilaisuuden. Tapahtuma pidettiin Koskenkodilla, koska siellä asuu lukuisia veteraaneja. Koskenkodin ruokasali oli viimeistä sijaa myöten täysi, sillä olihan luvassa mielenkiintoista ohjelmaa.

Juhlapuheen piti Etelä-Karjalan Sotakorpojen puheenjohtaja **Sepo Nevalainen**, Talvisodan sotakorpo itsekin, joka kertoi nuorimman veljensä syntyneen perheen ollessa evakossa.

”Evakkopaikkaamme tuli viesti rintamalta isämme kaatumisesta 6. päivänä tammikuuta 1940. Myöhemmin saimme tietää, ettei hän ehtinyt saada tietoa lapsen syntymästä.”

Tilaisuudessa palkittiin myös Ylämaan koulun veteraaniperinnettä taltioineessa piirustus- ja kir-

joituskilpailussa ansioituneita. Koululaisista 1. ja 2. luokka osallistui piirustuskilpailuun, 3.- 4.-luokalliset puolestaan kirjoituskilpailuun.

Tekstit arvioivat freelancertointaja **Risto Paronen** ja teologian tohtori **Antti Vanhanen**.

”Kirjoitukset olivat häkellyttävän hyviä; aihetta käsiteltiin hyvin ja niin tieto kuin tietokoneen käyttö olivat hallussa. Rajan pinnassa on varmaan kaikissa suviissa käsitelty sotaa ja sen muistoja.”

Päivän viimeisenä ohjelmanumerona kuultiin neljäsluokkalaisen **Elmeri Kinnusen** kirjoitus hänen itsensä lukemana. Tiedot siihen hän kertoi saaneensa isoukiltaan Väinöltä sekä partisaanien uhreista kertovista kirjoista.

PAULA PENTTILÄ
Etelä-Karjalan Sotaveteraanipiirin toiminnanjohtaja

Kertomus partisaanihyökkäyksen uhreista jatkosodan ajalta

Tämä kirjoitus kertoo isoukistani **Väinö Kinnusesta** sekä hänen veljestään **Einosta** vuodelta 1943, jolloin Väinö oli 11-vuotias ja Eino 13-vuotias. He asuivat Suomussalmella.

Ukin perhe asui saunassa, koska heidän talonsa oli aikaisemmassa sodan vaiheessa poltettu. Samassa saunassa asui kaksi perhettä.

Oli heinänteko-aika ja perheet olivat kokoontuneet pitämään taukoa kotina toimineeseen saunaan. Yhtäkkiä saunan ovi avautui ja ovella oli venäläisiä partisaaneja. Ukki muistelee, että partisaanisotilaita oli 17. Partisaanit alkoivat ryöstää arvoesineitä kuten rannekelloja ja lompakoita sekä ruokaa. Sen ruuan, mitä he eivät jaksaneet kantaa, he talloivat maahan. Partisaanit esittivät lähtevänsä pois, mutta avasivat oven uudelleen ja alkoivat ampua saunassa olleita ihmisiä.

Väinö istui penkillä ja näki, kun ammuttuja perheenjäseniä kaatui kuolleen lattialle. Sitten Väinö lähti juoksemaan ja meni suojaan haavoittuneen setänsä selän taakse lattialle. Partisaani ampui Väinöä kohti ja luuli osuneensa, kun Väinö kaatui ja esitti kuollutta. Kun partisaanit luv-

livat, että kaikki saunassa olleet olivat kuolleita, he lähtivät pois. Suurin osa paikalla olleista ihmisistä oli tapettu tai pahasti haavoittuneena, mutta Väinö ja yksi nuori tyttö selvisivät haavoittumattomina. Haavoittuneet pyysivät vettä ja Väinö yritti auttaa heitä. Useimmat kuitenkin kuolivat.

Samana päivänä ennen partisaanien hyökkäystä Väinön veli Eino oli lähetetty hakemaan viikatetta läheiseltä niityltä. Paluumatkalla Eino oli jäänyt puhdistamaan viikatetta järven rannalle. Yhtäkkiä Eino huomasi, että hänen ympärillään oli monta partisaania. Partisaanien mukana oli naapurikylässä asuva tuttu mies. Eino huomasi miehen kasvoista, että häntä oli pahoinpidelty.

Eino kysyi mieheltä, miksi hän oli vihollisten mukana, mutta partisaanit sanoivat suomen kielellä, ettei vanging kanssa saa puhua. Sitten partisaanit käskivät Einoa kävelemään edellään. Hetken kuluttua partisaanit ampuivat häntä kaksi kertaa selkään. Tämän jälkeen partisaanit olivat tutkineet Eilon taskut ja lyöneet häntä vielä kiväärin perällä päähän. Partisaanit ehkä luulivat, että Eino oli kuollut koska jättivät hänet sinne. Eino oli kuitenkin hen-

gissä ja hän oli vain tajuttomana. Eino oli maannut tajuttomana kuusi tuntia ennen kuin hänet löydettiin.

Eino vietiin seuraavana päivänä sairaalaan lentokoneella, mutta kaikki luulivat, että Eino-kin kuolee. Sairaalassa ollessaan Eino oli ihmetelty, että miksi äiti ja isä eivät tule katsomaan häntä. Meni monia päiviä ennen kuin Väinö pääsi sairaalaan katsomaan Einoa ja Eino sai tietää, että äiti ja isä ja suurin osa lähimmistä sukulaisista oli tapettu.

En osaa edes kuvitella, millaista olisi ollut, jos itse olisin joutunut kokemaan saman, mitä isoukkini ja Eino. Nykypäivänä olisi saanut terapiaa ja päässyt sijaisperheeseen, mutta silloin ei ollut mitään sellaisia. Ukin 16-vuotias sisko **Katri** oli veljiensä kasvattajana, mutta omaan elämiseen tarvittavat rahat ukin on 11-vuotiaasta lähtien pitänyt tienata omalla työllään. Ukki on nyt 87-vuotias ja pystyy puhumaan näistä tapahtumista. Ukin veli Eino on nyt 90-vuotias, mutta hänestä tuntuu vieläkin liian pahalta puhua tästä asiasta.

*Elmeri Kinnunen,
Ylämaan koulun 4. luokka*

sako
demand perfection

TUTUSTU TUOTTEISIIMME OSOITTEESSA WWW.SAKO.FI

facebook.com/sakosuomi | @sako_international | youtube.com/sakold | sakosuomi.fi

Premekon Oy Lappeenranta, Joutseno	Kartiopuu Oy Lappeenranta	Asianajotoimisto Heikki Oikkonen Oy Lappeenranta
JP-Metsäkoneurakointi Oy Lapua	FEMSy Oy Lempäälä	www.meriturva.fi
Oy Stockfors Ab Loviisa	Oy Botnia Marin Ab Maalahti	Automaalaamo Ilkka Pesonen Ky Mikkeli
Lohkoasennus Oy Naantali	T:mi Jimmy Granqvist -rakennustöitä- Nauvo	MH-Metalli Heikkonen Ky Nokia
Laattatyö Wikman Oy Nokia	Valtimon Sähkötyö Oy Nurmes	Hinaus & Kuljetus R.Oksman Oy Nurmijärvi
Kiimingin Sora Oy Oulu	Taloco Oy Oulu	Oulun Betoniporaus Oy
OULUN PALVELUSÄÄTIÖ	Kuljetusliike Trans-Mantila Ky Parkano	Moottero Oy Parkano
PE LASER OY Pertunmaa	Byggnads Ab Nynäs Rakennus Oy Pietarsaari	Herrmans Oy Ab Pietarsaari
Pesupalvelu Hans Langh Oy Piikkiö	Oy Johnson Metall Ab Pirkkala	Heikki Laiho Oy Noormarkku
Tiilimäen Romuliike Oy Pori	Huoltopalvelu J.Holmberg Oy Porvoo	Kuljetusliike Kim-Johan Nuikka Oy Porvoo
Kellosepänliike Naamanka Ky Pudasjärvi	Kuljetus Taponen A.Oy Pusula	NC-Taso Oy Pyhäsalmi
Kajomer Oy Pälkäne, www.kajomer.fi	Kiinteistö -ja tilitoimisto Sydän-Häme Pälkäne	Raahen Energia Oy
Turun asbesti-ja rakennuspalvelu Oy Raisio	Team Juntunen Oy Rantsila	RTK Palvelu Oy Rauma

Perinnetyön uranuurtaja Sotainvalidien Veljesliitto:

”Sotiemme koettelemuksia ei saa unohtaa”

Siinä missä muut veteraaniliitot laativat parhaillaan pohjaa niiden tulevalle perinneajalle, on perinnetyötä tehty Sotainvalidien Veljesliitossa jo pitkään.

Arvioidaan, että joka neljäs sodistamme palannut oli pysyvästi vammautunut. Heidän tarinansa on yksi sodan selviytymistarinoista kunnioitettavimpia.

”Melkein satatuhantinen joukko haavoittuneita palasi sodasta siviiliin seitsemänkymmentä viisi vuotta sitten. Nuoret miehet eivät jääneet valittamaan kohtaloansa vaan ryhtyivät heti sekä auttamaan itseään että tukemaan toisiaan”, vahvistaa Sotainvalidien Perinnejärjestön puheenjohtaja **Lasse Lehtinen**.

Veljesliitto on toiminut katkeamatta perustamisestaan kesäl-

lä 1940 lähtien, auttaen jäseniään osaksi yhteiskuntaa.

”Sotainvalidien Veljesliitto korosti, että jäsenten oli palattava nimenomaan työhön ja terveiden joukkoon. Työ oli parasta terapiaa ja työ oli myös tie takaisin yhteiskuntaan; oman ja perheen elannon hankkimiseen.”

Helppoa paluu ei aina ollut ja monen kohdalla sota jatkui siviilissäkin, Lehtinen muistuttaa.

”Arkeen sopeutuminen ei ollut helppoa terveillekään, saati vammautuneille. Oli niitä, joilta oli mennyt raajoja tai näkö. Oli niitäkin, joiden henkinen tasapaino oli murtunut. Siitä seurasi alkoholismia ja masennusta.”

Henkisestä perinteestä suureen kertomukseen

Jäsentensä sosiaaliseen ja henkiseen huoltoon keskittynyt Veljesliitto halusi ottaa vastuun sotainvalidien avustamisesta varmistaakseen, että sotainvalidien huolto pysyisi erillään muusta huoltotyöstä. Lehtisen mukaan linja on jälkepäin tarkasteluna perusteltu.

Sotainvalidit olivat mukana Enson valtauksen vuosipäivän ohimarssissa elokuussa 1942.

”Omalla edunvalvontatyöllään Veljesliitto sai valtion mukaan käyttökustannusten maksajaksi. Vapaaehtoisen huoltotyön ansioita kuntien taakka keveni eikä sotainvalideista tullut köyhäinavun varassa eläviä.”

Veljesliiton työ on vaikutuksiltaan ja saavutuksiltaan kansainvälisestikin ainutlaatuinen, hän huomauttaa.

”Sodan aikana ja heti sen jälkeen valtiolla oli Suomessa paljon muita tähdellisiä tehtäviä. Tämä joukko päätti itse, että se rakentaa tarvittavat laitokset keräysvaroilla. Sen lisäksi 1970-luvulta lähtien nousi veljeskotien verkosto ympäri maata sotainvalidien omin voimin.”

Vastuu viimeisestäkin

Viime vuosikymmenten aikana laitokset on myyty ja jäljellä olevaa varallisuutta on käytetty niiden sotainvalidien puolisoitten ja leskien hyväksi, jotka edelleen tarvitsevat kohdennettua apua. Samalla alkoi myös valmistautuminen perinnetyön aikakauteen, tavoitteena vaalia sotainvalidien perintöä sittenkin, kun heistä viimeinenkin on poissa. Sotainvalidien Perinnejärjestö perustettiin jo vuonna 1995 tukemaan varsinaista sotainvalidityötä.

”Perinnejärjestö jatkaa työtä varjelemalla järjestön henkistä perinnettä ja hallinnoimalla vuosien ajalta kertynyttä historiatietoa.

Tarkoituksemme on kuljettaa jälkipolville suurta kertomusta siitä, mikä merkitys sodat käyneen ikäluokan uhrauksilla oli kansakunnan eheytykselle ja aineelliselle kasvulle yleensä”, Lehtinen kertoo. ”On tärkeää, ettei Suomen kansa unohtaa sotiemme perintöä”, jatkaa Sotainvalidien Perinnejärjestön sihteeri **Jari-Matti Autere**.

”Kuopion ja Turun liittokokouksissa tehtiin aikanaan suunnitelmat sotainvalidityön viimeisille vuosille. Sen mukaan perinneyhdistykset ottavat piirien purkaututtua vastuun viimeisistä sotainvalideista, puolisoista ja leskistä. Tehtävä on vähintäänkin haastava, sillä pian jatketaan pelkästään vapaaehtoiselta pohjalta, luottamusmiesten ja -naisten varassa.”

Tekemistä riittää, Lehtinen painottaa.

”Nuorempien polvien on jatkettava sotainvalidien veljeshengessä ja nähtävä tulevatkin vaikeudet sellaisina, joista selvitään kunnialla. Huoltotyön lisäksi on osallistuttava järjestöelämään ja tilaisuuksiin, joissa sotiemme veteraanien perinnettä vaalitaan.”

Perinnetyö käytännössä

Käytännössä perinnetyö pitää sisällään 18.8. järjestettävän sotainvalidipäivän sekä paikallisten, yhteistyössä muiden veteraanijärjestöjen kanssa

järjestettäviä veteraanipäivän, itenäisyyspäivän ja Talvisodan päätymispäivän kaltaisia tilaisuuksia, Autere kertoo.

”Perinneyhdistykset järjestävät vuosittain myös muutamia virkistystilaisuuksia jäsenille.”

Paikallisesti perinnetyön yhteistoiminta toimii hyvin, hän kiittelee. Laajemmassa mittakaavassa parannettavaa kuitenkin olisi.

”Tällä hetkellä sotiemme perinnetyön organisointi ei ole selkeää, vaan sen pitäisi olla selvemmin Tammenlehvän Perinneliiton johdossa myös alueellisesti.”

Veljesliiton purkaututtua Perinnejärjestö tulee vastaamaan sotainvalidiperinteen vaalimisesta valtakunnallisesti yhteistoiminnassa Tammenlehvän Perinneliiton kanssa.

”Sotainvalidipiirien purkaututtua perinneyhdistykset ottavat vastuun viimeisistä sotainvalideista ja puolisojäsentä sekä pitävät yllä sotainvalidien perinnettä alueellaan yhteistoiminnassa muiden veteraanijärjestöjen kanssa.”

Haasteet ovat samat, mitä muualakin veteraanijärjestökentässä nyt pohditaan, Autere kertoo.

”Löytyykö innokkaita perinnetyön tekijöitä?”

TEKSTI: LASSE LEHTINEN JA ARIELA SÄKKINEN

KUVA: MARJA KIVILOMPOLO

PERINNEAIKA

Sotainvalidien Veljesliiton perinnetyön puuhämähäki Jari-Matti Autere (vas.) ja Lasse Lehtinen

”Sota jätti arven isän selkään ja sieluun”

TEKSTI: JUKKA HALONEN

Muistan kun Oulua pommitettiin viimeisen kerran helmikuussa 1944. Sanottiin, että kaikki Neuvostoliiton pommikoneet olivat liikkeellä. Olin silloin viitisen vuotta vanha. Nuo näkymät eivät unhoitu. Olimme äitini kanssa mummon luona sotaa paossa Oulunsalossa. Mummon mökin pihalta katseltiin, kun pommitus alkoi ja loppui. Muistissani on paksut savupilvet ja korkealla ylettyvät liekit.

Muistan, kun isä tuli sodasta kotiin isänmaataan puolustamasta. Hänellä oli mukanaan sadan gramman kranaatin sirpale, jonka lääkäri oli poistanut isän selästä. Lääkäri oli todennut, että jos olisi pienempi ja heikompi mies, ei sirua olisi tarvinnut poistaa. Se olisi jäänyt hautaan muistoksi.

Krivillä osunut kranaatti jätti isän selkään pitkän punaisen arven. Jätti sota muitakin arpia. Isän sota ei päättynyt kotiin tulemiseen. Se jatkui unissa. Pieni poika heräsi usein öisin siihen, kun äiti herätti isää: ”Ahti herää, nyt ei enää olla rintamalla.”

Isä heräsi hikisenä, istui sängyn laidalla. Ne tuskaiset sanat kuulin useita kertoja: ”Milloin tämä saatanan sota loppuu minun osaltani?”

Runoja pikkupojasta asti

Isä oli kolmas yhdeksän lapsen sisarusarjasta. Hän oppi työnteon jo nuorena Limingassa – kesät maataloustöissä ja talvet metsätöissä. Isä ei ollut käynyt kansakoulua, mutta hän kirjoitti ensimmäisen julkaisun runonsa Kalevaan jo 12-vuotiaana.

Sotaväen jälkeen isä alkoi kirjoittaa runoja yhä enemmän. Äitini kanssa hän avioitui 1938. Minä

synnyin esikoisena maaliskuussa 1939. Perhe-elämän rakentamisen keskeytti sota.

Isän kirje rintamalta kotiin Ouluun kertoo hänen huomioineen senkin mahdollisuuden, että sieltä jostakin ei palattaisi.

”Sitten jos sattuu käymään niin, että en enää palaisi tältä matkalta, niin koita järjestää elämäsi niin kuin voit ja itse ajattelet. Minä en osaa antaa neuvoja nyt enkä vaadi mitään lupauksia, jotka koskisivat koko elämän läpi kulkemista. Sinä tietysti saat itse tehdä niin kuin sydämesi käskee. Silloinhan kaikki menee parhain päin.”

”Kerro Olaville isästä aina silloin tällöin ja sano, että te kaksi siellä kaukana olette lähinnä isän sydäntä silloinkin, kun luodit laulavat kuolinlaulujaan ja silloinkin, kun viimeinen isku tulee, jos niin on määrätty täällä käymään.”

Sotainvalidina

Sodan jälkeen isä kävi Oulussa lääkärissä. Vaikka sotilaspassissa luki selkeästi leimojen ja päivämäärin kera, että mies oli sodassa haavoittunut, niin lääkäri kirjoitti papereihin ”väittää haavoittuneensa”. Isä olisi jättänyt asian siihen, mutta äiti painosti uusiin tutkimuksiin. Helsingissä Tilkan sotavammaosastossa Ahti merkittiin 55 % sotainvalidiksi.

Isä meni takaisin töihin Oulu-yhtiön paperitehtaalle, ensin sepän hommiin ja sitten rakennuspuolelle. Me saimme yhtiön asunnon, jossa oli 22 neliötä. Myöhemmin tila kaksinkertaistui. Naapuritkin kävivät katsomassa, että sitä teillä nyt tuota tilaa. Minulla syntyi neljä sisarusta, meitä oli siis seitsemän.

MINUN VETERAANINI

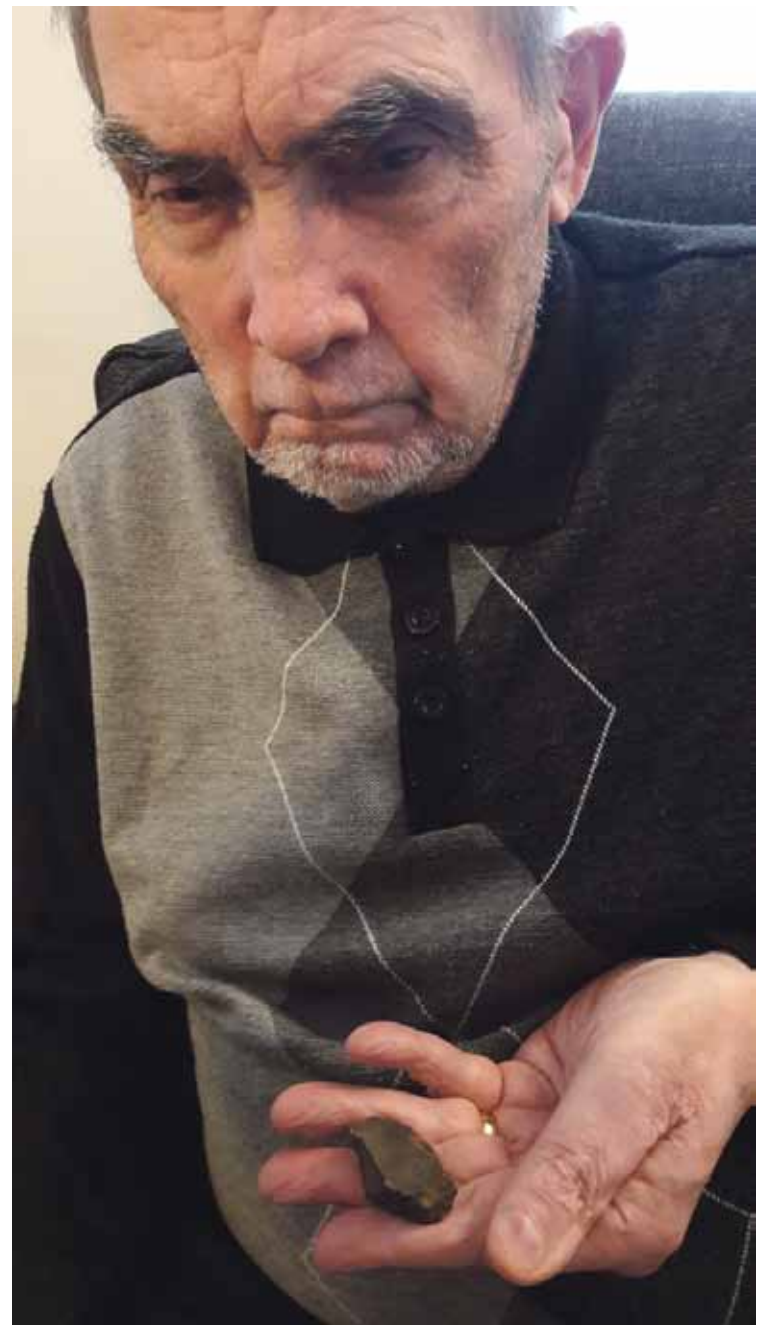
Juttusarja avaa veteraanien sotakokemuksia omaisten silmin

Jokaisessa Kenttäpostia-lehdessä yksi suomalainen kertoo veteraanista elämässään. Tällä kertaa tarinansa jakaa oululaisen sotainvalidi, runoilija Ahti Kylmäsen (1912-1996) esikoispoika Olavi Kylmänen.

Iltaisin isän tärkein työkalu oli kynä. Runot saivat jälleen kirjoittajasta vallan. Oululaiset lehdet saivat tuostakin sivuilleen Ahti Kylmäsen runoja, nimellä ja nimerkillä. Kalevan lukijoille isä tuli tunnetuksi Salttuna. Hän riimitelli ajankohtaiset tapahtumat palstallaan ”Viikon varrelta”. Niitä ilmestyi 49 vuotta.

Isä harrasti nuoruudessaan urheilua – kuulaa, kiekkoa, kehistä ja moukaria. Kotiin kertyi melkoinen määrä pyttyjä, lusikoita ja lautasia piirimestaruuskisoista Oulun Pyrinnön riveissä. Kilpaurheilu oli niin verissä, että vielä vanhoilla päivillä kertyi sotainvalidienkisoista mitaleita, mestaruksiakin.

Jo lapsuudessaan Limingassa isä oli oppinut kalastamaan. Niinkin myöhään kuin 1992 olimme isän kanssa mökillä Ylikiimingissä. Hänen piti päästä ongelle, vaikka jalka ei tahtonut veneeseen nousta. Ilma oli kylmä, mutta siitä huolimatta isä kohmeisin käsin väänteli Kiiminkijoen ahvenia koukusta. Kun sitten vein hänet kotiin, kuulin hiljaa lausutut sanat: ”Tämä oli kesän paras päivä.”

Olavi Kylmänen kädessään kranaatin sirpale, joka poistettiin hänen isänsä selästä.

Itsenäisyyspuhe vaikutti

Isän viimeiset vuodet olivat kivuliaita. Halvaantumisen ja toisten liikuteltavaksi joutuminen oli sellainen elementti, josta hän ei meinannut selvitä. Joskus isä jopa rojahti sängystä alas, kun luuli voimien vielä riittävän pyörätuoliin nousuun. Isän sota päättyi 1996 sotavammaosastossa halvaantuneena 84 vuoden iässä.

Vuonna 2012 sain kutsun Oulun ammattikoululle pitämään itsenäisyyspäivän juhlapuhe. Minulla oli mukana se isän selästä otettu kranaatinsirpale. Muistelin Oulun pommitusta. Omia ajatuksiani sodan julmuudesta kerroin, kun isän nuorempi veli Alpi oli kaatunut Kiestingin Lohivaarassa 1941.

Kiitin kuulijoita. Lähdin kävelemään kohti opettajain huonetta rehtorin opastamana. Olen aikuisiällä sokeutunut. Matkalla tunsin kädenlyönnit olallani. Kaksi nuorta poikaa kiitti. ”Tuo sali ei ole koskaan ollut noin hiljaa, kun siellä on ollut täysi sali nuoria”, rehtori puolestaan sanoi.

Valkea sisar

Sinä kylvät valoa auringon öin silmistä säteilevistä.

Tuhat lohdun sanaa sinulla on miten lienet ne saanut ja mistä.

Sinä lievität tuskia tuomitun yön hetkinä kuiskinnallas.

Tuhat aarretta varmaan on sielussa sun olet nääntyvän kaste ja allas.

Joka päivä ja yö saman kärsimysten läpi uhrattu polkusi johtaa.

Olet siunaus ihmisten kärsivien joita ikuinen autius kohtaa.

Sisar valkea valoa auringon kätes kylvävät kuoleman taloon.

Oma kaipuusko, vai käsi kohtalon sinut toi tähän työhösi jaloon.

Ahti Kylmänen
(Kirjoitettu sotasairaalassa)

Ei kaikki palanneet kotikonnuilleen tänä päivänä muistamme heitä. He antoivat henkensä rakkaalleen Isänmaalle, suojusten meitä.

Nyt kiitos ja kunnia teille veteraanit ja lottamme siellä. Jotka annoitte Suomemme meille kuljemme vapaan maa teillä.

Sotahulluko oot, kysytään taas kun tällaista kirjoitat heille. Missä oltais, jos ei sun olis maas nyt se kuuluu lapsille meille.

Aarre Olavi Kylmänen

VETERAANIN TIETOISKU

Eduskuntaryhmien tiedotustilaisuudessa vasemmistoliiton Paavo Arhinmäki (vas.), vihreiden Jenni Pitko, keskustan Antti Kurvinen, kokoomuksen Jukka Kopra sekä sosiaalidemokraattien Antti Lindtman

Veteraaniliittojen edunvalvontatyö tuotti taas tuloksia

Rintamalisään huomattava korotus

Eduskuntaryhmät ilmoittivat perjantaina 15. marraskuuta sopineensa yhteisesti, että sotaveteraaneille maksettavaa rintamalisää korotetaan nykyisestä 50,19 eurosta 125 euroon.

Veteraaniliittojen valtuuskunta oli tehnyt esityksen rintamalisän korottamisesta 200 euroon. Kyseessä on suurin korotus, mitä rintamalisään on koskaan tehty.

Rintamalisää maksetaan henkilölle, jolle on myönnetty jokin rintamaveteraaneille myönnettyistä tunnuksista sekä henkilölle, jolle sota-arkisto on antanut todistuksen osallistumisesta miinanraivaukseen vuosina 1945–1952.

Rintamalisä on veroton etuus.

Muitakin parannuksia

Lisäksi eduskuntaryhmät esittävät parannusta vaikeasti vammautuneiden sotainvalidien avio puolisoitten kuntoutusoikeuteen. Kuntoutusoikeuden edellyttämä haaita-aste aiotaan laskea 50 prosentista 30 prosenttiin, eli samaan, jota sotainvalidien leskiin tällä hetkellä sovelletaan.

Hallitus on sitoutunut huomiomaan muutoksen kustannusvaikutukset, kun valtion ensi vuoden budjetille tulee täydentävä esitys. Eduskuntaryhmät ovat puolestaan sitoutuneet siihen, että korotuksen edellyttämät lakimuutokset viedään

läpi eduskunnassa vielä tämän syksyn aikana.

Veteraaniliitot ovat tyytyväisiä tulokseen. Yhteisellä edunvalvontarintamalla saatiin aikaan myös toinen viime vuosien huomattavimmista parannuksista: marraskuun alusta voimaan astunut lakimuutos, jolla veteraanien kotona asumista tukevat palvelut saatiin vihdoin maksuttomiksi.

Edunvalvontatyö jatkuu

”Olen todella tyytyväinen”, kiittelee Rintamaveteraaniliiton toiminnanjohtaja **Heikki Karhu**.

”Marraskuun alusta toteutettu

rintamaveteraanien kuntoutuksesta annetun lain täydennys toi veteraaneille kunnolliset kotipalvelut. Siinä uudistuksessa uupumaan jääneitä lääkerekulujen, silmälasien ja hammashoidon korvaamista veteraanit voivat nyt hoitaa rintamalisän korotuksella. Eduskuntaryhmille suuri kiitos – oikeastaan sanat eivät edes riitä, niin kiitollinen olen veteraanien puolesta!”

Veteraaniliittojen edunvalvontatyö on kuitenkin kaikkea muuta kuin tehty, Sotaveteraaniliiton toiminnanjohtaja **Sakari Martimo** muistuttaa.

”Tehtävämme on varmistaa rintamaveteraanien nykyisten tuki-

en saatavuus ja toteutus, jatkaa veteraanien sekä heidän puolisoitensa ja leskiensä etuuksien kehittämistä yhteistyössä muiden veteraaniliittojen, Sosiaali- ja terveysministeriön ja Valtiokonttorin kanssa, valmistautua veteraanikentän rakennemuutokseen suunnitteleamalla Sotaveteraaniliiton toiminta perinneajan valmisteluille ja toteutukselle ja jatkaa veteraanikentän järjestöjen yhteistoiminnan kehittämistä.”

TEKSTI: ARIELA SÄKKINEN
KUVA: HEIKKI SAUKKOMAA/
LEHTIKUVA

Rintamaveteraanasian neuvottelukunta 40 vuotta

Sosiaali- ja terveysministeriön alaisuudessa toimivan toimielimen tehtävänä on mm. tehdä esityksiä ja aloitteita rintamaveteraanien elinolosuhteiden ja yleisen toimeentuloturvan kehittämiseksi. Lisäksi se toimii yhdyssiteenä ja neuvottelevana elimenä viranomaisten ja rintamaveteraaneja edustavien järjestöjen välillä.

Neuvottelukunnan 40-vuotisjuhlaa vietettiin Helsingissä 10. joulukuuta 2019. Veteraaniliitoilla on takanaan edunvalvonnassa hyvä vuosi, mistä kiitteli myös veteraaninpuheenvuoron tilaisuudessa pitänyt Sotaveteraaniliiton hallituksen varajäsen **Esko Paakkala**.

”Kesti vuosia, ennen kuin

valtiovalta alkoi järjestää tukea muille veteraaneille kuin sotainvalideille, mutta vähitellen veteraanien etuudet ovat kuitenkin parantuneet. Myönteinen kehitys huipentui marraskuun alussa, jolloin myös vammautumattomien veteraanien kotiin vietävistä palveluista tuli maksuttomia. Tämän olen kokenut erittäin

positiivisena muutoksena. Me veteraanit toivomme nyt, että kaikki kunnat huolehtisivat lain toteutumisesta.”

TEKSTI: ARIELA SÄKKINEN
KUVA: HANNE MÄKITALO

RINEn Pj. Sakari Honkamaa ja Esko Paakkala.

§UUDISTUS

•1 •2 •3 •4 •5 •6

Kenttäpostia -lehti seuraa veteraanipalvelujen lakiuudistusta neljässä lehdessä.

Etelä-Pohjanmaan Sotaveteraanipiirin sosiaalineuvoja **Tarja Tapanainen:**

”Kentälle on saatu hyvät eväät jalkauttaa laki kuntiin”

Veteraanipiirien ja paikallisyhdistysten kenttäväki on avainasemassa, kun juuri voimaan tulleen lain toteutumista seurataan.

Etelä-Pohjanmaan Sotaveteraanipiirin sosiaalineuvoja **Tarja Tapanainen** kokee ainakin itse saaneensa tehtävään hyvät valmiudet.

”Sosiaalineuvojana olen ollut mukana useassa tilaisuudessa, jossa lakimuutosta on käyty läpi. Opastusta on saatu mm. Valtiokonttorin ja veteraaniliittojen koulutuskiertueella, jonka Seinäjoen koulutuksessa oli läsnä paitsi oman piirimme, myös Keski-Pohjanmaan alueen terveysyhtymien palveluista vastaava henkilöstöä noin 80 henkilön verran. Evästyistä on siis tullut tarpeeksi ja jos joku on jäänyt vielä mietityttämään, ovat Sotaveteraaniliiton **Leena Seppälä** sekä Valtiokonttorin **Tiina Kyttälä** olleet hyvin valmentamassa lisää.”

Yhteydet pelaavat

Lain käyttöönottoon hän suhtautuu optimistisesti ja kiittelee piirin ja kuntien välisten yhteyksien pelaavan jo nyt.

”Yhteistyö toimii ja tieto kulkee. Voimme soittaa toisillemme

selvittääksemme, miten asiat kunnissa hoidetaan. Ja jos omaisiltakin tulee kysymyksiä, voimme kysellä myös niistä. Esimerkiksi oman asuinpaikkani neljän kunnan; Teuvan, Isojoen, Karijoen ja Kauhajoen alueella toimii Suupohjan Liikelaitoskuntayhtymä LLKY. Siinä on Ikäluotsi-niminen ryhmä, jossa hoidetaan ikäihmisten palvelujen yleinen neuvonta ja ohjaus. Sieltä hoidetaan myös tunnuksen omaavien veteraanien palvelutarpeen kartoituksetkin.”

Myös Tapanainen odottaa lakimuutoksen tasoittavan veteraanien palveluissa ja määrärahoissa kunnasta toiseen esiintynyttä vaihtelua, jota on ilmennyt myös heidän alueellaan. Nyt reilun puolitoista kuukautta voimassa ollut laki on kuitenkin aiheuttanut lisätyötä.

”Marraskuun alusta lähtien kuljetusasiat on työllistäneet minua todella paljon. Piirin toiminnanjohtajan kanssa olemmekin mietineet, miten lähestyisimme kuntia ja takseja nimenomaan veteraanien kuljetukseen liittyvien kysymys-

ten suhteen. Jokainen kuntayhtymä tekee omat päätökset ja toimintaohjeet veteraaneista sekä muusta ikääntyneestä väestöstään.”

Piirin ja LLKY:n yhteyksiä sujuvoittaa onneksi se, että Tapanainen, aktiivinen kunnallisvaikuttaja, on yhtymän johtokunnassa ja tuntee kunnan henkilöstön.

”Käsiteltyämme asiaa sain toimintaohjeeseen aikaan muutoksen, jonka perusteet tarkistin vielä Valtiokonttorin teksteistä. Nyt tässä kuntayhtymässä ei ole kilometrirajoitusta veteraanin matkoihin, eikä aikarajoitusta taksin odottamiseen, kun veteraani käy kauppareissulla tai virkistysmatkalla.”

Vielä on hänen mukaansa liian aikaista tehdä mitään johtopäätöksiä.

”Keväällä lain puolivuotisajan kohtana voidaan uudelleen arvioida, miten olemme onnistuneet.”

Tehtävää riittää

Omaksi tehtäväkseen Tapanainen näkee lain jalkauttamisessa ”olla kuulolla”.

”Emmehän me vapaaehtoisina työssä mukana voi ruveta ammatti-ihmisiä komentelemaan. Onneksi täällä meillä voimme luottaa siihen, että he hoitavat hommansa.

Ammattilaiset tekevät päätökset ja me piirissä teemme parhaamme heidän avustamiseksi. Ja jos kuulen yksittäisen veteraanin kohtaamasta ongelmasta, kysyn omaisilta luvan, ja otan yhteyttä kuntaan sen ratkaisemiseksi. Uskon asioiden etenevän vastaisuudessakin hyvässä yhteistyössä niin piirin kuin kuntayhtymien kanssa.”

Lakimuutosten mukanaan tuomien palveluiden piiriin kuuluu Etelä-Pohjanmaan piirissä 230 veteraania. Häntä huolettaakin hieinan, onko kunnissa riittävästi työntekijöitä.

Vaikka kotiin tuotavat palvelut olisivat nyt kaikille veteraaneille samat, ihan samalla viivallahan he eivät ole vielääkään, hän huomauttaa.

”Hoivakodissa asuvan hoito, huolenpito ynnä muut palvelut ovat nyt Valtiokonttorin korvaamiksi tulevia. Hoivakodissa asuva veteraani maksaa kuitenkin vuokran, jotka ovat veteraanien eläkkeisiin nähden kovin korkeita. Näihin veteraani hakee sitten Kelan asumistukea. Tässä vain siirretään rahaa taskusta toiseen, joten veteraanin ja hänen omaistensa arkea helpottaisi huomattavasti se, että myös veteraanin asuinkustannuksista tulisi maksuttomia.”

Tapanainen kantaa alueensa ve-

Tarja Tapanainen on tyytyväinen Etelä-Pohjanmaan tilanteeseen.

teraanien lisäksi huolta myös heidän leskistä ja puolisoistaan, joita myös Etelä-Pohjanmaalla on moninkertainen määrä veteraaneihin verrattuna.

”Leskiä on meillä piirissä 700 ja puolisoitakin 200. Liittojen tavoitteeksi esitän, että nopeasti toteutetaan apua kotiin ja palveluja myös heille, koska he tekivät isänmaamme eteen yhtä paljon kuin kunnioitetut veteraanimme. Lisäksi he ovat pitäneet huolta veteraaneistamme silloinkin, kun valtio ei sitä tehnyt.”

TEKSTI: ARIELA SÄKKINEN
KUVA: MARKKU SEPPÄ

Veteraanien saamat palvelut

Sotaveteraanien kotiin saamiin palveluihin liittyy paljon epätietoisuutta ja yhteydenottoja tulee niin veteraaneilta kuin heidän omaisiltaan. Tässä Sotaveteraaniliiton sosiaalisihiteeri Leena Seppälä vastaa niistä yleisimpiin.

1. Ateriapalvelut

Onko mahdollista saada useampia ateria vuorokaudessa?

Kyllä, on mahdollista.

Onko mahdollista valita itse paikan, missä käydä lounaalla?

Veteraanilla on myös valinnanvapaus aterioiden suhteen, jos hänellä on käytössään lounaseteli. Riippuu kunnasta toteutaaako se ateriapalvelun kotiin vietynä ja/tai seteleillä.

Korvaako uusi laki ruokaostokset, jos veteraanin kanssa tehdään yhdessä ruokaa tuetun kotikuntoutuksen yhteydessä?

Ei korvaa.

2. Kotipalvelut- ja kotihoito

Korvataanko kylvetykseen liittyvä pesu, jos se tapahtuu muualla kuin kotona?

Kyllä korvataan, esim. pesu voi tapahtua palvelukeskuksessa, jos veteraanilla itsellään ei ole riittävän hyviä pesutiloja kotona.

3. Pihatyöt

Kuuluuko pihapuiden kaato korvauksen piiriin?

Kuuluu, jos se vaikuttaa olennaisesti veteraanin turvallisuuteen asua kotona.

Kuuluuko lehtien haravointi pihatöihin?

Kyllä kuuluu.

4. Apuvälineet

Voiko luiskan rakentaa näillä varoilla esim. rintamiestaloon?

Kyllä voi, mutta kustannukset on ensin laskettava. Joskus luiskan rakentaminen rintamiestaloon voi olla kalliimpaa kuin matalampiin taloihin. Ensin kannattaa tehdä kustannusarvio kyseisestä muutoksesta.

Voiko kylpyhuoneen ovia leventää niin, että mahtuu pyörätuolilla sisään?

Tästäkin muutoksesta kannattaa ensin tehdä kustannusarvio.

5. Kuljetuspalvelut

Onko kuljetuksessa omavastuuta?

Ei ole omavastuuta.

Onko kuljetusten määrä kaikilla kunnassa asuvilla veteraaneilla sama?

Kuljetusten määrä perustuu palvelutarpeeseen.

Voiko myönnettyjä kuljetuksia käyttää myös terveydenhuoltokäynteihin?

Terveydenhuoltokäynteihin käytetään KELA-kyttejä.

6. Muut palvelut

Onko ovihälytyn korvattavissa näillä varoilla?

Kyllä on korvattavissa.

Onko turvpuhelimessa oleva SIM-kortti ja liittymä myös korvauksen piirissä?

Molemmat ovat korvauksen piirissä.

Onko turvahälytykset korvattavia?

Turvapuhelimeen liittyvät hälytykset kuuluvat myös korvattaviin.

Onko tehostettuun palveluasumiseen mahdollista saada ulkoiluttajaa näillä varoilla?

Vain kotihoidon osana tai osana tuettua kotona kuntoutumista.

Kuuluuko lakanapyykki tehostetussa palveluasumisessa korvauksen piiriin?

Kyllä kuuluu.

7. Virkistysretket

Jos yhdistys järjestää veteraaneille tapahtuman, onko mahdollista saada avustusta yhteiskuljetukseen?

Kyllä on mahdollista.

8. Omaishoidon tuki

Jos veteraani itse on omaishoitaja, korvataanko hänen kustannuksensa?

Ei korvata. Omaishoidon palkkion suuruuteen tämä ei vaikuta. Kunta vaan ei voi ottaa kustannuksia veteraanirahoista silloin kun hoidettava ei ole veteraani.

9. Tuettu kotikuntoutus

Onko tuettua kotikuntoutusta mahdollista saada myös tehostettuun palveluasumiseen?

On mahdollista saada.

Miten eroaa tuettu kotikuntoutus ja fysioterapia toisistaan?

Fysioterapia on aina fysioterapeutin koulutuksen saaman henkilön antamaa kuntoutusta, kun taas tuettu kotikuntoutus on fysioterapeutin suunnittelemaa, mutta sen toteutuksesta voi vastata myös muun alan ammattilaiset, kuten lähihoitajat. Siihen voi sisältyä mm. yhdessä tehtyjä kotitöitä tai ulkoilua.

Sotaveteraaniliiton sosiaalisihiteeri Leena Seppälä tietää, että sotaveteraanien palveluihin liittyy paljon epätietoisuutta

Kauniala – sotiemme veteraanien hoivan ja kuntoutuksen lippulaiva jo yli 70 vuotta

Nyt myös tehostettu asumispalvelu rintamaveteraaneille perinteikkäässä Kaunialassa. Soita 050-562 8120.

KAUNIALAN SAIRAALA OY | Kylpyläntie 19, 02700 Kauniainen | puh. 09 505 921
kaunialansairaala@kauniala.fi | www.kauniala.fi

Tervetuloa HÄRMÄN KUNTOKESKUKSEEN

Härmän Kuntokeskus on tunnettu kuntoutus- ja virkistyskohde. Sotaveteraanit ovat meille erityisen mieluisia vieraita. Laadukkaat ja monipuoliset palvelumme takaavat viihtymisenne.

Tervetuloa!

HÄRMÄN KUNTOKESKUS

Vaasantie 22, 62375 Ylihärä
Puh. (06) 483 1600 | www.harmankuntokeskus.fi

Valtiokonttori
Statskontoret
State Treasury

Toivotamme asiakkaillemme perheineen

Rauhallista Joulun aikaa itsenäisessä Suomessa

Valtiokonttori
Valtiokonttorin henkilöstö

Vi önskar våra kunder med sina familjer
en Fridfull Jultid i den självständiga Finland

Statskontoret
Statskontorets personal

Liedon sotien 1939 – 1945 veteraaniperinnetoimikuntaan mukaan 40 yhdistystä

Liedon ja Tarvasjoen Sotaveteraaniyhdistykset tukevat veteraanejaan ja heidän leskiään sekä puolisoitaan "veljeä ei jätetä"- lupauksen mukaisesti. Viimeisen veteraanin poistuttua sotaveteraaniyhdistykset ovat täyttäneet tehtävänsä ja on aika siirtyä perinneaikaan.

Sotainvalidit ja sotaveteraaniyhdistykset ovat viime vuodet vahvasti vedonneet, että meidän nuorempien velvollisuutena ja tehtävänä on sotilas- ja kotirintamaperinteen vaaliminen, säilyttäminen ja siirtäminen tuleville sukupolville.

Toimikunnan tarkoitus

Liedon Sotaveteraanien tänä vuonna järjestettävien 50-vuotisjuhlien kunniaksi päätettiin Liedossa perustaa paikallinen veteraaniperinnetoimikunta. Halusimme näin näyttää sotasukupolvelle, että heidän urotöitään muistetaan ja perinnettä vaalitaan.

Asiaa hoitavan toimikunnan luominen ja perustaminen Liedossa onkin ollut suunnitelmisamme jo jonkin aikaa. Toiminta perustettiin Tammenlehvän Perinneliiton alle. Veteraaniyhdistykset ja Sotainvalidien Veljesliiton Liedon osasto olivat koolle kutsujina ja jo alkuvaiheissa mukaan kutsuttiin myös Liedon museon edustajat. Kaikki kerättävä perinne taltioidaan museoon, ja museo antaa ohjeet muun muassa haastattelujen taltioinnis-

ta. Siellä myös vaalitaan ja siirretään perinnettä erilaisissa näytteilyissä ja tapahtumissa.

Suunnitelman mukaan Varsinais-Suomen Sotaveteraanipiiri perustaa maakunnallisen veteraaniperinneyhdistyksen ja osana jokaiseen Suomen kuntaan perustetaan paikallinen perinnetoimikunta.

Mukaan toimikunnan jäseniksi päätettiin kutsua kaikki kunnassa toimivat yhdistykset, joista jokainen toimisi niille osoitetuilla ja yhteisesti sovitulla veteraaniperinteen keräämisen, tallentamisen, vaalimisen ja toimisen alueilla. Tätä perusteelta valmisteleva toimikunta Liedossa kartoitti kaikki kunnassa toimivat yhdistykset ja niiden toiminta-ajat ja toiminta-alueet. Samoin koottiin yhteen kaikki perinteyön kohteet, miten niiden eteen toimitaan ja ketkä ovat vastuutahojia kohteiden tulevassa toiminnassa.

Näiden valmistelujen jälkeen huhtikuun alussa toimikunta kutsui kaikkien yhdistysten edustajat tiedotustilaisuuteen kunnantalolle. Siellä jo suurin osa jäseniksi kutsutuista yhdistyksistä myös ilmoitti liittyvänsä. Tilaisuudessa **Markku**

Kirsti Heinonen ottaa vastaan Sotainvalidien Veljesliiton Liedon osaston Jarmo Helttulan perustamisasiakirjan allekirjoituksen.

Heinonen selvitti selkeästi perinnetoimikunnan perustamisen tarkoituksen ja toiminnan päämäärät. Samoin hän kertoi, miten sotaveteraanien perinnettä vaalitaan, kerätään ja tallennetaan. Tärkeäksi toiminnaksi hän nimesi rintama- ja kotirintamaperinteen siirtämisen tuleville polville koulujen, yhteisöjen ja yhdistysten kautta.

Laaja yhteistyöpohja

Valmisteleva työryhmä oli laatinut valmiiksi taulukon, jossa oli ehdotus tulevasta toiminnasta kullekin yhdistykselle. Syksyn seminaarissa yhdistykset kertovat omat tahtotilansa ja lyödään lukkoon ohjelma vuodelle 2020 ja suunnitelma 2021.

Toimikunnan perustamisen tärkeyttä ja veteraaniperinteen laajan tallentamisen merkitystä paikallistasolla on toteutettu Liedossa viimeisten vuosien aikana. Heinonen on käynyt noin 40 kertaa pitämässä esitystä "Kantti kesti, naisten ja nuorten merkitys kotirintamalla sotien aikana" niin kouluissa kuin yhdistyksissä. Video löytyy myös Liedon museon sivuilta. Samoin hän on tehnyt 10 sota-ajan sukupolven

edustajan elämänurahaastattelua.

Sotien 1939 -1945 Liedon Veteraanitoimikunnan perustaminen ja perustamisasiakirjan allekirjoittaminen tapahtui Veteraanipäivän tilaisuudessa 26. huhtikuuta 2019.

Perustamisasiakirjan allekirjoittivat Liedon kunta, Liedon seurakunta sekä 40 yhdistystä.

Allekirjoitusten jälkeen toimikunnan puheenjohtajaksi valittu Heinonen kävi esittelemässä perustetun toimikunnan kunnavaltuuston kokouksessa. Tuossa tilaisuudessa valtuutetuilla oli mahdollisuus henkilökohtaisesti allekirjoittaa perustamisasiakirja, minkä pääosa heistä tekikin.

Perinteen säilyttäminen kaikkien tehtävä

Veteraanit ovat kiitollisia siitä, että toimikunta sai näin suuren suosion. Samoin haluamme kiittää Liedon kuntaa, joka on lupautunut ainakin kerran vuodessa siirtämään kouluissaan ja lukiossaan veteraaniperinnettä oppilaille. Kokemuksemme mukaan vain kouluissa tavoitetaan meille tärkeimmät henkilöt, eli nuoret.

Yhdistysten edustajina olemme ylpeitä siitä, että meillä on erinomainen tietopankki, mitä koulut voivat käyttää perinteen siirrossa. FM **Riku Kauhanen** on tehnyt lietoilaisten sotien Jatkosodasta kahden viikon jaksoissa. Tämä löytyy Liedon museon sivuilta www.liedonmuseo.fi

Liedon veteraanitoimikunta lieene ensimmäisiä virallisesti perustettuja ja tavoitteen mukaisia laajapohjaisia kunnallisia veteraanitoimikuntia, jossa on todella edustava kokoonpano.

Yksityishenkilöinä me jokainen voimme kerätä muistitietoa sota-vuosista, mitä me olemme itse kokeneet tai vanhempamme ovat kertoneet ja tallentaa sota-ajasta kertovaa esineistöä tai vaikkapa kenttäpostikirjeitä. Monissa museoissa, kuten tänä vuonna Liedon Museokin, rakentaa sota-ajasta kertovan näyttelyosaston.

KALERVO MÄKINEN

Tarvasjoen Sotaveteraanien puheenjohtaja

MARKKU HEINONEN

Liedon Sotaveteraanien puheenjohtaja

Yhdistyksen Ikäpartio-lauluryhmä (Simo Ojala, Lauri Kangas, Markku Heinonen ja Väinö Kaukonen) esitti Veteraanin iltahuudon. Soolon lauloi komeasti ja liikkuvasti sotaveteraani Väinö Kaukonen (oik).

Erään sankarivainajan kohtalo selvisi

Talvisodan tuntematon sotilas

Selvitimme sotamies Erkki Sillanpään viimeiset vaiheet.

Kirje tuli Ruotsista. Siinä oli valokuva ja saatekirje. Rouva **Helvi Lindqvist-Soronen** kirjoitti, että valokuvan on aika palata Suomeen. Se oli ollut hänen kirjahyllyssään Nyköpingin kodissa sotaveteraanien lipun vierellä.

”Tämä kuva on joutunut minulle äitini jäämistöstä. Tiedän vain, että he seurustelivat joskus nuorena jonkun aikaa, ennen kuin äitini tapasi minun isäni. Miehen nimi on **Erkki Sillanpää** – asuinpaikkaa en tiedä, mutta hänen siskonsa Aini Sillanpää asui Porissa aina kuolemaansa saakka. Tietojeni mukaan Erkki Sillanpää kaatui heti talvisodan alkupuolella.”

Helvi Lindqvist-Soronen, itsekin sotaveteraanin tytär, toivoi, että hänelle tuntemattomaksi jääneen sankarivainajan tarina täsmentyisi. Kenttäpostia -lehti päätti selvittää.

Sankarivainajiemme joukossa on 72 Sillanpäää. Peräti kolmen sotamiehen etunimi oli Erkki – siis kolme Erkki Sillanpäää. Heistä kuitenkin vain yksi, Erkki Ilmari Sillanpää kaatui talvisodassa. Hän oli syntynyt 24.10.1910 Laviolla, Porin lähellä. Kotiseudun sankarihaudassa hän sai myös viimeisen leposijansa. Kaatuessaan maanviljelijän poika Erkki oli 19-vuotias.

Ylivoimainen hyökkäys

Kun talvisota alkoi, niin puna-armeijan 155. Divisioona rynnisti Suomeen Ilomantsin korkeudella. Se oli osa *kombrig Roman Paninin* komentamaa 1. Jalkaväkiarmeijakuntaa, jonka toinen divisioona hyökkäsi samaan aikaan eteläpuolella kohti Tolvajärvelle.

Divisioonan tulemisesta Ilomantsin erämaahan ilmoitettiin puolen tunnin tykistökonsertila. Vastassa täällä, kuten monessa muussakin paikassa, oli vain yksi Erillinen pataljoona 11. Suomen sodanjohto oli odottanut, että Laatokan pohjoispuolella venäläiset eivät kykenisi hyökkäämään kuin vähäisin voimin.

Suomalaispataljoona viivytti ylivoimaista vihollista samoissa korpimaisemissa, joissa taisteltiin jatkosodassa molempiin suuntiin.

Erkki Sillanpää on Talvisodan sankarivainaja (kuva: Ariela Säkkinen)

Ratsuväkiprikaati lähti hyökkäämään samoja teitä kesällä 1941 ja näillä seuduilla käytiin myös jatkosodan viimeiset suurtaistelut.

Puna-armeija eteni ylivoimallaan vääjäämättä molemmissa suunnissa. Vähäisin voimin vihollista saatiin vain viivytettyä, ei pysäytettyä. Ilomantsissa venäläiset pääsivät nopeasti Suomen nykyisten rajojen sisäpuolellekin, aina Oinassalmelle asti. Samaan aikaan vihollinen lähestyi Tolvajärveä.

Kun tilanne kävi uhkaavaksi, ylipäällikkö **Mannerheim** pisti 6. joulukuuta eversti **Paavo Talvelan** asialle. Hän otti Ilomantsin ja Tolvajärven suunnan joukot komentoonsa. Talvelalle oli luvattu vahvistuksiksi pataljoonia kenttätydennysprikaatista. Syntyi Ryhmä Talvela.

Pataljoona Satakunnasta

Yksi näistä vahvistuksista oli satakuntalaisista reserviläisistä koottu Kenttätydennysprikaatin XIII pataljoona. Se lähti matkaan Porin asemalta itsenäisyyspäivänä 1939. Junia liikkui pohjoisen ja etelän suunnassa paljon, ja keskeytyksiä matkalla Suomen poikki riitti. Näin

perille päästiin vasta kaksi ja puoli vuorokautta myöhemmin 9. joulukuuta aamuneljältä. Pataljoona purkautui Joensuun eteläpuolella Niittylahden asemalle. Sen toisessa kompaniassa oli mukana sotamies Erkki Sillanpää.

Kun oli kiire, isänmaa tarjosi pojilleen autokyydin. Parin tunnin kuluttua oltiin jo matkassa, kymmenen jälkeen Ilomantsissa, jonka työväentalolla jaettiin patruunat ja syötiin. Toinen komppania määrättiin Putkelaan. Kun miehiä oli vähän joka paikassa, yksi joukkue alistettiin naapuripataljoonalle, joka oli taistellut Kallioniemen lossin luona aamusta asti.

Iltakahdeksalta saatiin kosketus

viholliseen. Tunnin päästä 2. komppanian sotapäiväkirjaan merkittiin ensimmäinen kaatunut. Hän oli 27-vuotias sotamies **Matti Koivisto**, kotoisin Laviolta hänkin. Komppanian partiot etsivät vihollispartioita ja tuhosivat niistä useita, saaden saaliikseen yhden konekiväärinkin.

Seuraavakin päivä toi sankarivainajia, kun vihollinen pyrki yli Kallioniemen lossin kohdalta. Komppanian kirjoista poistettiin sotamiehet **Eemil Mäkelä**, **Uuno Kivipelto** ja **Uuno Heino**, lisäksi yksi mies haavoittui. Sota oli siis nopeasti näyttänyt julmimman puolensa. Junamatka oli kestänyt melkein kaksi kertaa pidempään

kuin mitä miehet olivat ehtineet olla Pohjois-Karjalassa, ja neljä heistä lähetettiin jo arkussa takaisin.

Voimasuhteet paranivat

Ilomantsissa komennon otti 8. joulukuuta eversti **Per Ole Ekholm**. Yksi vihollisrykmentti (JR 786) pyrki yli Kallioniemen lossin Mekkijärven kohdalla, kaksi vihollisrykmenttiä (JR 436 ja JR 659) saapuivat Kuolismaan-Möhkön suunnasta Oinaansalmelle. Ilomantsi oli tärkeä risteyspaikka. Sieltä olisi ollut helppo hyökätä yhtä lailla Tolvajärven puolustajien selkään kuin kohti Joensuuta.

Aluksi siis vihollisdivisioonaa oli pidätelty vain yksi erillinen pataljoona, kunnes se oli saanut rinnalleen toisen, savolaisista reserviläisistä kootun Kenttätydennysprikaatin XIII pataljoonan. Juuri tälle pataljoonalle vasta tulleen komppanian joukkue alistettiin. Satakuntalaisen XII pataljoonan lisäksi samaan aikaan 9.12. Ilomantsin suunnalle oli vahvistukseksi tullut vielä eteläpohjalaisista koottu V pataljoona. Näin Ilomantsissa oli puolustuksessa yhteensä neljä pataljoonaa, joista muodostettiin Osasto A.

Voimasuhteet olivat siis hieman tasoittuneet. Vihollisella oli enää nelinkertainen ylivoima. Tosin tykistön suhteen se oli murskaavampi. Suomalaisilla oli vain yksi patteri kevyttä kenttätykistöä (9/KTR 6) vastineeksi vastapuolen kahdelle täydelle kenttätykistörykmentille.

Vastahyökkäykseen

Talvela määräsi joukkonsa röykeään vastahyökkäykseen niin Ilomantsissa kuin Tolvajärvellä. Näin eversti Ekholm määräsi kolme pataljoonaansa hyökkäämään 12. jou-

13/12 n. 8.00
 Alkoi I ja II joukkueen hyökkäys
 Oinaansalmella Pataljoonamme
 mukana josta kaatuivat miehit
 Hakala Matti, Lahnaviiki Joonas
 Huortlinen Johannes, Mäkelä Väinö
 Sillanpää Erkki.

Sillanpään pataljoonan sotapäiväkirja kertoo hänen kaatuneen Oinassalmella

lukuuta. Erillinen Pataljoona 11 hyökkäisi oikealla sivustalla Petkelniemeltä Rajavaaran kautta Möhköön. Eteläpohjalaisten V/KT-Pr. vasemmalta sivulta Härkövaaran kautta Möhköön. Satakuntalaispataljoona XII/KT-Pr. huolehtisi Oinassalmen asemista kymmenellä konekiväärillä.

Hyökkäys lähti puolilta päivin käyntiin hyvin, mutta pataljoonat eivät saaneet yhteyttä toisiinsa. Iltaan mennessä ne olivat palanneet aseimiinsa. Se ei kuitenkaan Talvelaa hidastanut. Hän antoi uuden hyökkäyskäsken vielä samana iltana. Uudet määräykset Möhkön valtaamiseksi annettiin aamukuudelta.

Erillinen Pataljoona 11 sai jatkaa samoja teitä kuin edellisenäkin päivänä. Sen sijaan vasemman laidan hyökkäysvastuu siirtyi satakuntalaisille. Ennen hyökkäyksen alkua saatiin sotavankitieto, että Oinassalmella toimi kaksikin vihollisrykmenttiä. Vasta silloin suomalaisille kirkastui, että hyökkäämässä oli ollut kokonainen neuvostodivisioona. Se ei kuitenkaan suunnitelmia muuttanut.

Mutta takaisin sotamies Sillanpään komppanian vaiheisiin. Komppaniasta oli alistettu 12.12. ensimmäinen ja toinen joukkue Oinassalmen taisteluun. Hyökkäys alkoi 13. joulukuuta kello 10.50. Parin kilometrin etenemisen jälkeen satakuntalaiset joutuivat pysähtymään neuvostojoukkojen kiihvaaseen tuleen. Sotamies Sillanpää kaatui mitä ilmeisimmin tässä taistelussa.

Jostain oli kiirinyt tieto, että vihollinen saarrostaasi vasemmalta. Pataljoona lähti vetäytymään. Se oli lähtöasemissaan pari tuntia hyökkäyksen alkamisesta.

Kohtalotoverit

Sotamies Sillanpää ei ollut ainoa komppaniansa kaatunut. Hänen kohtalonsa jakoivat korpraali **Lauri Kustaa Matias (Matti) Hakala**, sotamies **Johannes Kuorttinen**, sotamies **Väinö Mäkelä**, kaikki lavalaisia sekä alikersantti **Joonas Lahnaviiki Merikarvialta**. Haavoittuneita oli yksitoista.

Kolmesta Kenttätäydennyspriikaatin pataljoonasta muodostettiin tammikuussa 1941 uusi Jalkaväkirykmentti 41. Satakuntalaisista tuli sen toinen pataljoona. Sen vuoksi joissakin tiedoissa Sillanpääkin on merkitty kaatuneeksi JR 41:n 5. komppanian riveissä.

Puolustus Ilomantsissa piti. Talvela oli määrännyt uuden hyökkäyksen toteutettavaksi vielä ennen joulua, mutta sekin oli päättännyt tuloksettomana. Vuodenvaihteeseen mennessä myös neuvostojoukkojen hyökkäykset oli torjuttu, ja Ilomantsin suunnalla jäätiin asemasotaan. Asemassa pysyttiin pääpiirteissään sodan loppuun asti.

Osasto A:n kokonaistappiot talvisodassa olivat 125 kaatunutta, 275 haavoittunutta ja 22 kadonnutta.

JUKKA HALONEN

Kuntoutuksen osaamiskeskus Helsingissä
Oulunkylän kuntoutussairaala **TV:STA tuttu**

Tarjoamme monipuolisia kuntoutuspalveluja so-
tainvalideille ja -veteraaneille, -leskille, puolisoille,
lotille, pikkulotille sekä kaikille senioreille.

- ✓ Kuntoutusjaksot ja päiväkuntoutus
- ✓ Avokuntoutus, fysioterapia
- ✓ Intervallihoidot ja laitoshoidot
- ✓ Pore- ja uima-allas, yrttikylvyt
- ✓ Ravintola Veljeshovin ravitseva ja monipuolinen ruoka

Tiedustelut: 040-570 1439

*Lääkärit, sairaanhoitajat, fysioterapeutit, toiminta-
terapeutit, jalkaterapeutti, sosiaaliohjaaja ja va-
paa-ajanohjaaja sekä muu osaava henkilökun-
tamme ovat täällä Sinua varten.*

Kuntoutuksen kärjessä yli 25 vuotta - TERVETULOA

Käskynhaltijantie 5 puh. 09 752 712
00640 Helsinki www.okks.fi

Rakennuspalvelua Uudellamaalla vuodesta 1972
erikoisalana teollisuus-, liike- ja julkinen rakentaminen

**A rakennustoimisto
nousiainen oy**

Sementtitehtaankatu 2 04260 KERAVA
Puh (09) 2747 260 Fax (09) 2747 2690
www.raktsto-nousiainen.fi myynti@raktsto-nousiainen.fi

*"sillä jos sinä tunnustat
suullasi Jeesuksen
Herraksi ja uskot
sydämessäsi, että
Jumala on hänet kuolleista
herättänyt, niin sinä pelastut"*

Room.10:9

Järeiden rautatietykkien tie Hankoon ja takaisin

Kun Hankoniemi talvisodan rauhassa 1940 päättyi Neuvostoliiton laivastotukikohtaksi, vuokralainen varusti tukikohtaansa tuhdisti. Hangon rautatietykeillä on monivaiheinen historia.

Junakuljetuksina Hankoniemelle vietiin läpi Suomen rautatietykkipatterien kalusto. Kalustoon kuului kolme 12 tuuman järeätä 305 mm tykkiä ja kolme raskasta 180 mm tykkiä.

Jo talvisodan aikana järeät rautatietykit olivat tulleet suomalaisille tutuiksi Viipurissa. Vihollisen edettyä Perkjärven tasalle sinne oli rakennettu niiden ampuma-asetat. On todennäköistä, että sieltä ampui 12 tuuman "Aavetykki" Viipuriin enemmän tai vähemmän "summanmutikassa" eli kartta-ammuntana. Sen vaikutukset olivat enemmän tai vähemmän moraalisia. Laukausten synnyttämää ääntä ei kuultu, sitten tuli ujeltava ammus ja kova räjähdys.

Vuokralainen lähtee, kalusto jää

Vuokra-aikana 1940-1941 Neuvostoliitto liitti rautatietykit Hangon tukikohdan rannikopuolustuksen kovaksi ytimeksi. Tykit sijoitettiin siten, että niillä pystyttiin ampumaan myös mantereen suuntaan, joten ryhmittäminen oli tarvittaessa myös hyökkäyksellinen. Päätarkoituksena oli kuitenkin toimia rannikkotykkienä Suomenlahden sulkemiseksi yh-

dessä Viron puolella jo haltuun otetun rannikkotykkien kanssa.

Tykkejä varten rakennettiin Hankoniemelle kattava rautatieverkosto ja ampumiseen sopivat kääntöpihat, jotka ovat siellä edelleen osittain paikallistettavissa. Näin toteutettiin ideaa, joka Neuvostoliitolla oli ollut keskeisenä talvisotaa edeltävissä neuvotteluissa. Kysymys oli Leningradin turvallisuudesta ja suojaumisesta Saksan taholta Suomen ja Baltian kautta suuntautuvalta hyökkäykseltä. Vanha idea tsaarin aikaisesta Pietari Suuren Merilinnoituksesta lämmitettiin uudelleen käyttöön.

Saksan Barbarossa-suunnitelman eteneminen Baltiassa johti kuitenkin siihen, että Hangon tukikohta oli väistämättä evakuoitava joulukuun alussa 1941. Se onnistuikin kohtuullisesti, vaikka suuria menetyksiä kärsittiinkin kuljetuksissa itäisellä Suomenlahdella. Järeän ja raskaan tykkien kalustosta pääosa jouduttiin kuitenkin jättämään Hankoniemelle, pääosin jotenkin rikottuna.

Ei tappioita, ei vaatimuksia

Kun Hankoniemi sitten joulukuun alussa 1941 palautui meille, kalus-

Pietarin Baltian aseman tykki.

toa ryhdyttiin heti keräämään, inventoimaan ja osin hyödyntämään. Rautatietykkien 180 mm patterin tykit saatiin ainakin osin toimintakuntoon, ja ne siirrettiin rintamillemme Laatokan Karjalaan ja Karjalan kannakselle.

Vielä järeämpi 12 tuuman patteri saatiin kovan työn tuloksena ampumakuntoon. Noita silloin hyvin harvinaisia 12 tuuman tykinputkia löytyi vielä. Ainakin yhdellä tykillä tehtiin Hankoniemeltä joitakin koeammuntoja Suomenlahdelle, mutta mitään sotilaallista käyttöä tykeille ei ollut, koska Suomenlahti oli yhteistyössä saksalaisten kanssa

täydellisesti suljettu meri aina syyskuulle 1944 saakka.

Tämän järeän rautatiepatterin 12-tuumaisen tykkien siirrotta Suomen muille rintamillemme tietävästi neuvoteltiin, mutta rautatieviranomaiset ilmoittivat, että Tammisaaren rautatiesillat eivät kestä niiden siirtoa - siitäkään huolimatta, että ne olivat kestäneet, kun tykkikalusto oli keväällä 1940 viety vuokralaisten toimesta Hankoniemelle!

Tarina ei lopu tähän. Kun syyskuussa 1944 tuli välirauhan aika, alettiin setviä asioita. Mitään Suomen armeijan saamaa sotasaalis-kalustoa ei Neuvostoliitto vaatinut takaisin, koska eihän mitään semmoisia kalustomenetyksiä olisi voinut urhoolliselle puna-armeijalle yksinkertaisesti edes syntyä. Niinpä saimme pitää yltäkyllin esimerkiksi mainiota tykkikalustoa, joka olikin puolustusvoimiemme aktiivikäytössä vielä vuosikymmenten ajan.

Poikkeukselliset rautatietykit

Poikkeuksiksi osoittautuivat kuitenkin Hankoniemen rautatietykit. Ne Neuvostoliitto halusi takaisin, ainutlaatuisia kun olivat. Niillä saattoi vielä olla merkitystä Leningradin puolustuksessa. Jatkosodan rauhassahan Neuvostoliitto sai sotilastukikohdakseen Porkkalan, jon-

ka Mäkiluodon järeä rannikkotykkien kanssa suojaasi Leningradia. Niinpä Suomi jollakin kaupalla myi tuon kaluston Neuvostoliitolle. Millä kaupalla, sekin olisikin mielenkiintoista selvittää. Ja nyt Tammisaaren sillat taas kestivät, kun tykit palasivat isänmaahansa.

Me jälkiviisaat ja asioita tutkineet tiedämme nyt, mistä nuo maailmassa ainutlaatuiset 12 tuuman rautatietykit voi vielä löytää. Niistä kaksi olemme käyneet katsastamassa ja kuvaamassa.

Yksi löytyy Suomenlahden eteläpuolelta Kronstadtin tasalta Krasnaja Gorkan (Yhinmäki) ensimmäisen maailmansodan aikaiselta museoalueelta hienosti entisöitynä. Valitettavasti Venäjä luokittelee museoalueenkin rajavyöhykkeeksi, joten sinne ei niin vaan mennä.

Toinen löytyi hiljan Pietarista Baltian rautatieaseman tuntumassa olevalta hienolta Venäjän Rautatiemuseolta ulkoalueelta, tosin lumen peittämänä, mutta täysin tunnistettavana. Se on kaikkien Pietarin kävijöiden todennettavissa.

GÖRAN LINDGREN
sotahistorian harrastajatutkija

Krasnaja Gorkasta löytyvät entisöity tykki.

Sotasampo-verkkopalvelua täydennetty

Talvi- ja jatkosodan suomalaisvankien tietokanta avautuu

Sotasampo-verkkopalvelua on täydennetty uudella tietokannalla ja sovelluksella, joka kokoaa yhteen tietoja suomalaisista sotavangeista Neuvostoliitossa. Sovellus julkaistaan talvisodan 80-vuotismuiston kunniaksi Kansallisarkistossa 29.11.2019.

Sotasammon yhtenä visiona on luoda datalinkitysten kautta henkilöistä elämäkertoja. Nyt avautuvan tietokannan ytimessä ovat noin 4 400 sotavangin yksityiskohtaiset tiedot.

”Jokaiselle sotavangille on tehty automaattisesti kotisivu, joka kokoaa kaikki häneen liittyvät tiedonmuruset. Tämä tarjoillaan Sotasammossa uutena sovellusnäkökymänä, joka on käytännössä hakuliittymä sotavankiaineistoon ja mahdollisuus sen selailuun ja tutkimiseen”, professori **Eero Hyvönen** Aalosta ja Helsingin yliopiston HELDIG-keskuksesta kertoo.

”Tarjolla on dataa ja työkaluja, joilla voi esimerkiksi laskea tilastoja sotavangeista – vaikkapa kuinka monta lasta sotavangeiksi jääneillä alikersanteilla oli. Paketissa on työkaluja datan analysointiin, visualisointiin ja työstämiseen”, Hyvönen jatkaa.

Tietosuojalla vaikutuksia

Sotavankitietokannassa on hyödynnetty uutta arkistomateriaalia Venäjältä. Kansallisarkiston kanssa on käsitelty aineiston julkaisumahdollisuudet ja erityisesti tietosuojasiat, sillä projektin aikana tuli voimaan EU:n tietosuojalainsäädäntö GDPR.

”Varsinaisesti tietokantaprojekti toteutettiin vuosina 2016–2017

Kansallisarkiston kanssa. Sen valmistumisen jälkeen on saatu tarkistettua esimerkiksi palanneiden sotilaiden kuolinaikoja – asia, jolla on merkitystä yksittäisen henkilön tietojen julkaisemisen kannalta”, Sotavainajien Muiston Vaalimisyhdistyksen puheenjohtaja **Pertti Suominen** kertoo.

”Väestörekisterikeskus ei aina auta, ulkomaille muuttaneista on vaikea saada tietoa. Ruotsista tietoja vielä saa, mutta Venäjälle jääneiden henkilöiden tietojen hankkiminen on sattumanvaraista”, projektitutkija ja **Reijo Nikkilä** toteaa.

”Kyseessä on laaja kokonaisuus ja linkitykset mahdollistavat tutkijoille uusia lähtökohtia ja linjoja”, Pertti Suominen toteaa ja jatkaa, että sota-aika on osa kansallista identiteettiä ja suomalaisuutta.

Kuulustelujen kaksoisvalotus

Sotavankitietokannasta löytyvät suomeksi käännettyinä 1 458 jatkosodassa vangiksi jääneen miehen kuulustelukaavakkeet sekä talvisodan sotavankikortit. Nyt on ensi kertaa mahdollista verrata sotavankien Neuvostoliitossa tehtyjä kuulusteluja ja Suomeen palanneiden kuulusteluja.

”Miehet ovat useimmiten pidättyneet puhumasta siellä, vaikka on painostettu väkivaltaisestikin. Kaikkien kuulustelujen prosessia ei ole saatu esille, mutta tunnelmat ja ilmapiiri käyvät ilmi”, Nikkilä kertoo.

Suomeen sotavangeudesta palanneet olivat paluun jälkeen kolmen viikon karanteenileirillä. Kaikista tehtiin henkilökortti, jossa kerrottiin perusasiat vankeudesta. Miehiä

palasi useassa erässä vuosien 1944–46 välillä. Osa kuulusteluista tehtiin sotilaspireissä ja sairaaloissa, ja tarkastuskuulusteluja jatkettiin jopa 50-luvulle asti.

”Projektissa digitoimme myös neuvostoliittolaisen rintamalehden Sotilaan Äänen, joka oli Tilu-radion lisäksi ainoa sotavankien nimien ja kirjeiden julkaisija, vaikkakin propagandistinen. Nämä lehdet olivat usein ainoa tapa saada tietää sukulaisen sotavangeudesta. Lehti ilmestyi useita kertoja viikossa, lähes kaikkien nimet ovat olleet siellä muodossa tai toisessa”, Nikkilä toteaa.

Työ jatkuu, resursseja kysytään

”Sotasampo on varsin suosittu palvelu – vuodesta 2015 sillä on ollut jo 400 000 käyttäjää”, Hyvönen kehoittaa.

Sotasampoon on tähän mennessä saatu 400 korjausta palautekanavan kautta. Ne kerätään talteen odottamaan toteutusresursseja ja tarkistusta.

Sotavankimateriaalia olisi vielä saatavilla Venäjältä. Esimerkiksi puolustusministeriön arkistossa on heistä 5 000 sivua aineistoa.

”Tietokannasta tulee Kansallisarkiston omaisuutta, kun se on luovutettu. Data on avoimesti luettavissa verkossa ja käytettävissä avoimena linkitettyinä datana tutkimuksissa ja sovelluksissa Linked Data Finland -julkaisuallustalla”, Hyvönen toteaa.

TEKSTI: MARIE PELKONEN
Kansallisarkiston viestintäpäällikkö

DNA

BERNER

SORVOJA OY

Rakentamisen laatus ja yli 50 vuotta
Rakennusliike Sorvoja Oy | Ouluntie 23 L 5, 86200 OULAINEN | Tel. +358 8 473 810 |
oikennust@sorvojaoy.fi | www.sorvojaoy.com

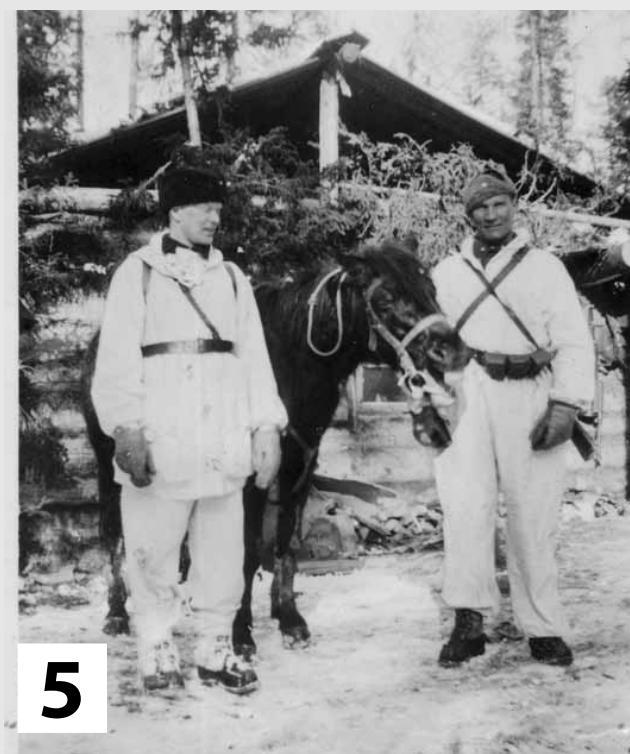
MOVAX

STEN[®]
teräksellä tulokseen

Lautex[®]

Tunnistatko tuntemattomat?

Kenttäpostia-lehden sarjassa julkaistaan kuvia rintamalta.
Tunnistatko kuvissa olevia henkilöitä?
Kerro siitä meille!

Nämä porukkakuvat ovat tietokirjailija Jukka Halosen kokoelmasta, ja niissä ei ole tietoja. Kuvista voi löytyä sinulle tuttuja henkilöitä. Henkilötiedot, porukkatiedot, ajat ja paikat ovat kaikki arvokasta sotahistoriallista tallennustietoa.

Ota yhteys: Kenttäpostia,
PL 600, 0521 HELSINKI tai
toimitus@sotaveteraaniliitto.fi.

Joulua 1943 Aku Korhonen ei unohda

Kuopiolaisveteraani menetti rintamalla parhaat nuoruusvuotensa... ja parhaan ystävänsä.

“Nimi on Aku Korhonen, mutta ei kuitenkaan se Aku Korhonen, esittäytyy Syvärillä jatkosodassa taistellut kuopiolaisveteraani. Jämpästä, mutta pilke silmäkulmassa.

“Ikäluokkaa ’22. Tämän vuoden lopussa täytän 97, jos nyt elän vielä silloin”, hän nauraa.

Talvisodassa Korhonen ei vielä rintamalle joutunut: sodan sytyessä hän oli vasta 17.

“Ei sitä oikein ymmärtänyt. Voin sanoa, etten miettinyt yhtään mitään, sota tuli noin vaan. Kyllähän sitä kuunneltiin mistä kuunneltiin, mutta eihän radiotakaan ollut tuolloin kaikilla”, hän huomauttaa.

“Tilanne oli kireä, se kyllä tiedettiin, mutta eipä tainnut ihan perillä olla valtiojohtokaan. Jotain linnoitustöitähän oli tehty jo ennen tuota, niin kuin bunkkereita. 1939 siviilit olivat menneet vapaaehtoisena Kannakselle linnoitustöihin. En sitten tiedä, oliko niistä kovin paljon apua.”

“Tiukoilla oli silloinen hallituksen. Onneksi porukka oli Tannerin takana”, Korhonen pohtii Suomen tuolloiseen ulkoministeriin viitaten.

“Hän oli isänmaallinen mies, täysin.”

Menetetty nuoruusvuodet

Rintamalla vierähtivät monen pojan parhaat nuoruusvuodet. Katkeruutta se ei kuitenkaan jättänyt.

“Tietysti voi sanoa, että kun siinä vaiheessa nuoruutta joutui rintamalle niin kasvaminen, niin

Suomi oli ja on puolustamisen arvoinen, Aku Korhonen sanoo

kuin tyttöhommat jäi. Niitä ei voinut harrastaa ollenkaan. Sodan jälkeen piti alkaa opettelemaan, tanssimista ja muuta. Tansseista löytyi vaimokin - kävin Helsingistä hakemassa lohjalaistyön”, hän virnistää.

“Mikäs meillä poikamiehillä oli ollessa, mutta siellä oli perheellisiä, niillehän se oli vaikeaa. Moni toimi meille nuoremmillekin isähahmoina, joita kovasti kuunneltiin.”

Ensimmäisille lomille pääsyä Korhonen sai odottaa pitkään.

“Menin 1941 syyskuussa armeijaan tykistöön Vaasan lähelle ja ensimmäisen kerran pääsin lomille 1942 elokuun lopussa. Olin siinä vaiheessa ollut melkein vuoden ja siitäkin ajasta suurimman osan rintamalla!”

Tammikuussa 1942 rintamalle joutuneella Korhosella oli onnea mukanaan.

“Minulla oli hyviä kavereita, jotka olivat lomalla silloin, kun me lähdimme rintamalle. Me olimme Syvärillä, mutta palatessaan heidät määrättiin Rukajärvelle. Siellä kaatui paras kaverini, jonka kanssa samaan aikaan mentiin armeijaan”, muistelee Korhonen hiljentyen.

“Hän oli tulenjohtueessa. Jouluaattona 1943 sitten meni. Räjähti. Oli perheen ainut lapsi. Se oli kova juttu.”

Talvisodan ihme tuoreessa muistissa

Sodan sytyessä ei kukaan olisi arvannut, että tällä kertaa rintamalla vierähtäisikin neljä vuotta.

“Ei varmasti. Eikös se näin ollut, että miehet halusivat tulla jo kesän lopussa kotiin toukokuuhun?”

Saksan kovat näytöt nostattivat myös suomalaisten taistelutahtoa.

“Nehän olivat ensimmäisen kesän jälkeen jo Moskovan lähellä. Sittenhän se jäi kun tuli talvi. Kävi kuin Napoleonille. Niitä saksalaisten Signal-lehtiä luettiin, mutta propaganda on semmoista, että siitä ei paljon tiedä. Stalingradin jälkeen rupesivat tunnelmat jo muuttumaan. Ei niistä paljoa juteltu, mutta kyllä se jokaisella varmasti oli selkärangassa, että kohta lähdetään”, Korhonen muistelee.

Uskoa selviytymiseen valoi myös se, että jatkosotaan lähdettiin varsin erilaisista asetelmista.

“Siinä oli jo pohjalla se Talvisodan ihme: että kertaalleen oli pieni maa jo selvinnyt taistosta maailman suurinta sotilasmahtia vastaan”, hän huomauttaa.

“Se meidän olo rintamalla sota-

7. eli Kalpadivisioonan tykistöä Syvärin loholla helmikuussa 1942

aikaan, se oli semmoista ketkuilua. Paljon oli vuosia, ettei tapahtunut oikeastaan mitään. Piti kuitenkin olla paikan päällä. Jotain pikkukahakoita oli tietenkin aina. Ja sitten tietysti nämä viimeisen kesän viivytysjutut, ne olivat vaikeita varsinkin Kannaksella.”

Suomi on puolustamisen arvoinen

Sodat maailmalla jatkuvat, mutta Suomi on Korhosen mukaan paljon parempi maa, kuin se hän nuoruudessaan oli.

“Kertaakaan ei ole käynyt mielessä, etteikö tämä maa olisi ollut puolustamisen arvoinen.”

Avain sotien välttämiseen on hänen mukaansa diplomaattiasa.

“Tällainen viisimiljoonainen kansa on kovin vähäinen porukka mitään määräämään, mutta kyllä se näin on, että joka maassa pitäisi asiat hoitaa siihen kuntoon, ettei sieltä tarvisi lähteä pakoon.”

Korhonen myöntää nykyisten sotien asetelmien olevan erilaisia kuin se, mistä Suomi itsensä aikoinaan löysi.

“Kyllä nämä tilanteet vaikeita ovat. Eihän esimerkiksi Euroopalla mitään sotilasvoimia ole. Jos venäläinen alkaa rimpülemaan, niin ei meillä ole omia voimia. Jostain olisi tukea saatava. Kyllä minä kuitenkin aina ajattelen sitä Natoa. Kyllähän se kentsu (kenraali **Gustav Hägglund**) yritti sitä aikoinaan järjestellä! Kyllä meillä kai nämä poliitikot

yrittävät itse kukin omalla tavallaan hoitaa asioita niin kuin pitäisi, mutta siinä on aina se oma puoluekin takana vähän niin kuin painamassa päälle.”

Paljon jäi palkitsematta

Tykistöä palvelleen Korhosen Kalpadivisioonana tunnettu 7. Divisioonana oli Syvärillä rintamavastuussa. Mies huomauttaa säästyneensä paljolta.

“Siellä oli monia sellaisia kavereita, jotka joutuivat tiukkoihin paikkoihin, eivätkä koskaan saaneet edes lämmintä kättä. Mitalleita jäivät. Meillä jalkaväessä tuli yleensä niin paljon haavoittuneita, että mitalien piti riittää heille. Paljon jäi palkitsematta.”

Sotakuvauksista Korhonen nostaa suosikikseen ehkä yllättäen Tuntemattoman Sotilaan tuoreim-

man version.

“Se on nykyaikainen, värit paikallaan, erittäin hyvin tehty. Enhän minäkään voi sanoa mikään asiantuntija olevani, mutta sen perusteella mitä olen kuullut, niin sanoisin, että se on todenmukainen. Koska minä tässä yhä olen, niin enhän minä silloin ole voinut kovin vaikeissa paikoissa olla”, hän huomauttaa vaatimattomasti.

Vierailu vanhoilla seuduilla ei Korhosta kuitenkaan kiinnosta, vaikka rajan takana on tullutkin käytyä.

“Moskova ja Pietari ovat hienoja kaupunkeja. Taistelupaikoista sen sijaan sain tarpeekseni, enkä mielelläni enää niille palaisi.”

**TEKSTI: ARIELA SÄKKINEN
KUVAT: ARIELA SÄKKINEN JA
SA-ARKISTO**

7. eli Kalpadivisioonan kenttätykistön jatkosodan sotapolkua

Kiehtova ikkuna Suomen sotavuosien salaiseen operaatioon

● **Ohto Manninen ja Lauri Lehtonen: Stella Polariksen perintö- tiedusteluhistoriaa 1944–1950. Docendo 2019, 238 s.**

Professori **Ohto Mannisen** ja insinöörieversti **Lauri Lehtosen** kirja tarjoaa uutta ja kiinnostavaa tietoa tästä salaisesta operaatiosta ja tiedustelumme uudesta noususta sodan jälkeisinä vuosina. Tekijöitä voidaan pitää tämän aihealueen johtavina asiantuntijoina Suomessa.

Kohti operaatio Stella Polarista

Manninen toteaa, että tarina kohti Stella Polarista alkoi hänen osaltaan jo vuonna 1977, kun hän törmäsi Ruotsissa tutkimusta tehdessään kuittiin, jossa Stella Polaris -aineistot oli kuitattu pois.

”Tutkin tällöin Värmlannin Rottnerosissa toista aihepiiriä, josta kirjoitin myös kirjan *Toteutumaton valtioliitto – Suomi ja Ruotsi talvisodan jälkeen*. (Aineiston osien varastointiin Rottnerosissa osallistuneesta) Tehtailija **Svante Pählsonista** tulikin sitten Stella Polaris -aineiston takaaja.”

Hänen mukaansa Stella Polariksella on jo syvät juuret jatkosodan ajassa. Keväällä 1943 pohdittiin yhdessä ruotsalaisten kanssa, mitä tehdään, jos Suomi miehitetään. Keskustelut vilkastuivat yhä Helsingin suurpommitusten aikaan helmikuussa 1944.

”Viipurin menetyksen aikaan vuonna 1944 neuvottelut vain kiihtyivät. Ruotsalaisille oli tärkeää saada Suomeen oma salainen radioverkko siltä varalta, että Puna-armeija alkaa siirtyä Suomeen – kuinka pitkälle sitten siirtyneekään, niin ruotsalaisilla piti olla radiot, jotka olisivat piilotettuina Suomen maaperälle. Tätä suunnitelmaa tehtiin yhdessä suomalaisten kanssa, mutta sitä ei toteutettu.”

Stella Polariksen tarkoitus ja aineisto

Lehtonen kertoo, että päätarkoituksena oli siirtää Suomen radiotiedustelu toimivana organisaationa – merkittävä osa sodan ajan organisaatiosta – henkilöstöineen ja kalustoineen jatkamaan toimintaansa Ruotsin maaperältä tilan-

teessa, jossa Suomi olisi miehitetynä.

”Mukaan Ruotsiin otettavaksi suunniteltiin toiminnassa tarvittava vastaanotin- ja suuntimokaluusto sekä työvälineitä ja varaosia korjaustoimintaa varten. Samoin varattiin kirjallista materiaalia, josta tärkein osa oli koodien murtamisessa ja sanomien avaamisessa tarvittavat paperit samoin kuin tilastot, kartat ja muu tausta-aineisto.”

Vuonna 1944 suunnitelma oli valmis, mutta eräs ongelma oli vielä ratkaistava: Kuinka Suomi saa kaiken Stella Polaris -aineiston kalustoineen ja henkilökuntineen Ruotsiin?

”Aluksi ruotsalaiset lupasivat hakea kaiken tämän Suomesta. Syyskuussa 1944 ilmeni, että ruotsalaiset eivät uskaltaneetkaan siihen. Suomalaisille tulikin sitten kova ruuhka siirtää itse ihmiset ja tarvittavat välineet Ruotsiin”, Manninen paljastaa.

Itse pakkaustyö puulaatikoihin tapahtui kiireisesti muutamien päivien kuluessa. Todennäköisesti jotakin materiaalia oli jo valmiiksi pakattuna Kokkolassa. Stella Polariksen lopulliset lähtösatamat olivat Närpiö ja Uusikaupunki.

Ruotsin puolelta stoppi

Lehtosen mukaan kuljetusten saavuttua Ruotsiin maan valtionjohdosta, jota neuvotteluissa edusti Ruotsin puolustusosaston päällikkö kenraali **C. A. Ehrensward**, kielsi ehdottomasti suomalaisen tiedustelutoiminnan aloittamisen Ruotsin maaperällä.

”Kyseessä oli Ruotsin puolueettomuusasema, joka olisi vaarantunut, jos suomalaiset olisivat aloittaneet toiminnan (suomalai-

sen radiotiedustelun isän, eversti Reino) Hallamaan alkuperäisen ajatuksen mukaisesti.”

Lehtosen mukaan henkilöstö palautettiin mahdollisimman pian Suomeen lukuun ottamatta 20–30 henkilön joukkoa, joka otettiin yksityishenkilöinä Ruotsin radiotiedustelun palvelukseen, sekä joitakin henkilöitä, jotka jäivät selvittämään tilanteeseen liittyviä asioita Ruotsin viranomaisen kanssa.

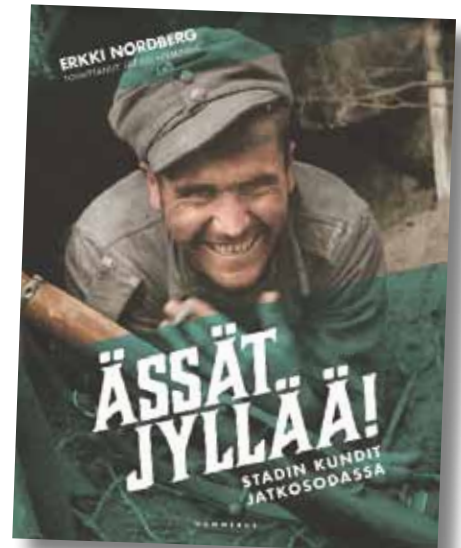
”Sama henkilöstö hoiti myös tärkeimpien salaus- ynnä muiden asiakirjojen mikrofilmauksen, josta sitten syntyi eräänlaisia kansainvälistä kauppatavaraa.”

Ruotsin valtio osti merkittävän osan Stella Polariksen teknisestä materiaalista omaan käyttöönsä. Kirjallista aineistoa, lähinnä neuvostoliittolaista koodimateriaalia, hajautui Tukholmassa tehtyjen kauppojen ansiosta ja suomalaisten asiantuntijoiden mukana myös muihin maihin. Suomalaisten aineisto ja sen sisältämät tiedot olivat kysytyjä esimerkiksi Ranskassa sen oman tiedustelutoiminnan vahvistamiseksi.

Stella Polariksen perintö osoittaa vakuuttavasti sen tekijöiden hallitsevan aihealueensa perinpohjin. Teksti on sujuvaa, ja kirjassa on myös kuvia. Mielenkiintoiset yksilötarinat täydentävät kokonaisuutta. Kirjan luettuaan tuntee olevansa paljon viisaampi yhdestä osasta Suomen sota- ja tiedusteluhistoriaa, johon liittyi myös tiedustelun ja vakoilun hämärässä välimaastossa salailua, kateutta ja rahavirtojen liikehdintää, kun tiedot liikkivat valtiosta toiseen.

TARJA LAPPALAINEN
kirjoittaja on hämeenlinnalainen kirjailija ja toimittaja

Ässät jylläävät nyt myös kirjana

● **Jarmo Nieminen (toim.) Erkki Nordberg: Ässät jyllää! Stadin kundit jatkosodassa. Gummerus 2019**

Äs-sä jyl-lää! Se oli jatkosodan Ässä-rykmentin eli Jalkaväkirykmentti 26:n taisteluhuuto ja siitä tuli myös rykmentin vasta ilmestyneen tarinan iskevä nimi. Edesmennyt eversti evp **Erkki Nordbergin** jo vuosien ajan tekeillä ollutta kirjaa olikin jo ehditty odottaa. Kun Olli Harinen, Erkki Nordberg ja minä olimme runsaat kaksi vuotta aikaisemmin saaneet valmiiksi talvisodan Ässä-rykmentin, Jalkaväkirykmentti 11:n historiikin ”Talvisodan Ässä-rykmentti” (WSOY 2010), totesimme yhdessä, että jatkosodan Ässä-rykmentinkin pitää saada omansa. Tehtävä lankesi silloin luonnostaan Ekille, ainoalle oikealle sotilaille ryhmässämme.

Jatkosodan Ässä-rykmentin historiikin kirjoittaminen oli aloitettu jo joitakin vuosia aikaisemmin, ja kirjoittajana oli silloin everstiluutnantti evp **Anssi Vuoremaa**, kokenut sotahistorioitsija. Vuoremaa joutui kuitenkin terveyssyistä keskeyttämään työnsä, jonka siihen mennessä syntyneet merkittävät tekstit hän luovutti Ässä-rykmentin perinnetoimikunnalle. Tämän materiaalin perinnetoimikunta luovutti Vuoremaan luvalla Jarmo Niemiselle.

Kaiken tämän vääntämisen jälkeen syntynyt kirja on hieno. Nordbergin tyylin tunnistaa

kautta linjan: teksti on tietokirjaksi osin hyvinkin mukaansa tempaavaa ja sujuvaa, eikä kirjaa malta jättää käsistään.

Sujuvan tarinankerronnan rinnalla on koko ajan kunnioitettava sotahistoriaa, sen tapahtumia, joukkojen liikkeitä ja niin edelleen. Tämä tekee kirjasta paikoin aika rankankin luettavaa. Lukija etsiköön suurten sotakuvioiden ja yksittäisten joukko-osastojen liikkeiden joukosta oman polkunsä. Kustantajaksi valikoituneen Gummeruksen ratkaisuna on tehty isokokoinen kirja, jonka teksti on kaksipalstaisena hieman raskasta luettavaa sängyssä.

Kuvia on paljon, samoin karttoja. On erinomaista, että lukijaa koko ajan mahdollisimman tiukasti pidetään ”karttalehdillä”- vaikkakin pienikokoisilla- ja kuljetetaan eteenpäin taistelujen edetessä. Näin historia ja sen tapahtumat alkavat elää!

Jäämme mielenkiinnolla odottamaan Niemisen seuraavaa toimitustyötä: Vallilan Rykmentin eli JR 47:n historiikka, jonka Nordberg ehti saada varsin pitkälle ennen kuolemaansa.

GÖRAN LINDGREN
Kirjoittaja on sotahistorian harrastajatutkija ja Ässä-rykmentin Perinnetoimikunnan jäsen.

Elämyksellisiä ja erikoisia näkökulmia Talvisotaan

● **Kai Häggman Teemu Keskisarja Markku Kuisma, kuvatoimitus Jukka Kukkonen: 1939, WSOY 2019, 208 s.**

1939 yllättää monellakin tavalla. Ehkä suurin yllätys on se, että teos ei ole millään muotoa perinteinen historiankirja, vaikka nimi vähän siihen suuntaan viittaa. Toki talvisota ja aika sitä ennen ja jälkeen on keskiössä, mutta yli puolet runsaan 200 sivun kirjasta täyttyy valokuvista ja kirja onkin ensisijaisesti kuvakirja ja siitä johtuen eräänlainen elämäskirja.

Teoksessa on kolme kirjoittajaa ja kolme lähestymistapaa kertoa talvisodasta ja sen erityisilmeistä. "Sota, jossa hävisivät molemmat osapuolet" - jakson kirjoittanut FT **Teemu Keskisarja** sijoittaa talvisodan laajempiin yhteyksiin ja selvittää sitäkin, kuinka Suomi ylipäättään selvisi hengissä - yhteiskuntarakenteensa säilyttäen - sodasta. Se on hyvä tiivistys ja johtopäätös Neuvostoliiton aikomuksesta valloittaa Suomi. Keskisarjan tavamerkki on räväkyys käy ilmi hänen hyvin lukijaystävällisestä tekstistään.

Professori **Markku Kuisma** lähestyy aihetta "Luoton loppu" -osiossaan pankkisektorin ja talouselämän näkökulmasta. Hänen mukaansa yritysmaailma oli tehnyt parhaansa ensin estääkseen ja sitten kaataakseen 1930-luvun loppupuolella syntyneen A.K. Ca-

janderin johtaman punamultahalituksen. Siinä se ei onnistunut ja pääosin työväen ja talonpoikien eli SDP:n ja Maalaisliiton muodostaman hallituksen onnistui eheyttää sisällissodan jäljiltä pahasti jakautunut kansa. Talvisotaa edeltäneet vuodet vahvistivat heikentynyttä yhteiskuntarakennetta ja se varmisti osaltaan sen, että työväki ja pikkutilalliset pysyivät sodan tulien yhteisessä rintamassa.

Dosentti **Kai Häggmanin** osio "Kollaa kestää, mutta Antero ei enää palaa - kirjailijoiden talvisota" on näistä kolmesta osa-alueesta ilmeisesti vähiten tunnettu ja ehkä siksi mielenkiintoisin. Otsikon nimessä Häggman viittaa Erkki Palolammen ja Mika Waltarin klassisiin teoksiin, mutta tekstissä esiintyy paljon muitakin ansioituneita kirjailijoita. Kirjan teeman

mukaisesti Häggman korostaa sitä, että kirjailijat olivat omalta osaltaan tukemassa työllään - kirjoillaan - kansallista eheytyä. Sitä tarvittiin myös talvisodan jälkeen. Niinpä marraskuuhun 1940 mennessä ilmestyi lähes 90 talvisotaa käsittelevää kirjaa. Niitä olisi ilmestynyt paljon enemmänkin, mutta silloin ulkoministeriö kielsi Kremlin käskystä uusien talvisotakirjojen julkaisemisen. Naapurissa oli huomattu "hengen ase" merkitys ja havaittu se heille tappiolliseksi.

Kukin tutkija kertoo omalta osaltaan, mistä talvisodan "ihme" muodostui. Se muodostui monesta osatekijästä, viimeisenä lukkoon etulinjan taistelijat.

ESKO VUORISJÄRVI
VTT, sotahistorioitsija

LEHTI SEPÄT

est. 1888

FÄLTPOST

KENTTÄPOSTIA

Ilmestymis- ja aineistoaikataulu 2020

Numero	Aineistopäivä	Ilmestymispäivä
1	14.2.	5.3.
2	24.4.	14.5.
3	29.5.	18.6.
4	28.8.	17.9.
5	16.10.	5.11.
6	27.11.	17.12.

Toivotamme asiakkaille ja yhteistyökumppaneille Rauhallista Joulua ja Hyvää Uutta Vuotta 2020!

SAARENVIRE
Elinvoimaa Länsi-Lapista

Tornion Sairaskotisäätiö | Pitkäkatu 7, 95400 Tornio
puh. (016) 226 4400, fax (016) 482 449 | email: saarenvire@saarenvire.fi

ETSITÄÄN TIETOA

Löytyisikö sotamies Kaarlo Luhtasen omaisia?

Ostin muutama vuosi sitten laatikollisen ”romu”hopeaa ja sitä pengottuani löysin jatkosodan aikaisen tuntolevyn, joka Kansallisarkiston mukaan on kuulunut sotamies Kaarlo Luhtaselle (s. 26.6.1915). En ole kuitenkaan yrityksistäni huolimatta onnistunut löytämään hänestä mitään tietoja.

Löytyisikö tätä kautta esimerkiksi hänen sukulaisiaan, joille voisin tuntolevyn luovuttaa?

JUSSI HEIKKILÄ
jussiheikkila1@hotmail.com
puh. 040 724 4454

LOTTA
SVÄRD
SÄÄTIÖ

LOTTAMUSEO
KUNTOUTUSTA
VUOKRA-ASUNTOJA
AVUSTUSTOIMINTAA

Elää tätä päivää,
ajan hengessä.

www.lottasaatio.fi www.lottamuseo.fi

JR 40 sotapolkua tuntevia?

Isosetäni Urho Sillanpää palveli Pelkosenniemen taisteluun asti 7./JR 40:ssä sekä haavoittumisensa ja toipumisensa jälkeen 4./JR 40:ssä.

Tuota kautta heräsi kiinnostukseni kyseistä joukko-osastoa kohtaan. Toisin kuin monesta muusta joukko-osastosta, ei JR 40:stä ole laadittu joukko-osastohistoriikkia. Niinpä kaikki omakohtaiset ensikäden muistelut olisivat erittäin tervetulleita.

JARNO SILLANPÄÄ
jarno_sillanpaa@hotmail.com
puh. 044-723 0383

Löytyykö tietoa Jorma Oksasesta?

Kerään tietoa edesmenneestä veteraanisodasta Jorma Oksasesta (1916-1995). Tiedän hänen olleen osasto Osasen päällikkö (30 PTK 18.10.1941 – 31.3.1942 ja Ilmatorjuntarykmentti 1 1.4.1942 – 15.9.1943) sekä adjutanttina (ItR 1, II Patteristo 16.9.1943 – 26.11.1944).

Löytyykö vielä veteraaneja, jotka muistaisivat jotain Jorma Oksasesta tai häneen liittyen osasto Oksasen tai ItR 1:n II patteriston toiminnasta? Pienetkin muistikuvat tai tiedon muruset olisivat kovin tervetulleita!

OLLI OKSANEN
Sähköposti: ooksanen@hotmail.de
puhelin: 046 5464800

Koivunen Oy

Autojen varaosat, lisävarusteet, kemikaalit ja työkalut

FIXUS KAUPPIAAT

www.fixus.fi

Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta
Vuotta 2020!

Kitinkannus

Vaikuttavaa kuntoutusta ja yksilöllistä hoitoa

Kitinkuja 2, 69100 Kannus • Puh. 044 5754 523 • info@kitinkannus.fi
www.kitinkannus.fi

LAITOSKUNTOUTUS, AVOKUNTOUTUS JA ASUMISPALVELUT – MYÖS OMAKUSTANTEISET JAKSOT

KENTÄN KUULUMISIA

SUOMEN SOTAVETERAANILIITTO

Veteraania ei jätetä

RINTAMAVETERAANILIITTO

Operaatio "Loppusota"

Tämän vuoden Kansallisena veteraanipäivänä kaikille lopuillekin veteraaneille, jotka eivät sotien muistomitalien lisäksi olleet saaneet mitään valtiollista huomionosoitusta, myönnettiin Suomen Valkoisen Ruusun Ritarikunnan 1 lk mitali. Kaikkiaan mitaleja on vuodesta 1987 myönnetty yli 10 000 veteraanille, joista 3121 jaettiin tänä vuonna.

Ritarikuntien kanslia ja veteraaniliitot sopivat keväällä järjestelystä, jolla veteraaniliitot ottivat hoitaakseen kunniamerkkien jakamisen niillä palkituille veteraaneille.

"Operaatio Loppusodan" nimellä kulkenut projekti oli menestys, kiittelevät veteraaniliitot nyt.

"Suunnitelman mukaan kunniamerkit jaettiin paikallisissa tilaisuuksissa Kansallisen veteraanipäivän yhteydessä 27.4.2019. Käytännössä jako kesti paikallisista oloista riippuen syksyyn 2019. Ruotsissa jako päättyi itsenäisyyspäivänä 2019. Lopulta kunniamerkkejä jaettiin 3027 kappaletta, eli onnistumisprosentti on siis varsin korkea", kertoo Sotaveteraaniliiton toiminnanjohtaja **Sakari Martimo**.

"Pääosin jakotapahtumat koettiin erittäin positiivisesti ja veteraaneja kunnioittavina tapahtumina ja asia sai ansaittua näkyvyyttä myös mediassa. Projektin myötä saatiin myös luotua yhteys sellaisiin veteraaneihin, joihin esimerkiksi muuton myötä oli menetetty

Tänä keväänä mitali myönnettiin 3121 veteraanille

kontakti, tai jotka eivät olleet koskaan liittyneet minkään veteraanijärjestön jäseneksi", hän paljastaa.

Muun muassa Oulussa saatiin projektin myötä sotaveteraanijärjestöön yli 20 uutta veteraanijäsentä.

Martimon mukaan syyt siihen,

miksi ihan koko tavoitteeseen ei päästy, vaihtelevat. "Osa veteraaneista ehti nukkua pois ennen jakotapahtumaa ja osa oli liian heikossa kunnossa vastaanottamaan kunniamerkin. Nämä tapaukset sovittiin aina omaisten tai hoivahenkilöstön kanssa. Joitakin veteraane-

ja ei tavoitettu heidän osoitteistaan ja muutama kieltäytyi vastaanottamasta merkkiä."

Martimo kertoo veteraaniliittojen kenttäorganisaation onnistuneen tehtävässään erinomaisesti, mutta kiittelee myös Ritarikuntien kanslian ansiokasta valmistelutyötä.

"Tästä todistaa mm. vain muutamman yksittäisen veteraanin jääminen jakolistan ulkopuolelle ja näiden virheiden välitön korjaus."

ARIELA SÄKKINEN

Viimeinen veteraani tavoitettiin Australiassakin

Yksi viimeisistä Operaatio Loppusodan puitteissa jaetuista mitaleista päätyi nykyisin Australiassa asuvan 95-vuotiaan **Henna Stanley**n (os. Lääveri) rintaan marraskuun alussa Perthin Suomi-kirkolla vietetyssä luovutustilaisuudessa. Kaikkiaan kunnia tuli kymmenen Australiassa ja Uudessa-Seelannissa asuvan suomalaisveteraanin osaksi.

Ilmavalvontalottana sekä Ilmavoimien pääesikunnassa maataan palvelut Stanley oli saanut tilaisuuteen yllätysvieraan Suomesta saakka, sillä hänen veljentyttärensä lensi Australiaan saadakseen osallistua tätänsä juhlahetkeen.

Kansallispukuun pukeutuneen päivänankarin muistelmät sotavuosilta hiljensivät juhlasalin.

"Olen syntynyt Karjalan Kannaksella Vuosalmella. Olen jo varhain

joutunut pitämään huolen itsestäni. Talvisodan syttyessä, alle 16-vuotiaana, jouduin pakkaamaan vähäiset tavarani ja lähtemään yksin evakkoon tuntemattomien matkalaisten joukossa. Joka kerta kun venäläiset koneet lensivät yli, meidän täytyi mennä piiloon lumiseen metsään, kunnes oli turvallista taas jatkaa matkaa."

SIRPA HÄRÖ

Mitalin Henna Stanleyille luovutti Suomen Australian suurlähettiläs Lars Backström.

Pohjois-Karjalan alueellista kirkkopäivää vietettiin Lieksassa

Veteraanin puheenvuoron piti professori, sotainvalidi Veijo Saloheimo

Piispa **Matti Sihvonen**, karjalainen evakko itsekin, piti sotainvalidien, sotaveteraanien, rintamaveteraanien, sotaorpojen ja lottaperinteen tukijoiden yhteisessä tilaisuudessa kuulijoiden sydämiin jäävän saarnan, ortodoksisen palveluksen toimittivat rovasti **Stefan Holm** ja kanttori **Valeria Ratilainen**.

Päiväjuhlassa juhlapuhuja, kenttäpiispa **Pekka Särkiö** pohdi monipuolisesti maanpuolustustahtoa.

”Kaiken takana ovat arvot, jotka ovat kantaneet: ahkeruus, rehellisyys ja apua tarvitsevien auttaminen. Ne kantavat edelleenkin, kovissakin paikoissa.”

JUHANI SAINIO

Pohjois-Karjalan sotaveteraanipiirin pappi

Etelä-Karjalassa vietettiin maakunnallista kirkkopyhää

Etelä-Karjalan piirin kirkkopyhää vietettiin Lauritsalan kirkoss

Piirin kaikkien veteraanijärjestöjen yhteistä kirkkopyhää vietettiin Lauritsalassa 8. syyskuuta 2019. Niin veteraaneille, sotainvalideille kuin Sotilaspoikien perinnekillalle, Lotta Svärdperinteelle sekä Etelä-Karjalan Sotaorvoille ja Evakkolapsille suunnatun tilaisuuden järjestivät Lauritsalan seurakunta ja veteraanijärjestöt.

Ruokailun jälkeiseen päiväjuhlassa Etelä-Karjalan Sotaveteraanipiirin puheenjohtaja **Erkki Pulli** muistutti puheessaan marraskuussa voimaan tulleesta lakimuutoksesta.

”Jokaiselle veteraanille on tehtävä palvelu- ja hoitotarpeen arviointi kirjallisesti. Tämä on laki, jota kunnat eivät voi laiminlyödä. Kunnioitetut veteraanit, vaatikka tämä!”

PAULA PENTTILÄ

Etelä-Karjalan Sotaveteraanipiirin toiminnanjohtaja

Kunniamerkkejä 6.12.2019

Sotaveteraani- ja Rintamaveteraaniliitot onnittelevat lämpimästi 4.6.2019 myönnettyjen kunniamerkkien johdosta.

2. luokan Vapaudenristi

puheenjohtaja Erkki Olavi Heikkinen

3. luokan Vapaudenristi

puheenjohtaja Pasi Juhani Alho

4. luokan Vapaudenristi

maanviljelijä Seppo Tapio Vohlonen

Rintamaveteraaniliiton kunniaaristit

Puolustusministeri on itsenäisyyspäivänä 6.12.2019 myöntänyt Rintamaveteraaniliiton kunniaaristin seuraaville henkilöille:

1. piirin puheenjohtaja Kari T. Ahonen	13. osaston puheenjohtaja Heikki J. Oksanen
2. hallitusneuvos Tuulikki Haikarainen	14. Keski-Suomen aluetoimiston päällikkö, everstiluutnantti Teijo Oksanen
3. Vesa Honkanen	15. osaston johtokunnan jäsen Heikki Paukkula
4. osaston sihteeri Pekka Hyytiäinen	16. osaston johtokunnan jäsen Erkki Romo
5. osaston johtokunnan jäsen Hannu Iivonen	17. osaston toiminnan tarkastaja Risto Räisänen
6. osaston johtokunnan jäsen Elvi Ikonen	18. osaston puheenjohtaja Heikki Sario
7. maanviljelijä Aimo Kanervo	19. maanviljelijä Hemmo Sievinen
8. toimitusjohtaja Timo Kaukiainen	20. opettaja Eira Silvennoinen
9. emäntä Lilja Kyytsönen	21. everstiluutnantti Jari Sirola
10. osaston johtokunnan jäsen Klaus Lahdenne	22. laitosemäntä Saara Venäläinen
11. maanviljelijä Arvi Laine	23. osaston johtokunnan jäsen Toivo Vilja
12. kansanedustaja Antti Lindtman	

Rintamaveteraaniliiton hallitus myönsi liiton kunniaaristin puolustusministeri Antti Kaikkoselle ja puolustusvoimain komentaja Timo Kiviselle. Kuvassa huomionsoitusta luovuttamassa kenraali Kiviselle liiton puheenjohtaja Matti Loukoski, liittovaltuuston puheenjohtaja Antti Simola sekä toiminnanjohtaja Heikki Karhu.

Pyhäinpäivän kirkkojuhla Lahdessa jo 49. kerran

Tunnelmallinen Launeen kirkko on Lahden vanhin

Lahden Sotaveteraaniyhdistys Ry ja Lahden Launeen seurakunta järjestivät pyhäinpäivänä kirkkopyhän teemalla "Veteraaniasia-äärellä".

Harras ja lämminhenkinen juhla aloitettiin messulla, jossa saarnasi kirkkoherra **Heikki Pelkonen**. Liturgina toimi pastori **Kati Saukkonen**. Kirkko oli viimeistä paikkaa myöten täysi.

Järjestäjiä ilahdutti suuresti veteraanien ja heidän saattajiensa runsaus: paikalla oli mm. juhlan perustajan, edesmentneen Etelä-Lahden veteraaniryhmän puheenjohtajan **Eino Savutien** kaikkiin 49:ään juhlaan osallistunut, yhä aktiivinen **Helvi**-puoliso.

JUHANI HONKANIEMI

Lahden Sotaveteraanit ry:n kunniapuheenjohtaja

Joensuussa tutustuttiin tverinkarjalaisiin

Joensuun Sotaveteraaniryhmän kerhotilaisuudessa 16.10.2019 oli aiheena Tverin Karjala. Tilaisuudessa yhdistyksemme jäsen, professori ja sotainvalidi **Veijo Saloheimo**, kertoi perusteelliseen tutkimukseensa perustuen tverinkarjalaisen historiaan vaikuttaneesta tsaari livana IV Julma ajoista tähän päivään.

Aihe oli meille läheinen, olihan pääosa tuolloin Tveriin siirtyneistä silloisen Käkisalmen läänin alueelta. Kulttuurivaihto toimii tveriläisten ja tverinkarjalaisten ystävät ry:n välillä, mistä tuorein osoitus Helsingissä lokakuussa järjestetty 25 -vuotisjuhla

PENTTI MARTIKAINEN

Joensuun Sotaveteraanit ry

*Sotaveteraaniliitto toivottaa
kaikille lukijoilleen ja tukijoilleen
rauhallista joulua sekä
onnellista uutta vuotta!*

Aseveli-iltamat

& Pohjois-Savon aluetoimiston vuosipäivän juhla

Kuva: Hellevi Karhula.

Ilmavoimien Soittokunta
Kuopion Laulavat Rakuunat
Rajalan koulun
musiikkiluokkien lapsikuoro

Solistina:
Kyösti Mäkimattila

Kuopion Musiikkikeskuksen konserttitalissa
perjantaina 21.2.2020 klo 18.30

Liput 22 €

Sis. Musiikkikeskuksen palvelumaksun 2€/lippu sekä mahdolliset toimitusmaksut.

Lippuvaraukset Kuopion Musiikkikeskuksen lipunmyynnistä tai lippu.fi -palvelun kautta.

lippu.fi + **0600 900 900**
1,98 €/min + pvm

Konsertin jälkeen tanssit 1½ tuntia valohallissa,
Savon Harmonikka Klubi soittaa tanssimusiikkia.

Tuotolla tuemme sotiemme veteraaneja.

Kuopion Laulavat
Rakuunat ry

Puolustusvoimain
Pohjois-Savon Aluetoimisto

VETREA
ELÄKÖN ELÄMÄ

PeeÄssä

Kuopion
Musiikkikeskus

Pohjois-Karjalan veteraanipiirit tapasivat Siun Soten johtoa

Neuvottelupöydän ääressä vasemmalta Jyrki Huusko (svp), Siun Sotesta Sonja Ilves, Ansa Tuovinen ja toimitusjohtaja Ilkka Pirskanen sekä Teuvo Strandman (svp). Pöydän oikealla puolella Erkki Räsänen (rvp), sosiaalineuvoja Risto Alanko, Matti Majoinen (svp) ja liiton sosiaalishiiteeri Leena Seppälä.

Pohjois-Karjalan veteraanipiirit tapasivat Pohjois-Karjalan Sotaveteraanipiirin puheenjohtaja **Jorma Mikkosen** kutsumana Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymän Siun Soten toimitusjohtajan ja ikäihmistien palveluiden vastualueen johtajat keskustelemaan rintamaveteraanien palvelumäärärahan käytöstä.

Pohjois-Karjalan kunnat palauttavat Valtionkonttorille veteraanityöhön vuodelle 2017 myöntämiä määrärahoja aikaisempiin vuosiin verrattuna poikkeuksellisen paljon. Lokakuussa 2018 pidetyssä vastaavassa kokouksessa Siun Soten johto lupasi korjata tilanteen, ja niin on myös tapahtunut: nyt Valtionkonttorilta saadut sekä anotut lisämäärärahat on kaikki käytetty.

TEKSTI: JOUNI MATTILA

toiminnanjohtaja, Pohjois-Karjalan Sotaveteraanipiiri

KUVA: JORMA MIKKONEN

Talvisodan alkamista muisteltiin Juntusrannassa

"Tällä paikalla ammuttiin talvisodan ensimmäiset laukaukset 30.11.1939" muistuttaa Lehtovaarasta kilometrin verran lähteen sijaitseva muistomerkki

Ruhtinansalmen Rintamaveteraanit järjestivät muistotilaisuuden 1. joulukuuta Kylätalossa. Paikalla oli viitisenkymmentä paikkakuntalaista ja muitakin, joilla oli yhteyksiä 80 vuotta sitten koettuihin tapahtumiin.

Entinen rajapappi, lähetyspappi ja Utsjoen kirkkoherra **Arto Seppänen** kertoi, millaisia henkisiä vaikutuksia talvisota aiheutti. Tervehdyksen toi kunnanjohtaja **Erno Heikkinen**. Tilaisuuden juonsi Rintamaveteraaniosaston puheenjohtaja **Eero Seppänen**. Kolme Seppästä lauloi **Svetlana Heikkisen** säes-tyksellä sota-ajan lauluja ja Veteraanin iltahuudon.

Lopuksi laulettiin yhdessä Nälkämaan laulu.

PENTTI SEPPÄNEN

Ruhtinansalmen Rintamaveteraanien sihteeri

Sotahevospatsas Aira Samulinille Hyrsylän mutkan pihaan

Hevoson luovuttivat Samulinille Reservinratsastajat Ry:n puheenjohtaja Mika Lehtinen Taina-vaimoineen

Lottana sotavuosina toimineelle ja myöhemmin Suomen viihdetäivaan kiintotähdeksi nousseelle **Aira Samulinille** myönnettiin heinäkuussa kultainen reservin ratsastajamitali hänen työstään ratsastusperinteen ja maanpuolustuksen hyväksi.

Kyseessä on Puolustusvoimain

komentajan viralliseksi hyväksymä mitali, joka on kultaisena myönnetty aiemmin mm. jalkaväenkenraali **Adolf Ehrnroothille** sekä tasavallan presidentti **Sauli Niinistölle**.

Jatkona tälle luovutettiin Samulinille marraskuun alussa hevospatsas rintamavarustein, joka on

nyt näytteillä Samulinin Lohjalla sijaitsevan Hyrsylän Mutka-talon pihapiiristä. Nimensä rajakarjalaistyylinen talo on saanut Samulinin perheen rajan taakse jääneen lapsuudenkodin mukaan.

TEKSTI: ARIELA SÄKKINEN

KUVA: KITTY SAMULIN

Millaisia ovat Aira Samulinin dramaattiset muistot Talvisodan syttymispäivältä? Käy lukemassa juttu Sotaveteraaniliiton nettisivulta nyt: www.sotaveteraaniliitto.fi

Kuntoutuskeskukseen tutustuneet kolmekymmentä veteraani- ja kannattajajäsentä olivat kuulemaansa tyytyväisiä

Kymenlaakson Rintamaveteraanit vierailivat kuntokeskus Hoikussa

Kymenlaakson Rintamaveteraanit tutustuivat Haminaan sijaitsevaan Hoikuun, eli Kymen Hoito- ja Kuntoutuskeskukseen, missä sotiemme veteraaneille ja invalideille on jo 30 vuoden ajan tarjottu eri kuntoutusmuotoja.

Samalla käytiin myös katsastamassa yksi Haminan

uusimmista vetovoimatekijöistä: sadan metrin korkeuteen yltävä lipputanko, jossa hulmuu peräti koripallokentän kokoinen Suomen lippu.

HEIKKI J. OKSANEN

Kymenlaakson Rintamaveteraanit ry:n puheenjohtaja

Sadonkorjuun juhlaa Hämeenlinnassa

Kalvolan kerhon puheenjohtaja Esko Nyysönen saa uutispuurolautasen Vanaja-seuran rouvalta

Emäntä Pirkko Kivikko Hämeenlinnan Luolajasta tarjosi Poltinahon seurakuntatalolla perinteiseen tapaansa uuden sadon rukiista keittämäänsä puuroa veteraaneille. Syksyisen perinnetapahtuman järjestelyissä olivat apuna Vanaja-seuran rouvat.

Kenttärovasti **Kari Paavilaisen** puheen jälkeen baritoni **Pauli Nikkilä** Hämeenlinnan Mieskuoron Senioreista johti yhteislaulua. Lisäksi noin 40-päinen yleisö sai nauttia **Matti Nurminen** lausunnasta. Hämeenlinnaisten rakastama näyttelijä yllätti ihailijansa vielä taikatempuinkin!

MAIJA PAAVILAINEN

Tosimiesten pöytästandaari ritari Tuomas Gerdtille

Tosimiehet ry on Pirkanmaalla toimiva pääosin eläkeläispoliiseista koostuva isänmaallinen yhdistys, jonka yhtenä tehtävänä on vaalia sotaveteraanien kunnian säilymistä. Tosimiesten yhdeksi kunniajäseneksi on kutsuttu viimeinen elossa oleva Mannerheim-ristin ritari **Tuomas Gerdt**.

Isänpäivän aattona yhdistyksen edustajat kävivät luovuttamassa pöytästandaarin 97-vuotiaalle Gerdtille Helsingin Oulunkylässä.

Gerdt vastaanotti vieraat vahvalla kädenpuristuksella ja terävällä katseella. Kun hän kuuli, että me vieraat olemme sotaveteraanien poikia, niin hän otti puheeksi aseveljien, erityisesti sotainvalidien, aseman.

“Saman piipun edessä oltiin”, Gerdt totesi.

TEKSTI: JOUNI KOSKELA
KUVA: PAAVO NÄRVÄNEN

Lahden Diakonialaitos hoitaa pitkällä kokemuksella sotaveteraaneja ja heidän puolisoitaan myös jatkossa. Tervetuloa tutustumaan täyden palvelun seniorikortteliin Lahden keskusta.

Ota yhteyttä ja kysy lisää

Puhelimitse 044 713 2020 (arkisin klo 9-15).

Katso myös verkkosivumme: www.dila.fi

Lahden Diakonialaitos • Vuorikatu 4, 3.krs, 15110 Lahti • www.dila.fi

**PHOENIX
CONTACT**

**PUUNJALOSTUS-
INSINÖÖRIT**

Träförädlingsingenjörerna
Forest Products Engineers

Viimeistä kertaa jouluaterian äärellä Tohmajärvellä

Viulistikisan Teuvo Latvala (vas), Mikko Turtiainen, Mikko Lappalainen ja Matti Majoinen

Tohmajärvellä vietettiin 6.11.2019 veteraanijärjestöjen yhteistä ja samalla viimeistä jouluateriaa. Erittäin lämminhenkinen tilaisuus oli oiva osoitus kaikkien kolmen veteraanijärjestön pitkään jatkuneesta yhteistyöstä.

Puheitten, joululaulujen ja maistuvan jouluaterian lisäksi entinen kanttori **Teuvo Latvala** julisti viulukilpailun, johon osallistuivat Sotainvalidien Veljesliiton **Mikko Turtiainen**, rovasti Mikko Lappalainen sekä Sotaveteraaniliiton omintakeisella tyyllillään kilpailun voittoon taituroinut **Matti Majoinen**. Soitettava sävelmä oli "Tuiki, tuiki tähtönen".

JORMA MIKKONEN

Pohjois-Karjalan Sotaveteraanipiiri

Pukkilan Sotaveteraanien toiminta tuli päätökseen

Pukkilan kunnanhallituksen puheenjohtaja Markus Kalliokivi (vas.) sekä vs. kunnanjohtaja hyvinvointipäällikkö Sanna Saarenkoski vastaanottivat puretun sotaveteraanijhdistyksen lipun Hannu Rousilta ja Arto Luomalta

Pukkilan Sotaveteraanit ry lopetti toimintansa perjantaina 8. marraskuuta 2019 viimeisenkin sotaveteraanin kuoltua. Yhdistys oli perustettu samana päivänä 52 vuotta aikaisemmin.

Veteraanin leskiä asuu kunnassa yhä seitsemän. Pukkilan yhdistys on Uudenmaan Sotaveteraanipiiristä ensimmäinen yhdistys, joka neuvotteli mallin, missä lesket siirtyvät piirin puolisojäseniksi ja halukkaat kannattajajäsenet piirin kannattajajäseniksi.

Pukkilan Sotaveteraanit ry:n varat siirretään Uudenmaan Sotaveteraanipiirin tilille yhdistyksen sääntöjen edellyttämällä tavalla ja ne ovat korvamerkittyinä "Pukkilan kerholle". Varoja tullaan ainakin jakamaan palvelusetelien muodossa sotaveteraanien leskille.

ARIELA SÄKKINEN

KUVA: PUKKILAN KUNTA

LUKIJALTA

Kunnianosoitus Talvisodan taistelijalle

Setäni **Vilho Toivonen** (synt. 24.6.1907) osallistui Talvisotaan sen alusta alkaen. Sodan kiivaissa taisteluissa ja "tulipalopakkasissa" Vilho sai keuhkokuumeen ja hänet komennettiin toipumislomalle kotiinsa Tyrvännön Retulansaa-reen. Keuhkokuume oli niin sitkeä ja voimakas, että hän menehtyi kotonaan 6.9.1941.

Tuona aikana sodassa vammaan tai tautiin menehtynyttä taistelijaa ei siunattu aseveljien viereen sankarihautaan. Päämajan kirkollisasiain osaston ohjeistus hautaamisesta sankarihautoihin astui voimaan vasta 7.9.1943 ja myöhemmin Kirkkohallituksen täydentävä ohjeistus 3.12.1957. Ohjeistuksen jälkeen omaisten toivomuksesta voitiin vainaja siunata sankarihautaan. Näin on tapahtunut seurakunnissa ympäri Suomen.

Sedälläni on Hattulan seurakunnan Tyrvännön hautausmaalla ainaishautapaikka, jossa oli vaatimaton marmorilaatta. Nimikin näkyi huonosti. Kunnioituksesta Talvisodan taistelijaa kohtaan päätimme veljeni Pertin kanssa korjata asia.

Neuvottelin Hattulan seurakunnan kanssa vainajan siirrosta sankarihautaan muiden aseveljien viereen. Seurakunnalla ei ollut toimivaltaa asiassa ja toisaalta hautarauha rikkoontuisi. Olin seurakunnan kirkkoherran kanssa samaa mieltä asiassa.

Tein uuden esityksen, että seurakunnan toimesta ja kustannuksin haudalle tehtäisiin samanlainen hautaristi, kuin sankarihautoilakin on. Kirkkoneuvostolta tuli kielteinen päätös, jossa todettiin asiasta tulevan ennakkotapaus. Seurakunnalla oli tiedossa 40 vastaavaa hautaa, joista saattaisi tulla seurakunnalle myöhemmin iso lasku, mikäli muutkin omaiset vaatisivat samaa. Tästä uhkakuusta en ollut heidän kanssaan samaa mieltä, koska sotavainajia on haudattu runsaasti sukuhautoihin.

Tein päätökseen oikaisuvaatimuksen ja esitin kustannusten jakamista seurakunnan ja omaisten kesken. Tästä tulisi seurakunnalle ennakkotapaus, jossa myös omaiset osallistuvat huomattavalla osuudella hautakiven kustannuksiin. Kirkkoneuvosto hyväksyi nämä ehdot. Sain myös valtuudet hoitaa hautakiven tilauksen ja sen paikalleen panon.

Sukumme valtuuttamana luovutin setäni hautapaikan seurakunnan hallintaan, joka jatkossa hoitaa setäni hautaa, kuten lähellä olevia muita sankarihautoja.

Piirsin hautarististä luonnoksen mittoineen ja suuntasin kuluni hämeenlinnalaiseen kiviveistämöön, jonka toimitusjohtaja ideoi nopeasti hautaristin lopullisen muodon ja sen valmistustavan. Kiviveistämön varastosta löytyi heti myös kiviaines: Vehmaan

Hautaristi on hämeenlinnalaisen J.E. Kailan Kiviveistämön käsialaa

punainen graniitti, josta myös Tyrvännön sankarihaudan ristit on valmistettu.

Kannustakoon tämä esimerkki muitakin sankarivainajien omaisia huolehtimaan läheisen veteraanin viimeisestä leposijasta, mikäli se on jäänyt heikolle huomiolle.

Sotiemme veteraanit turvasivat Suomen itsenäisyyden ja jälleerakensivat pohjan maamme tulevalle hyvinvoinnille. Alkavan perinnetyön tehtävä onkin vaalia ja muistuttaa nykyiselle ja tuleville sukupolville veteraani-ikäpolven miesten ja naisten uhrauksista kohtalon vuosina 1939-1945 rakkaalle isänmaallemme.

PEKKA TOIVONEN,
liikuntaneuvos, Jyväskylä

Kierrokset sankarihautoilla tuttuja myös Lappeenrannassa

Kenttäpostia-lehden numerossa 4 kerrottiin, kuinka Lempäälässä on ensimmäisenä käynnistetty tutustumiskierrokset sankarihautausmaalla. Iloisin terveisin haluaisin kertoa lehden lukijoille, että myös Lappeenrannan sankarihautausmaalla on järjestetty vastaavia kierroksia monien vuosien ajan. Kierroksia järjestetään kesällä ja tarvittaessa muulloinkin.

Lappeenrannan sankarihautausmaa on Helsingin Hietaniemen jälkeen suurin sankarihautausmaa, jonne on haudattu runsaasti siirtokarjalaisia sankarivainajia. Vuodesta 1993 alkaen sinne on siunattu Karjalan Kannaksen taistelukenttien etsinnöissä löydetty, mutta tunnistamattomiksi jääneet sankarivainajat, joita tällä hetkellä on 850.

Kaikkiaan Lappeenrannan sankarihautausmaalla vaalitaan noin 2400 sankarivainajan muistoa. Heidän joukossaan on paljon tun-

temattomaksi jääneitä kaatuneita, mm. 42 ulkomaalaistaustaista: inkeriläisiä, eestiläisiä sekä mm. Vianan, Aunuksen ja Tverin karjalaisia, jotka sotavankeina taistelivat heitä varten perustetuissa joukko-osastoissa.

Kesäisin on myös järjestetty "Iltahuuto", veteraanijärjestöjen yhdessä järjestämä hautausmaajuhla sankarihautausmaalla. Jouluaattona syttyvät kynttilät kaikilla sankarihautoilla, kun jääkiekkjoukkue Saipan D-juniorit, 11-vuotiaat po-

jat, joulurauhan julistamisen jälkeen ne sytyttävät.

Toivottavasti sankarivainajien muisto elää polvesta polveen meidän hyvin hoidetuilla sankarihautausmaillamme. Tämän muiston vaalimisessa veteraanijärjestöjen yhteinen perinnetyö on paikallaan.

JORMA TAIPALE
*Sotainvalidien veljespappi
Lappeenranta*

Neppis-lahjoitus Jyväskylän Rintamaveteraaneille

Kuvassa vasemmalta rintamaveteraani Lauri Lehtinen, Neppis ry:n Kalle Koskinen, rintamaveteraani Sulo Hietanen, Neppis ry:n Pauli Hughes, Tero Kivelä ja Marko Nieminen sekä Aino Jaatinen, rintamaveteraani Toivo Pylväinen ja Suoma Kovanen.

Ritoniemen Neppis ry lahjoitti Palokan Pelimannitalolla 27.11.2019 pidetyssä tilaisuudessa 4100 euroa Jyväskylän Rintamaveteraaneille. Palokassa 2019 perustetun yhdistyksen tarkoitus on kasvattaa yhteisöllisyyttä Ritoniemessä ja vaalia unohdetun neppisharrastuksen, pienillä leikkiautoilla hiekkala pelattavan kilpa-ajopelin säilymistä tuleville sukupolville.

Tänäkin vuonna he halusivat lahjoittaa perinteisen, juhanuksena järjestetyn neppiskisan tuoton nyt jo kolmannen kerran peräkkäin Jyväskylän Rintamaveteraaneille. Lahjoitus käytetään osaston veteraanien kotona asumisen tukemiseen. Noin 60 prosenttia veteraaneista asuu vielä omissa kodeissaan.

HANNU PAALIMÄKI

Jyväskylän Rintamaveteraanit ry:n puheenjohtaja

Talvisodan syttymistä kunnioitettiin pohjoisessa konserttisarjalla

Jorma Hynninen esitti konsertissa mm. Veteraanin iltahuudon

Pelkosenniemen Sotaveteraanit ry järjesti muistokonserttien sarjan talvisodan syttymisen muistoksi. Esiintyjinä olivat baritoni **Jorma Hynninen** ja pianotaitelija **Jouni Somero**.

Konserteilla haluttiin erityisesti kunnioittaa talvisodassa Suomen itsenäisyyttä Itä-Lapissa puolustaneita sotilaita, lottia, kotirintamalla taistelleita ja evakkoon joutuneita. Konsertit järjestettiin Kemijärvellä, Sallassa ja Pelkosenniemellä.

Konserttisarjan suojelijana toimi tasavallan presidentti **Sauli Niinistö**.

HEIKKI KARHU

Rintamaveteraaniliiton toiminnanjohtaja

Rintamaveteraaniliiton myyntiartikkelit

Hinnasto

	osastolle	yksityiselle
Onnitteluadressi tekstinä Parhainta onnea	6,00	8,00
Suruadressit 4 eri värssyvaihtoehtoa ja 1 jossa vain teksti Muistoa kunnioittaen	6,00	8,00
Onnittelukortti 2 erikokoista korttia kannessa Onnea, sisällä Lämpimimmät Onnentoivotukset	3,50	3,50
A5 kortti	2,50	2,50
A6 kortti		
Osanottokortti kannessa valkoisia ruusuja ja kynttilä ja teksti Lämmin osanotto, sisällä Suruun osaa ottaen	2,50	2,50
A6 kortti		
Rintamerkit hopeanvärinen jäsenmerkki kullanvärinen pienoiskunniamerkki liiton kunniamerkin saaneille	5,00	6,00
Liiton hautamerkki pronssinvärinen, pyöreä, halkaisija 6,5 cm	15,00	15,00
Liiton pöytäviiri marmorialusta	25,00	30,00
Tinalautanen liiton logolla - halkaisija 21 cm, seinään kiinnitettävä	50,00	50,00
Solmio - tummansininen	20,00	20,00
Solmioneula kullanvärinen, liiton logo	20,00	20,00
Kirjekuoret, liiton logo ja yhteystiedot		
A4	0,30	0,30
A5	0,20	0,20

Toimitusaika 1 viikko

Kaikkiin lisätään postikulut.

Tavaratilaukset: **Rintamaveteraaniliitto ry**
Ratamestarinkatu 9 C
00520 HELSINKI
puh. (09) 6840 770

Kaupunkien Joulutervehdys Sotaveteraaneille

Akaa

Alajärven kaupunki
Alajärvi – Aitoa elämää Aaltojen keskellä

 Forssan kaupunki

 HANGON KAUPUNKI
HANGÖ STAD

J•ENSUU

 JYVÄSKYLÄ
www.jyvaskyla.fi

 JÄRVENPÄÄ

Kaarina

Kangasala
OKSALLA YLIMMÄLLÄ

 KANKAANPÄÄ

 Kannuksen kaupunki

 Kauhavan kaupunki

 Kauniaisten kaupunki
Grankulla stad

 KITEE

 Kiuruveden kaupunki

 Kuopion kaupunki

LAHTI

 LAPPEENRANTA
KANSAINVÄLINEN YLIOPISTOKAUPUNKI

 LAPUAN KAUPUNKI
#PARASTA ASUKKAILLE #LAPUA

 Lieksan kaupunki

Loimaa
Jyvällä tulevaisuudesta

OIKAISU

Kenttäpostia-lehden numerossa 5/2019 sivuilla 22-23 julkaistun jutun yhteyteen oli vahingossa lipsahnut väärä kuva. Jutussa julkaistussa kuvassa ei ole Vilho Marttinen, vaan kirjoittajan isä, Tolvajärvellä kaatunut Alekski Marttinen.

Vilho Marttinen

**Rakkaudesta autoihin
jo vuodesta 1961**

ALWAYS A
BETTER WAY

KUOPION AUTO KAUPPA.fi

KALLANTIE 11, Kuopio, 017 364 2211.

Automyynti 044 368 2241. Avoinna ma-pe klo 8-17, la 10-14.

Hyvää Joulua!

Ähtäri

Loviisan kaupunki
Lovisa stad

Naantali

 NIVALA

ORIVESI
150

**Paimion
kaupunki**

**JAKOBSTAD
PIETARSAARI**

 Rauma
Rouhevasti robkeampi

Somero

**Uudenkaarlepyyn
kaupunki**

**Viitasaaren
kaupunki**

 YLIVIESKA

 YLÖJÄRVI

*Sotaveteraaneja tervehtien ja Siunattua
Joulunaikaa ja Uutta Vuotta 2020 toivottaen*

Enontekiön seurakunta	Kirkko Espoossa† Espoonlahden seurakunta	Euran seurakunta
Evijärven seurakunta	Hangon seurakuntayhtymä	Hankasalmen seurakunta
HARJAVALLAN SEURAKUNTA	Heinäveden seurakunta	Herttoniemen seurakunta, Helsinki
Hollolan seurakunta	Hyvinkään seurakunta	Hämeenkyrön seurakunta
HÄMEENLINNAN† SEURAKUNNAT	Iin seurakunta	Imatran seurakunta
JANAKKALAN SEURAKUNTA†	JOROISTEN SEURAKUNTA†	Joutsan seurakunta
Jyväskylän seurakunta	Kajaanin seurakunta	Kangasalan seurakunta
Kangasniemen seurakunta	KANNUKSEN EV.LUT. SEURAKUNTA	Karstulan seurakunta
Karvian seurakunta	Kauhajoen seurakunta	Kauhavan seurakunta
Kauniaisten suomalainen seurakunta	KEMIN SEURAKUNTA	Kempeleen seurakunta
KERAVAN SEURAKUNTA	Kihniön seurakunta	Kiteen seurakunta
<i>Hipää joulu!</i> www.konnevesi.fi/seurakunta	Kuusamon Seurakunta	Kyyjärven seurakunta
Kärsämäen seurakunta	LAHDEN SEURAKUNTAYHTYMÄ	Laitilan seurakunta

LAPINLAHDEN SEURAKUNTA†	LAPPAJÄRVEN SEURAKUNTA www.lappajarvenseurakunta.info	Laukaan seurakunta
Lempäälän seurakunta	Lieksan seurakunta	Limingan seurakunta
Liperin seurakunta	Lumijoen seurakunta	Luvian kappeliseurakunta
MASKUN SEURAKUNTA	MIKKELIN TUOMIOKIRKKO-SEURAKUNTA	Muhoksen seurakunta
Multian seurakunta	Muonion seurakunta	Mynämäen seurakunta
Mäntsälän seurakunta	Nakkilan seurakunta	NOKIAN SEURAKUNTA
Nurmijärven SEURAKUNTA	Orimattilan seurakunta	Oriveden seurakunta ja Juupajoen kappeliseurakunta
OULUN ev.-lut. seurakunnat <i>Sinun tähtesi</i>	Oulunkylän seurakunta, Helsinki	Paavalin seurakunta, Helsinki
Pakilan seurakunta, Helsinki	Parikkalan seurakunta	Parkanon seurakunta
Perhon seurakunta	Pielaveden seurakunta	Pohjois-Lapin seurakuntayhtymä
KIRKKO PORISSA Porin ev.lut. seurakuntayhtymä	KIRKKO PORVOOSSA† KYRKAN I BORGÅ†	Posion seurakunta
PUDASJÄRVEN SEURAKUNTA	PYHTÄÄN SEURAKUNTA PYTTIS FÖRSAMLING	Pyhäjoen seurakunta
Ranuan seurakunta	RAUMAN SEURAKUNTA	Riihimäen seurakunta www.riihimaenseurakunta.fi
ROVANIEMEN SEURAKUNTA	Ruokolahden seurakunta	Saarijärven seurakunta, Kannonkosken, Kivijärven ja Pylkönmäen kappeliseurakunnat
Siikalatvan seurakunta	SIILINJÄRVEN SEURAKUNTA	Sipoon seurakuntayhtymä Sibbo kyrkliga samfällighet

*Sotaveteraaneja tervehtien ja Siunattua
Joulunaikaa ja Uutta Vuotta 2020 toivottaen*

<i>Varpaat savessa, siipien suojassa</i> Someron seurakunta	Sulkavan seurakunta	Suomussalmen seurakunta
Sääksmäen seurakunta	Tainiovirran seurakunta	Tammelan seurakunta
TAMPEREEN EV.LUT. SEURAKUNTAYHTYMÄ	Tervolan seurakunta	TIKKURILAN SEURAKUNTA VANTAAN SEURAKUNNAT
Tohmajärven seurakunta	Tornion seurakunta	Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymä
TUUSULAN SEURAKUNTA	Tyrnävän seurakunta	Urjalan seurakunta
UUDENKAUPUNGIN SEURAKUNTA	Rauhallista joulua ja siunausta vuodelle 2020 VAASAN SUOMALAINEN SEURAKUNTA	VANTAAN SEURAKUNNAT FÖRSAMLINGARNA I VANDA
Vimpelin seurakunta	Vähänkyrön seurakunta	Ähtärin seurakunta
Äänekosken seurakunta		

Med Tack för gott samarbete.

En Välsignad Julhögtid och Ett Gott Nytt År 2020

Ekenäsnejdens svenska församling	KYRKAN I ESBO Esbo svenska församling	Kimitoöns församling Kemiönsaaren seurakunta
Mariehamns församling	Vanda svenska församling Vanda kyrkliga samfällighet	VASA SVENSKA FÖRSAMLING
Vörå församling Vöyrin seurakunta		

Kristus syntyy - kiittäkää

Riemullista Joulunaikaa ja Jumalan Siunaamaa Vuotta 2020

HELSINGIN ORTODOKSIINEN SEURAKUNTA	Jyväskylän ortodoksinen seurakunta	Lapin ortodoksinen SEURAKUNTA Lappi ortodokslaz SIE`BRRKÄ`DE
Nurmeksien ortodoksinen seurakunta	Taipaleen ortodoksinen seurakunta	Turun ortodoksinen seurakunta

Geotrim Oy Vantaa	Via Feenix Oy Virrat	JJ-Konehuolto Oy Ylistaro
kuljetukset ja maanraken- nustyöt, Yhtymä-Tahlo Oy Ylöjärvi, www.yhtymatahlo.fi	AV-Palvelut Tykkimies Oy Ylöjärvi	Rakennusurakointi Marko Myllypakka Äänekoski
Tilipalvelu Marja-Leena Äänekoski	Dragon Mining Oy Sastamala	

Steripolar

INTEGRAL

**PERINTEITÄ KUNNIOITTAEN,
NYKYISYYTTÄ ARVOSTAEN,
TULEVAISUUTTA RAKENTAEN.**

ALIUPSEERILIITTO

Maansiirto Korkalainen Oy Rautavaara	HF-Autohuolto Oy Riihimäki	Muoviura Oy Riihimäki, www.muoviura.fi
Sähkötyö Matti Tennilä Ky Rovaniemi	Napapiirin Residuum Oy	Rakennusliike T.Rauman Oy Salo
SIIKAJOEN NUORISOKOTI	KoneNeliö Oy Siilinjärvi	KP ServicePartner Oy Siilinjärvi
www.tunturiauto.fi	Stainless Team Finland Oy Suonenjoki	Sukkamestarit Oy Tampere
Ugly Boy Tammela	Maansiirtoliike Matti Knaapi Oy Tammela	Säkylän sorapojat Oy
France-Moteur Oy Tampere	Arkkitehtiruutu Oy Tampere	TAMPEREEN MESSUT OY
www.tampereenvuokra-asunnot.fi	Kalevan Isännöinti Oy Tampere	Tolppa Oy Tampere
Rakennus Jari Kupiainen Oy Tampere	Tampereen Terä- ja Kone-Edustus Oy	Matti Tamsi Oy Teuva, www.tamsin.fi
Nikka Ky Tornio	MK-Kassamasiina Oy Turku	DIRECTIO OY
Mannlines Oy	Trans Aarnio Oy Turku	Seepsula-Yhtiöt Tuusula
Dincor Oy Tuusula	Neteram Oy Tuusula	Kuljetus Kervinen Oy Tuusula
T:mi Konekorjaus Laaksonen Tuusula	Tilipäät Ay Jokela	JPS Maalaus Oy Tuusula
Rautarakenne S.Lipponen Oy Kalanti	POWERNET OY Vantaa	PR-Logisticar Oy Vantaa, www.logisticar.fi

Sotaveteraaniliiton valtuusto ja neuvottelukunta kokoontuivat

Suomen Sotaveteraaniliiton valtuusto kokoontui syyskokoukseen 30. lokakuuta 2019 Helsingissä. Puheenjohtaja **Jukka Paarma** painotti, että Talvisodan 80-vuotismuistojuhlallisuudet antavat oivan tilaisuuden vaalia veteraanisukupolven perinteitä.

Sotaveteraaniliiton puheenjohtaja **Erkki Heikkinen** esitteli liiton toimintasuunnitelmaa 2020. Hän korosti 1.11.2019 voimaan astunutta päivitettyä ”Veteraanilakia”. Kevään ja kesän aikana toteutettu lain koulutusprojekti sekä kentän toimet kuntien suuntaan ovat onnistuneet, sillä kunnat ja kuntayhtymät ovat ennakkotietojen mukaan varanneet aiempaa huomattavasti enemmän varoja veteraanitukeen.

Jatkossa tukityön painopiste on siirtymässä puolisoiden ja leskien tukitoimiin.

Keskustelussa todettiin, että vaikka perinnetyön volyyymi alkaa nousta, ei tukityö saa kärsiä tästä.

Valtuusto hyväksyi Sotaveteraaniliiton toimintasuunnitelman ja talousarvio vuodelle 2020. Kesäkuussa pidettävän XXIX Liitokokouksen teemana on liiton toimet veteraanikentän rakennemuutoksessa. Osallistujia muistutettiin, että Sotaveteraaniliiton päivitettyjen sääntöjen mukaan Liitokokouksessa ei enää käytetä valtakirjamenettelyä.

Neuvottelukuntaa puolestaan keskusteltiin 4.11.2019 pidetyssä kokouksessa erityisesti veteraanikentän rakennemuutos. Kentällä yhteistoimintajärjestöt, erityisesti reserviläisjärjestöt, tekevät jo nykyään paljon käytännön perinnetyötä. Tarvitaan vain yhteinen koordinaattori kokoamaan eri yhteisöt ja niiden perinnetyö.

Puheenvuoroissa tuotiin esiin huoli perinneajan valmisteluiden onnistumisesta. Erityisesti Tammenlehvän Perinneliiton rooli nähdään Pasilan ulkopuolella epäselväksi ja Tammenlehvän Perinneliiton brändi ei ole välttämättä tavoittanut suurta yleisöä. Viestinnän rooli tuleekin olemaan erittäin merkittävässä roolissa siirryttäessä kohti perinneaikaa.

SAKARI MARTIMO

VETERAANILIITTOJEN TOIMISTOT OVAT KIINNI

SOTAVETERAANILIITTO 23.12.-29.12.2019

RINTAMAVETERAANILIITTO 23.12.2019-06.01.2020

RAUHAISAA JOULUN AIKAA!

Vehviläinen Oy

Hautauspalvelua Laukaassa jo vuodesta 1932,
Kukka -ja Hautauspalvelu VEHVILÄINEN
Laukaantie 10, Laukaa
puh. **(014) 831 941**
miiia@vehvilainen.fi
www.vehvilainen.fi

Sotaveteraanipiirien myyntituotteet

Kävelykeppi

Jääpiikillä ja rannelenkillä varustettu kävelykeppi. Sotaveteraanien perinneyhdistyksen jäsenten käsityönä valmistama. Tilatessasi ilmoita pituutesi.

Hinta 60 euroa

Tilaukset:

Loimaan Seudun Sotaveteraanien Perinneyhdistys r.y., Risto Jaakkola, Loimaankatu 8 C 5, 32200 Loimaa, puh. 050 566 0456, risto.jaakkola@saunalahti.fi Toimitus postiennakolla.

Kynttilänjalka

Kultakeskuksen perinteinen malli vuodelta 1918. Korkeus 77 mm. Varustettu liiton tunnukseella. Hopeaa.

Hinta 150 euroa

Tilaukset:

Kanta-Hämeen Sotaveteraanipiiri ry, Suomenkasarmi rak. 2 A 105, 13130 Hämeenlinna tai puh. 03 675 6839 (ma-to klo 9.00-12.00), kanta-hameen.svp@sotaveteraaniliitto.fi. Toimitus postiennakolla.

Veteraanivyö

Laadukas kotimainen kääntövyö, nahkaa väri musta/viininpunainen. Soljessa liiton tunnus, solkea saatavana myös hopeanvärisenä.

Hinta 25 euroa

T-paita tunnukseella

tummansininen, koot L, XL ja XXL

Hinta 15 euroa

Henkselit

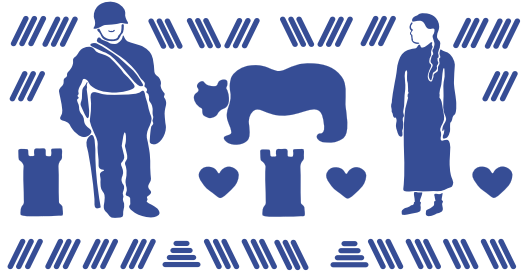
Kotimaiset, veteraanitunnukseella. Saatavana on viininpunaista, tummansinistä ja mustaa.

Hinta 23 euroa

Tilaukset: Solveig Hyöty, 09 612 7003, sodrafinlands.kvd@sotaveteraaniliitto.fi Toimisto on avoinna klo 10.00-14.00.

Iltahuuto -postikortit

**SOTIEMME
VETERAANIT**
VETERANERNA FRÅN VÅRA KRIG

Ilahduta läheistäsi ja lähetä postikortilla
pala Talvisodan historiaa.

Osta Iltahuuto -postikorttipakkaus,
joka sisältää 6 postikorttia R-kioskilta á 10 €.

Tai tilaa netistä:

www.suomenmoneta.fi/veteraani-tuotteet

Samalla tuet sotiemme miehiä ja naisia,
joita saamme kiittää vapaudestamme.

*"Meille tulee hyvä mieli,
kun autamme sitä urhoollista sukupolvea,
joka oli valmis uhraamaan henkensä ja terveytensä,
että meillä olisi vapaa, itsenäinen Suomi."
- Aira Samulin*

**SUOMEN
MONETA**

R kiosk

YHDESSÄ PAREMPI JA TURVALLINEN TULEVAISUUS.

**Rauhallista joulua
ja turvallista
tulevaa vuotta.**

Millog ylläpitää maa- ja
merivoimien kalustoja sekä
ilmavoimien valvonta-
järjestelmiä niin normaali- kuin
poikkeusoloissa.

Millog

millog.fi

f \ \ \ in

